

II. János Pál Ausztriában

II. János Pál Ausztriában

PRUGG VERLAG

EISENSTADT 1984

Szerkesztette: † Őry Miklós.

**A beszédek fordította és a tájékoztató részeket írta: Sántha Máté.
A fényképfelvételek a következő forrásokból származnak: Foto Cermak,
Mariazell; P. Josef Lehrbaum SDB, Klagenfurt; Katholische Nachrichten-
agentur, Frankfurt; Mario Mari, Osservatore Romano; Pressebild-
dienst Votava, Bécs.**

**Egyházi jóváhagyással. – Druck: Eisenstädter Graphische GesmbH,
7000 Eisenstadt, Haydngasse 10.**

II. János Pál pápa 1983. szept. 10-étől 13-ig bezárólag tartózkodott Ausztriában. Ez volt a pápa huszadik külföldi útja. Alkalmat rá az osztrák Katolikus Nap adott, a török veszedelem elhárításának 300. évfordulóján. Az első három napot Bécsben, a negyediket Mariazell kegyhelyén töltötte.

„Ez a látogatás – írta a Szentatya az „Osservatore Romano“ német különkiadásában – mély benyomást tett rám. Különleges élmény volt részvételem az osztrák Katolikus Napon, amely a remény jegyében állt.” Későbbi megnyilatkozásaiban is kiemelte a mintaszerű szervezést és a feléje áradó nagy szeretetet. Jól érezte magát itt.

A látogatás 75 órája alatt a pápa 17 beszédet mondott. Jellemzi ezeket az osztrák történelem és kultúra alapos ismerete sok idevágó hivatkozással, másrészt az egyetemes emberi tartalom, középpontban a Szentatya kedves gondolataival: a személyiségnek és jogainak tisztelete, bűnbánat és kiengesztelődés (vonatkozással a megváltás jubileumi évére), a szenvedés értéke, az ifjúság mint az emberiség reménye, a papi és szerzetesi szolgálat alapját tevő lelkiesség. A következőkben a beszédek teljes szövegét adjuk magyar fordításban, megtoldva egyházi és állami vezető személyiségek néhány jelentős megnyilatkozásával.

A SZENTATYA ÜDVÖZLŐ SZAVAI A SCHWECHATI REPÜLŐTÉREN Szept. 10-én délután

Az „Alitalia“ gép délután 3/4 3-kor érkezett meg. A pápa szokása szerint megcsókolta a vendéglátó ország földjét. A megjelent egyházi és állami vezetők nevében Dr. Rudolf Kirchschiäger államelnök köszöntötte a Szentatyát, aki az alábbi szavakkal válaszolt.

1. Örömmel és megindultan lépek ma Ausztria földjére. Szívből üdvözlöm mindazokat a magasrangú személyiségeket és vendégeket, akik jelenlétükkel megtisztelnek. Egyben üdvözlöm ennek a szép országnak minden polgárát; hazájuk már régebről meghitt ismerősöm.

Öszintén köszönöm, igen tisztelt Elnök Úr, hozzám intézett, oly barátságos, szívélyes üdvözlő szavait. Ugyancsak köszönet Önnök és az osztrák püspöki karnak megtisztelő meghívásukért, hogy látogassak ide. Ez a látogatás Ausztria minden emberének, minden egyházmegyéjének és egyházközségének szól, noha úti programom csak Bécsre és Mariazellre korlátozódik. Különleges jellegét az osztrák Katolikus Napon való részvételem adja meg, amelyet Isten jóságos gondviseléséből együtt ünnepelhetek az ország minden részéből jövő sok hittestvérrel.

2. Lelkipásztori látogatásom a Katolikus Nap alkalmából juttassa különös világossággal érvényre, mennyire egynek érzem magam a hívő és imádkozó emberekkel, akik a mai, problémáktól terhelt világban reményből akarnak élni, s reményt akarnak adni. Ugyanarról a központi ügyről van itt szó, mint a megváltás jubileumi évének ünneplésében is. Arról a minden emberi csüggedést és kiúttalanságot legyőző keresztény reményről, amely a megváltott szívből fakad, és kiapadhatatlan forrása Jézus Krisztus keresztje.

Ausztria — amely népének nagy többségében a keresztény hitet vallja, és mint állam aktív semlegességre kötelezte el magát — nemcsak nagy történelmi hagyomány hordozója, hanem a jelenben és a jövőben is sok az adni valója Európának és a világnak. „A földrész közepén fekszel, erőteljes szív gyanánt“ — mondja találóan szövetségi himnuszuk. Ausztria polgáraival együtt remélem és imában kérem, hogy ez a szív mindig egészségesen, reménytől duzzadóan dobogjon. Bensőséges kívánságom, hogy a Katolikus Nap intenzív előkészítéséből és megünnepléséből tartós indítások fakadjanak az egyház és a társadalom új keresztény eszmélődésére, és ez termékenyen hasson a közjóra.

3. Szerencsésnek tűnik ausztriai lelkipásztori látogatásom kerete: Európa-vesperással, a kereszt és a Magnificat jegyében kezdődik, és a

„Magna Mater Austriae“ szentélyében végződik. A megfeszített Krisztusnak, üdvösségünk egyedüli reményének, és Anyjának, valamennyiünk édesanyjának ajánlom találkozásom elkövetkező napjait Ausztria népével és egyházával, s közös megemlékezésünket az 1683-as év történelmi fordulatóról. Ne jellemezze ezt pusztá emlékezés, még kevésbé triumfalizmus. Sokkal inkább legyen feladat és kötelesség; vonjunk le tanulságokat a történelemből, és valósítsuk meg ezeket hitünk szellemében, az emberiség reményben örvendő közös jövője érdekében.

Így Önöknek szóló köszönetem, igen tisztelt Elnök Úr és kedves Bíboros Úr, egybekapcsolódik örömmel, hogy országukban lehetek, és annak az örömnak előízével, hogy a következő napokat a hit, remény és imádság közösségében tölthetem Önökkel. Az ország minden lakója felé egész szívemből kiáltom: Isten áldja meg és oltalmazza szeretett Ausztriátokat!

EURÓPA-VEPERÁS

Szept. 10-én délután

A repülőtérről a Szentatya egyenesen a történelmi nevezetességű bécsi Heldenplatz-ra (Hősök tere) hajtatott. Útközben tízezrek köszöntötték éljenezve, zászlót lengetve. A téren tartott összejövétel – 130 000 ember fért el rajta – egyfelől megkoronázta a Katolikus Nap programját, másfelől a pápa első találkozása volt az osztrák néppel. Ausztriának mind a kilenc tartományából jelen voltak küldöttek és vendégek. Ezen túlmenően a rendezvény az országot tudatosan mint „Európa tükrét és modelljét“ állította be, ezért is viselte az Európa-vesperás nevet. König bíboros, bécsi érsek üdvözlő szavai után négy evangéliumi elmélkedés következett a hegyi beszéd egy-egy passzusáról. Egy-egy bíboros tartotta őket Európa négy égtájáról: nyugatról Jean-Marie Lustiger párizsi érsek, keletről Frantisek Macharski krakkói érsek, északról Joachim Meisner berlini püspök, délről Franjo Kuharić zágrábi érsek. Ezután a pápa „kétkezi“ segédletével felállították a Katolikus Nap és a látogatás emlékét megőrkítő hatalmas keresztet. Ennek tövéből intézte II. János Pál első ünnepélyes szavait az osztrákokhoz. A Magnificat és a hívek könyörgése után pedig áldását adta.

Dr. Franz König bíboros, bécsi érsek üdvözlője

Mint a Heldenplatz-on összegyűlt katolikusok és keresztények szövegje és az osztrák püspökök képviselője, valamennyiünk nagy örö-

mének adok kifejezést, Szentatya, hogy Bécsbe és Ausztriába való megérkezése után itt először üdvözölhetjük hivatalosan. Szívből mondjuk: Isten hozta! Feszült érdeklődéssel vártuk ezt a napot. Csaknem két éves intenzív előkészület után most érjük el a csúcspontot. Feloldódik a feszültség, öröm és lelkesedés magasra csapó hullámverése árad Ön felé.

Itt a Heldenplatz-on, ahol (Savoyai) Jenő főherceg emlékműve áll, tudatára ébredünk a mostani óra történelmi méreteinek. A Stephansdom tornya néma tanúja ennek az eseménynek, amely Európa-szerte túlterjed hazánk határain. Szemben velünk áll a régi Hofburg, ahol kerek 200 évvel ezelőtt előde, VI. Pius lakott, hogy a császárral találkozva személyesen nyúljon bele az akkori viszályokba egyház és állam között.

A Ballhausplatz és a Ringstrasse fölött majdnem idelátszik Mária Terézia császárnőnek, sok nép kormányzójának emlékműve. Innen tekintetünk a Kahlenbergre és Leopoldsbergre vetődik. Ott jöttek segítségére az Ön honfitársai, Szentatya, Sobieski királlyal, a szorongatott városnak, a szorongatott országnak és a szorongatott Európának. Más nemzetekkel egyesülve Ausztria – és ezzel alapvetően Európa – javára döntötték el a történelmi horderejű politikai és vallási összeütközést.

A mi kis országunkban, két világ választóvonalán, a nyugatot kelettel összekötő Duna folyamnál, lehet és kell is Európáról beszélnünk. A keresztény, azaz európai alapokat országunkban is keresztény misszionáriusok fektették le, a végét járó római birodalom idejéből való mártírok.

Gondolok itt Szent Szeverinre, Flórián vértanúra. Az Alsó- és Felső-Ausztria között, az Enns partján fekvő Lauriacum temploma egy ókeresztény bazilika római maradványain nyugszik. Ilyen keresztény, népeket összekapcsoló alapon nyugszik országunk is. Ír szerzetesek, skót misszionáriusok jöttek ide a keresztény nyugatról keletre vivő útjukon. Cirill és Metód, a szlávok apostolai, térítő munkájukkal elérték Bécs körzetét.

Országunk történelmi és földrajzi nyitottsága nyugat és kelet felé ismételtén azt mondja nekünk ebben az órában: Még mindig olyan ország vagyunk, ahol lehet és kell Európáról beszélni.

Érvényes ez az 1683-as esztendőre is. Akkor európai jellegű döntés történt Krisztus Egyházának történelmi útjára vonatkozólag. A reformáció és ellenreformáció politikai és vallási érdekei még össze voltak bogozódva, részben keresztelték egymást, és nem egy területen megzavarták a vallási frontokat.

Korunk nézőpontjából másképpen fest a török esztendő. Az eseményektől való időbeli távolság világossá tette a keresztény tudat mély

változását. Ez az átalakulás messze belenyúlik a vallás, az állam és a háború viszonyába. Megszűntek a kortól függő akkori bonyodalmak, feloldódtak a történelmileg magyarázható kibékíthetetlen ellentétek, s ezzel újból megnyílt az út a kereszténység eredeti feladata felé: A keresztény hit lehet és legyen is a kiengesztelődés és a béke ereje, Isten jele az emberek között.

Az 1683-as évre vetett pillantás így új eszmélődés, a holnap felé való új tájékozódás előkészítője lehet.

Ezen a téren, amely részese volt országunk sorsszerű eseményeinek, a Rómából jött magas vendég fel fogja állítani a kereszt jelét, hogy kitörölhetetlenül összekapcsolja a jelen óra történelmi jelentőségét a térrel. A kereszt a mi reményünk, mint a megváltás és kiengesztelődés jele. Országunkra, hazánkra a kiengesztelődés nélküli szenvedés jeleként rakták rá a keresztet, egészen történelmi létének eltörléséig menően. De ebben az órában azt is be kell ismernünk, hogy elődeink idején mi is fájdalmas keresztet raktunk másokra: az ellenreformáció, a protestánsok kiűzése korában, s mindenekelőtt a zsidóüldözés súlyos keresztjével. E fájdalmas eltávolítás után ma az eszmecsere és a párbeszéd visszavezet ahhoz a kereszthez, amely mindannyiunk számára a megváltás és kiengesztelődés jele.

Szentatya! Ma itt, ebben az országban nagy hívőközösség köszönti, s úgy néz föl ezekben a napokban a keresztre, mint az üdvösség, a remény és a bizalom jelére.

Köszönti egy ország, amelynek kapui nyitva állnak közeli és messziről jött menekülteknek.

Köszönti egy ország, amely nyitott az ökumenikus párbeszédre.

Nagy tisztelettel és szívből jövő örömmel köszönti a katolikus egyház, s vele együtt minden keresztény és minden jóakarát ember. Köszöntik II. János Pált, mint zarándokot és békekövetet a meghasonlott, békétlen világban.

Együttal azonban olyan ország is köszönti, amelynek sok nehézséggel kell küzdenie, mivel Krisztus üzenete szembekerül az elvilágiasodott környezettel, akárcsak egész Európában. Másrészt örömmel mutathatunk rá a vallásos megújulás jeleire, missziós lelkiületű világi apostolok műveként, nem utolsósorban a fiatal nemzedék körében is. Bizalom és bizakodás tölt el bennünket, hogy látogatása, szava és példája át fogja járni országunk vallási megújulásának minden területét. Önnel együtt, Szentséges Atya, „az élő Istenbe vetettük reményünket, aki minden ember megmentője“, különösen a Krisztus-hívőké (vö. 1Tim 4,10).

Legyenek tehát a keresztény reménynek ezek a napjai a vigasz és a bizalom messzire látható jele.

Evangéliumi elmélkedések

1) *Jean-Marie Lustiger párizsi érsek* (Szöveg: Lk 6,20-23)

Köszönöm, hogy a Boldogságok követének választottak ki. Én itt most a szegények, a sírók, az éhezők, a vértanúk hangja akarok lenni. Életük és fájdalmaik magként hullottak Európa földjébe. Most el vannak rejtve az Istenben, mint vetőmag a földben, hogy kikeljenek és termést hozzanak.

Ha Európa történelmét nézzük, úgy tűnhet, hogy mindenekelőtt vért és fájdalmat, hűtlenséget és hazugságot látunk. Csak ezt ismerheti föl az ember, ha – mintegy tükörben – józanul nézi önmagát. Ami rejtve marad, azt csak a mennyei Atya láthatja. És ezt leplezi le előttünk Krisztus szava.

Kié az Isten országa? A szegényeké, akik Krisztussal mindenről lemondtak. Ezeket a szegényeket csak Krisztus ismeri, mert olyanná váltak, mint ő. Ők megmenthetik e világ gazdagjait, mert történelmünkben Krisztus alakját képviselik, aki majd így szól az utolsó napon: Éhes voltam, és ennem adtatok.

Hol van jelen Krisztus a mi dúsgazdag országainkban? Az emberek előtt ismeretlen fivéreiben és nővéreiben, akik magának Istennek igazságosságára éheznek. Ezek az éhezők akadályozzák meg, hogy belefoglaljunk gazdagságunkba. Boldogok, mert Krisztussal böjtöltek. Bőségben lesz részük, mert megtették az Úr akaratát.

Milyen könnyek száradnak föl történelmünk századaiban? Csak az isteni részvét képes kimeríteni szenvedésünk mélységét. De vannak férfiak és nők, aggok és gyerekek, akik Krisztussal együtt sírtak az elveszett ember botránya miatt. És ők az örömet tükrözték vissza a történelemben. Most nevetnek, mert áldozatul ajánlották életüket. És a Megváltó szemében ott látják megmentett, végsőkig szeretett testvéreiket. Most nevetnek, mert a krisztusi kiengesztelődést osztogatják, mint ahogy az élet kenyerét osztják ki.

És hol vannak az igazi próféták, akiket Krisztus miatt kinevettek? Kítaszították őket a társadalomból. Magányukban hűek Isten szavához, ezért sokszor csakis ők hűek az emberhez. Mint tanúk, Krisztus, a hűséges tanú példájára vérig hűek maradtak az elhagyottságban. Mint üldözöttek, ők a mi szegényünk. Mint feláldozottak: megváltásunk. Ők a mi dicsőségünk. És Krisztus felszólítja ezeket az Isten előtt ismeretes, az emberek előtt talán ismeretlen mártírokat, hogy örüljenek és ujjongjanak. Mert nagy jutalomban részesülnek a mennyben. Ma a földön ők a mi jutalmunk és ezért örömünk.

Kötelességünk, hogy ma, az európai történelem e központi helyén magasztaljuk ezt a számtalan névtelen boldogot, nyugatról és keletről,

északról és délről. Az ő életüknek köszönhetjük életünket. Ők fogták össze testvéri együttesbe mindezt a különböző, annyi gyűlöletből, háborútól, gyilkolástól megosztott népet és nemzetet. Eltűnt, elmosódott arcukban ismerhetjük föl Európa igazi arcát.

Lukács azt mondja, hogy amikor Krisztus ezeket a boldogságokat hirdette, tanítványaira szegezte tekintetét. Önökre, barátaim, reánk, testvéreim! Boldogok vagytok: itt nyílik meg a jövőnk!

2) *Frantisek Macharski krakkói érsek* (Szöveg: Mt 5,13)

Kedves Testvéreim! Egy közeli országból való püspök jön egy szívéhez nagyon közel álló országba, hogy tanúságot tegyen Krisztus evangéliumának hatalmáról lengyel földön.

1. Engedje meg nekem az itt köztünk és értünk jelenlevő Szentatya, hogy ugyanazokkal a szavakkal tegyek tanúságot, amelyekkel ő három évvel ezelőtt Párizsban az UNESCO székházában kifejezésre juttatta a saját meggyőződését és a mienket; egy olyan népét, amelyet szomszédai több ízben halálra ítélték, de mindig életben maradt, és állandóan megőrizte önbecsülését: „A nép sohasem veszítette el identitását, a felosztás és megszállás alatt sem; mint nép mindig megtartotta függetlenségét, – nem a fizikai hatalom másféle eszközeivel, hanem csakis saját kultúrája alapján, amely ezekben az esetekben erősebbnek bizonyult minden más hatalomnál.“

2. Megismételtem önök előtt ezt a tanúságot, mert egyes tapasztalatok közös sorsunkat érintik.

Ugyanis hogy a földet megvédelmezzük, meg kell mentenünk a sót a megsemmisüléstől. A föld nem lehet föld, ha a só nem só többé... Hogy tehát megmentsük országainknak, Európa országainak embervilágát, amint tennünk kell, meg kell mentenünk az embert.

Ezt a földet nem oltalmazhatják meg a barbár megsemmisítéstől a kereszténység és az emberiség emlékművei, a hit és a kultúra műzeumi és emlékei. Életnek kell uralkodnia – keresztény, és ezáltal emberibb életnek. Mert sokkal fontosabb, ki az ember és miféle ember, mint mindaz, amit alkotott és birtokol.

3. Nem szabad hát elkorhadnia mindannak, ami embervoltunkról tanúskodik. Legyen az ember ember, legyen mindig az. Tudja megvédeni magát a kísértéstől, hogy kiárusítsa az életet, a szeretetet, az igazságosságot, az igazságot és az önrendelkezést...

Tudja megvédeni magát minden kívülről jövő manipulációtól és a nem kevésbé veszedelmes önmanipulációktól is...

Ne cserélje el kereszténységét színleg vallásos pótszerekkért, – védje meg meggyőződését az élet értelméről, az értelemről, ami min-

den dolgok „fze”. Térjen vissza Krisztushoz: Krisztushoz, a gyökérhez (Jel 22,16), ne maradjon kevésbé hűséges hozzá, mint az előttünk járó nemzedékek voltak, amelyeket oly kritikusan ítél meg.

4. Kedves Testvéreim, egy mécesest hoztam önöknek magammal, amelyet Auschwitz valaha-volt koncentrációs táborában gyűjtöttak meg. Most pedig idehozok és átnyújtok a bécsi érseknek egy marék hamut a krematóriumokból, – az értelmetlen gyűlölet áldozatainak hamuját.

A világosság Szent Kolbe Maximilian Mária halálcellájából való – a világ világossága . . . és a föld sója –, annak az embernek cellájából, aki meg volt győződve, hogy Krisztus az igazi Szeretetet, és hogy az ember tud élni a szeretetből.

A bölcsesség sója – a szeretet sója.

5. Gyenge szavaim Krisztust hozzák önöknek, testvéreim: Krisztust, a mi reményünket, Krisztust, aki egyedül tudja megmenteni reményünket.

3) *Joachim Meisner berlini püspök* (Szöveg: Mt 5,43-45)

Kedves Testvéreim! A mi világképünkben az ember tulajdonképpen mindig csak saját magát találkozik. A fejlődés úgy hozta magával, hogy mindig csak saját magába és az önmaga által felvetett, alkotott problémákba ütközik. Nem tudja már, mit jelent olyan hangra hallgatni, amely nem saját szívéből és agyából származik. Ezért nem tud többé megbirkózni problémáival. Szétszakadt népek, szétszakadt városok, egy szétszakadt világ és egy szétszakadt egyház – mindez fájdalmas kifejezése ennek a világképnek. Német országokból indult ki a nyugati hitszakadás. Német országokban fájdalmasan érezhetők más szakadások is.

Az ember önmagában való elszigeteltsége annyira jutott, hogy bizonytalan benne: van-e egyáltalán hang, ami kívülről szólhatna hozzá. Pedig a hegyi beszéd ilyen megszólítás. Egy más szférából, Isten világából találja el az embert, mert olyasmit mond, amit saját magától nem gondolhatott volna ki, nem mondhatott volna el éppen ilyen jól. Ezért adja meg a kiutat a világ zsákutcáiból és tévútjairól. Az ember eloldása Istentől elválasztja őt a Szentlélek teremtő, megújító erejétől, és visszaveti saját kicsinyes szellemi világába. Akkor aztán magatartása reakciós szerkezetűvé válik. Minden akcióra a megfelelő reakció következik. Az emberben megvan az a tulajdonság, hogy majmoljon másokat. A mindennapokban így fest ez: Te nem beszélsz velem, akkor én sem beszélek veled! Te nem köszönsz többet, tehát én sem köszönök! Te elárultál, tehát én is elárullak! Ahogy te bánasz velem, én is úgy teveled! Amit belekiáltok az erdőbe, az visszhangzik belőle! Hagytuk

bebörtönözni magunkat akció és reakció skémájába. Itt nincs többé remény.

Isten nem hagyta bezárni magát ebbe a kalitkába. Ő nem azzal reagált az ember elfordulására, hogy visszavonult a világból a mennybe. Mindennek ellenére ő közeledett elsőnek az ember felé.

A hegyi beszédben arra indítja az embert, hogy törjön ki kalitkájából: Te ugyan nem beszélsz többet velem, de én azért sem engedem megszakadni a párbeszédet veled! Te nem köszönsz többet nekem, de én nem tagadom meg üdvözetemet tőled. Itt egyszerre valami új jön létre. Felpattan az akció és reakció börtöne. Az akcióra új akció következik. Itt beteljesedik az Egyháznak a Szentlélekhez intézett imája: „Megújítod a föld színét.” Kicsinyben is, nagyban is. A hegyi beszéd kezünkbe adja az irányt és az eszközöket az egyház és a világ szakadásainak legyőzésére, és akkor már nem hagyjuk, hogy ellenségképeket állítsanak az orrunk elé. Ahol a Szentlélek a hegyi beszéd szellemével tölt el embereket, ott megújul a világ, ott fölél a remény. Rájuk már nem érvényes a reakciós magatartás: „Ahogy te bánasz velem, úgy én teveled”, hanem a teremtő szó: „Ahogy Isten bánik velem, úgy én veled.”

4) *Franjo Kuharić zágrábi érsek* (Szöveg: Mt 7,24-25)

A hegyi beszéd zárószavait hallottuk. Ez Isten szava és Isten bölcsessége, nem e világé (vö. 1Kor 2,6-7). A hegyi beszéd az új élet tökéletes törvénye. Új szellem és új szív (vö. Ez 36,26) az új emberben. Ez az új világ alapja! A hegyi beszéd igazság! Az ember, a világ és minden emberi közösség életének igazságra kell épülnie. Az igazság szilárd és biztos alap, sziklához hasonlít, amire a ház épül. Igazság nélkül az ember nem élhet emberhez méltóan. Belső lényegénél fogva mindig az igazságra van utalva. Isten az abszolút, élő, örök igazság. Kinyilatkoztatta az igazságot életéről: örök létének, szellemi, transzcendens lényének igazságát és Szentháromságának misztériumát.

Isten kinyilatkoztatta az igazságot az emberről. Az ember Isten képmása. Testi és szellemi dimenziójú lény. Létének értelme: Istennel élni. Abszolút jövője az örök élet. Isten kinyilatkoztatta, hogy az embernek halhatatlan lelke van, és hogy a feltámadás testi mivoltának végső megdicsőülését is jelenti. Az ember szellemi valóságában fontolgat; keresi az igazságot Istenről, önmagáról, minden dologról, az atomtól a tejútig, az élő sejttől a szellemvilágig. Az ember lelkiismerettel és szabadsággal van megajándékozva. Dönteni tud a jó, az igazság, szeretet, igazságosság mellett! Akkor bölcs építőmestere életének és lényének! Istennel épít! A Szentlélek erejével. Megvalósul benne a megváltás, amelynek forrása Isten Fiának átvett szívében van. A szeretet civilizá-

cióját nem lehet megvalósítani Jézus Szíve nélkül. A Szentlélek ereje nélkül nem jöhet létre az új ember! Az igazságosság, béke és szeretet kapcsolatai a családban, a népben és a népek között csak az igazság alapján állhatnak fenn! Az Istenről és az emberről szóló igazság alapján!

Európa civilizációjában csakis az evangélium igazságának köszönhet minden szépet, jót és tartóssat; azon építette föl civilizációját. Amikor viszont lemondott erről az alapról, homokra kezdett építeni, és romhalmazokat élt át!

„Mert a lerakott alapon kívül, amely Jézus Krisztus, mást senki nem rakhat“ (1Kor 3,11). Erre az alapra utal bennünket szüntelenül az Egyház, és a mai Európa is, különösen napjaink Péterének: II. János Pál-nak tanúbizonysága által.

A kereszttel az igazság és a szeretet legfőbb kinyilatkoztatása. Ezért a kereszttel, a megváltással, az igazságban és szeretetben van minden reményünk. Hívő hivatásunk: Ezt a reményt adni, ezt a reményt élni!

Bárcsak a Szentséges Istenanya, az Egyház Anyja kiesdené nemzedékünknek a Szentlélek adományát, hogy valóban éljük! És könyörgünk Istennek ezért a bölcsességéért is.

A pápa beszéde az Európa-vesperáson

1. Béke veletek! Béke ennek a városnak! Ausztria országának! És minden szomszédjának, északon, keleten, délen és nyugaton!

Különleges üdvözlés és békekívánság nektek, osztrák katolikusok, akik erre a Katolikus Napra minden egyházmegyéből, a plébániákról, sok nagy és kicsiny közösségből összejöttetek. Béke mindenkinek, aki az ország határain túlról jött ide, vagy rádión, televízión át vesz részt ezen az ünnepélyes vesperáson! Béke minden kereszténynek, minden keresztény egyháznak! Béke minden embernek is, akik az egy Istenet tisztelik, és alázattal rábízják sorsukat!

Ezt a békeköszöntést Jézus Krisztus nevében intézem mindnyájatokhoz. Az ő kereszttel alatt gyülekeztünk itt össze. Az igazi béke annak megnyílt szívéből fakad, aki a keresztre felmagasztalva mindenkit magához vonz. Mától kezdve itt emelkedik jele Bécsnek e nagy, történelmi jellegű terén: mint keresztény intelem és remény, mint emlékeztető az üdvösség 1983-as évére, a megváltás jubileumi évére, a Katolikus Napra, amely a keresztény remény napjaként foglaljon helyet az ország történelmében. Ez alá a kereszttel alá állítjuk Ausztriát, ez alá állítjuk Európát. Mert „csak a kereszttel a remény!“ Rajta győzte le az élet

a halált. A kereszt Isten kiengesztelő, szenvedést és halált legyőző szeretetének a jele irántunk emberek iránt, minden ember és nép testvériségének ígérete, az egész teremtés kezdődő megújulásának isteni erőforrása.

2. Az osztrák Katolikus Nap mai Európa-vesperása tekintetüket minden természetes, nemzeti és önkényes határon át egész Európára irányítja, e földrész minden népére, közös történelmükkel, az Atlanti óceántól az Uralig, az Északi tengertől a Földközi tengerig. Ausztria, amely maga is Európa szívében fekszik, különösképpen megosztotta és döntően befolyásolta annak sorsát. Példaként mutatja, hogyan élhet együtt nagyszámú népfaj egy körülhatárolt területen, feszültségek között, alkotó módon, és hogyan alkothat sokféleségében egységet. A mai kis Ausztria területén mélyen bevésődtek és a lakosságban eleve-nen maradtak kelták és rómaiak, germánok és szlávok lényeges vonásai.

Ami az európai kontinenset sokszerű egységéhez segítette, az mindekenelött az egyetlen keresztény hit elterjedése volt. A misszionáriusok és a keresztény zarándokok útjai békésen összekapcsolták Európa országait és népeit, – Ausztria ismét jellegzetes példája ennek. Országok evangelizálásában éppúgy közreműködött Szent Szeverin, a római – röviddel ezelőtt ültétek meg jubileumát –, mint más európai országokból jövő hithirdetők. Országokat azonban nemcsak kapott, hanem sokféleképpen nyújtott is missziós segítséget más népeknek. A sok közül említsük éppen időszerű példaként a szürke orsolyiták alapítóját, Ledochowska Mária Júlia nővért. A Melk melletti Loosdorf-ban született, és olyan áldásosan működött Lengyelországban, hogy ez év júniusában, lengyel hazámba tett utamon boldoggá avathattam.

A hithirdetők egységet megalapozó útjaihoz járulnak a zarándoklatok: Rómába Szent Péter sírjához, Santiago de Compostelába Szent Jakab nyomdokain, más szentek működési helyére és sírjához és a nagy Mária-szentélyekbe. Mindezek nemcsak Európa-szerte ápolták az Úr anyjának, az apostoloknak és szenteknek jámbor emlékezetét, hanem előmozdították a nagyon is különböző népek és nemzetek kölcsönös megértését is. Ezzel Európa identitásának kialakításában is segítettek. Éppen az országokban fekvő Mariazellbe századok óta zarándokoltak keresztények egész Európából, nem utolsó sorban szláv országokból. Én magam, a lengyel és római, boldog vagyok, hogy ezekben a napokban zarándokként eljutok oda.

A keresztény üzenet tartalma nélkül nem lehet megérteni, hogy az európai kontinensen, minden válság és szakadás ellenére, továbbra is kulturális közösség áll fenn. A kereszténység – nagyszerű ötvözetben az antik szellemmel – közös örökséget alkot, s ennek köszöni Európa

gazdagságát és erejét, azt, hogy él és virul benne a művészet és tudomány, művelődés és kutatás, a filozófia és a szellem kultúrája. A keresztény hitkincsen belül egész különösen formálta az európai kultúrát a keresztény emberkép. Az a meggyőződés, hogy az ember Isten képmása, akit Jézus Krisztus, az Emberfia megváltott, üdvösségtörténeti alapot vetett az emberi személy megbecsülésének és méltóságának, tiszteletet biztosított annak az igényének, hogy embertársaival szolidárisan, szabadon fejlődjék. Így logikus volt az is, hogy az általános emberi jogok megfogalmazása és kihirdetése Nyugatról származott.

Ezt a Krisztus-hittől egyesített, annak jelét viselő Európát újólag a kereszt alá állítjuk; mert „a keresztben a reménység“.

3. Senki sem zárkozhatik el a tény elől – és kit ne ütne mélységesen szíven –, hogy Európa közös történelme nemcsak világító, hanem sötét, szörnyű vonásokat is hord, amelyek összeegyeztethetetlenek az emberség szellemével és Jézus Krisztus örömhírével. Államok és pártok gyűlölettel eltelve, újra meg újra kegyetlen háborút vívtak egymás ellen. Mindig újból megfosztottak embereket hazájuktól; elűzték őket, vagy a nyomor, hátrányos megkülönböztetés és üldözés miatt maguk látták jobbnak menekülni. Emberek millióit gyilkolták meg fajuk, nemzetiségük, meggyőződésük miatt, vagy egyszerűen azért, mert útban voltak másoknak. Nyomasztó tény, hogy hívő keresztények is embertársaik szorongatói és üldözői közé tartoztak. Ha jogosan szabad dicsekednünk Urunk Jézus Krisztussal és az ő üzenetével, akkor másfelől be kell ismernünk, hogy mi keresztények bűnökkel terheltük magunkat, gondolatban, szóban, cselekedetben és a jogtalanság tétlen eltűrésével, – és bocsánatot kell kérnünk ezért.

De Európa történelmét nemcsak az állami és politikai életben jellemzi kettősség. Jézus Krisztus egyetlen egyházában is határokat és árkokat vontak a hitszakadások. Politikai érdekekkel és társadalmi problémákkal egyesülve elkeseredett küzdelmekre került sor, máshitűek elnyomására és elűzésére, valamint lelkiismereti kényszerre. Mint atyáink örökösei ezt a bűnnel terhelt Európát is a kereszt alá visszük. Mert abban van a remény.

4. A mai Ausztria – sajnos nem egész Európa! – szabad az idegen uralom alól és a háborús erőszaktól, mentes közvetlen külső fenyegetéstől, nem terhelik gyűlölködő belső viszályok. Micsoda gondolkodásra készítő és örvendetes ellentét nem egy korábbi korszakhoz és különösen az 1683-as évhez képest! Ez az esztendő nagy dátuma nemcsak az osztrák, hanem az európai történelemnek is; valóban érdemes arra, hogy elgondolkodva és hálással emlékezzünk rá.

Mindnyájan jól tudjuk, hogyan jutottak el 300 évvel ezelőtt – mint már 1529-ben is – az ozmán birodalom csapatai eddig a városig, és

nagy túlerővel ostrom alá vették. A sereg vonulását gyújtogatás, öldöklés és elhurcolás jelezte; kimondhatatlan volt a szükség, a jajszó, a nyomor, csodálatra méltó Bécs védőinek vitézsége. Miből merítették erőt? Hitükből, az imából, meggyőződésükből, hogy nemcsak orszáukért, hanem Európáért és a kereszténységért küzdenek. A pápát megilleti, hogy emlékeztessen a tényre: akkori elődje, XI. Boldog Ince, hatékonyan támogatta Ausztriát és szövetségeseit, anyagiakkal, diplomáciai segítséggel, és a kereszténységhez intézett imafelhívásával. A Lengyelországból való pápának legyen szabad különös megindultsággal beszélnie arról is, hogy Jan Sobieski lengyel király főparancsnoksága alatt szabadították fel Bécset a szövetséges fölmentő csapatok, amikor a város hősvédői már csak végső erejükkel tudtak védekezni az ostrom ellen.

Jogos, hogy csodálattal gondoljunk Bécs védőire és felszabadítóira, akik példás együttműködéssel állították meg a támadást. Ránk maradtak szentéletű prédikátorok felhívásai, akik a kor embereit nemcsak vitézségre, hanem mindenekelőtt keresztény megtérésre igyekeztek rábírni. A történelem azt parancsolja nekünk, hogy az akkori eseményeket az akkori idő szelleméből értsük meg, és ne egyszerűen jelenünkhöz mérjük. Azt parancsolja, hogy mellőzzük az egyoldalú elítélést és dicsőítést. Tudjuk: nemcsak az ozmán sereg követett el égbe kiáltó kegyetlenkedéseket, hanem a császárnak és szövetségeseinek serege is. Bármennyire is örülünk a keresztény Nyugat védelmi sikerének, szégyenkezve kell tudomásul vennünk, hogy a keresztény szolidaritás akkoriban nem volt önkéntes, és nem is terjedt ki egész Európára.

Mindenekelőtt azonban annak vagyunk tudatában, hogy a fegyverek nyelve nem Jézus Krisztus nyelve, és nem az ő Édesanyjának nyelve, akit akkor is, most is mint a „keresztények segítségét” szólongatunk. A fegyveres harc legfőjebb kikerülhetetlen rossz, amelyből tragikus bonyodalmak esetén keresztények sem tudják kivonni magukat. De ilyenkor is kötelez az ellenszerezetet, a könnyörületesség keresztény parancsa: az, aki hóhéraiért a kereszténen halt meg, minden ellenséget testvéremmé tesz, – szeretni tartozom őt, akkor is, ha védekező támadása elől.

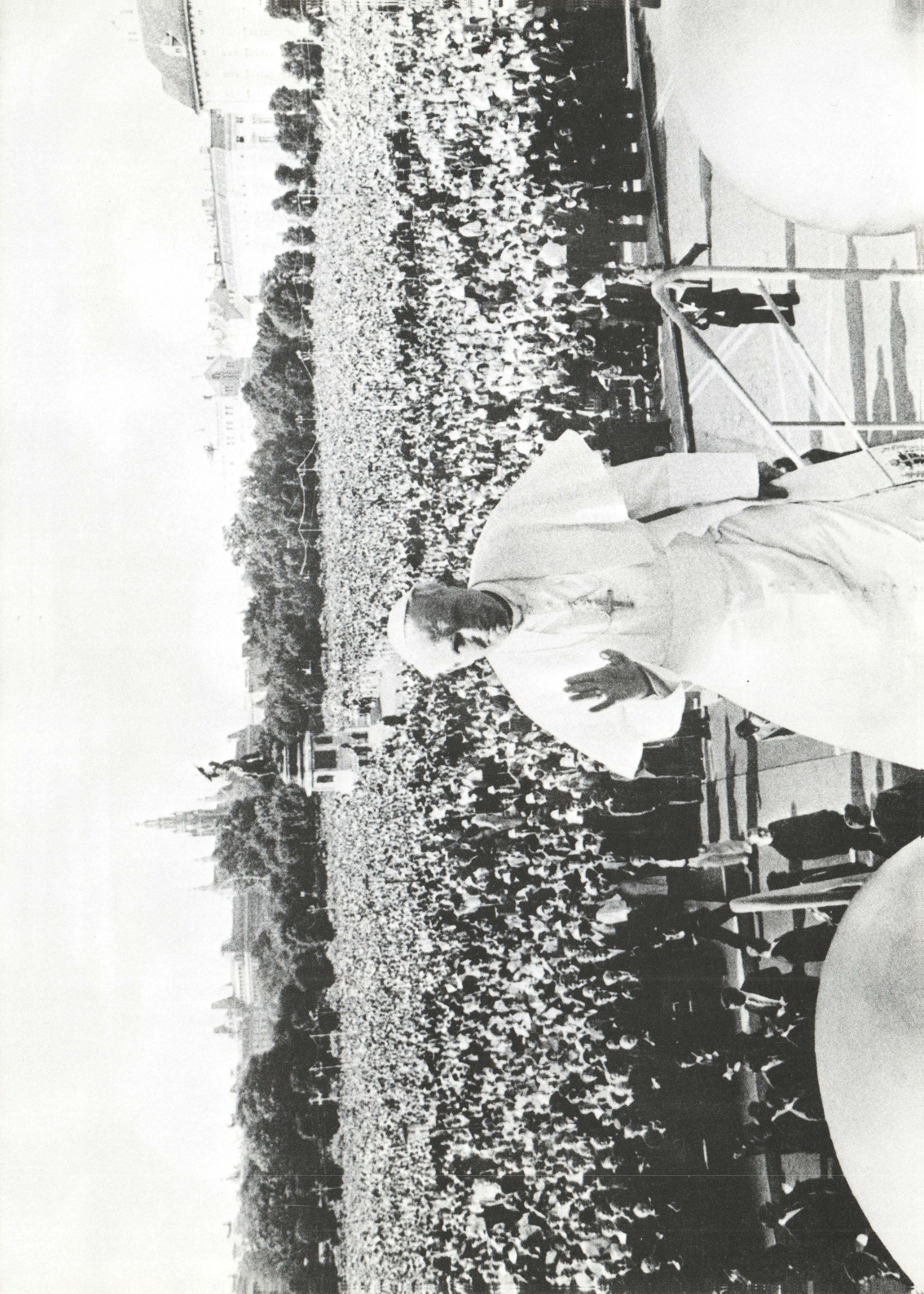
1) *A pápa fogadása a repülőtéren. Mellette König bíboros és Kirchschläger államelnök.*

2) *Európa-vesperás a Hősök terén.*

3) *Ugyanott. Jobbszélien az elmékedéseket tartó négy bíboros, balról jobbra; Macharski, Kuharić, Lustiger, Meisner.*

4) *A fiatalokkal a Wiener Stadionban.*

Ilyenformán ez a jubileum ne egy háborús győzelem ünneplése legyen, hanem a ma osztályrészünkül jutott béke ünnepe, hálásan hirdett ellentétben egy annyi szenvedéssel járó eseménnyel. És méltónak akarunk bizonyulni az akkor annyi odaadással megvédett szabadsághoz.

5. Ausztria, mint a múltban, ma is igyekszik megfelelni különleges felelősségének és feladatának Európa szívében. Országotok nyomatékkal síkra száll a béke és a népek közötti megértés mellett, a társadalmi igazságosság mellett, az emberi jogok tiszteletben tartása és előmozdítása mellett nemzeti és nemzetközi vonalon. Menekültek és segítséget keresők ezreit fogadtátok be; az összes országokból jönnek hozzátok vendégek, és nálatok barátságos fogadtatást és felüdülést találnak. Nemcsak ti kaptatok hatékony támogatást nagyszívű segítők-től a szükség idején, hanem magatok is segítőkészen enyhítettétek más országok, köztük az én lengyel hazám szükségeit. Az európai együvértartozás megvallása mellett nem csukjátok be a szemeteket akkor sem, ha Európán kívüli területek szenvednek segítséget és szorulnak segítségre. Hálásan gondolok itt a fejlődő népek segítségét célzó hozzájárulásaitokra, és annyi misszionárius, nővér és fejlődési segítő áldozatos személyes munkájára. Országotok – különleges helyzetének és történelmi örökségének megfelelően – mindenekelőtt fontos szerepet játszik egy szilárdabb és emberibb Európa létrehozása és nemzetközi feszültségek enyhítése érdekében. Ezek a fáradozások elismerést és bátorítást érdemelnek. De egyben még nagyobb erőfeszítésekre ösztönöznek a népek közösségében továbbra is fennálló nagy nehézségek láttán. A katolikus egyház megbízatásának keretei között mindig segítőkész és szolidáris partner ezen a téren.

A keresztény egyházak számára az 1683-as döntő esemény különös hagyatéka mindenekelőtt a vallási béke ügye – a béke Ábrahám örökösei és az egység Jézus Krisztus tanítványai között. Mohamed tanítványai, akik akkoriban ellenségként táboroztak fővárostok kapui előtt, ma közöttetek élnek, és nem ritkán például szolgálhatnak az egy Isten hívő tiszteletében. Az Európa népeivel egykor oly termékenyen összefonódott és most oly tragikusan megtizedelt zsidó közösség éppen sorsával int bennünket: használjunk ki minden esélyt, hogy emberileg és szellemileg közelebb kerüljünk egymáshoz, együtt lépünk Isten elé, és belőle kiindulva szolgáljunk az embereknek. A keresztények közti szakadások, amelyek hatása 1683-ban egészen a politikába nyúlóan olyan végzetes volt, ma alkalom és felszólítás a tudatos közösségre a találkozásban, imádságban és szolgálatban.

6. Kedves Testvéreim! Amint a múlt év júniusában hozzátok intézett televíziós üzenetemben hangsúlyoztam: a kereszténység sikeres

erőfeszítései a Nyugat megvédésére az 1683-as évben és a mostani emlékűnnep az osztrák Katolikus Nap keretében mindenekelőtt „emlékeztesse a mai keresztényeket Európáért viselt közös felelősségükre, és adjon nekik új bátorságot áldozatkész bevetésre a béke és igazságosság, az emberi jogok és a népek közötti keresztény szolidaritás érdekében.” Ugyanabból az alkalomból kifejezést adtam reményemnek, hogy Katolikus Napotok „hazátokban és egész Európában új keresztény ráeszmélést hoz közös, mély szellemi gyökereitekre”. Mindegyikőtöknek szól a felhívás, hogy saját helyén és lehetőségeinek megfelelően egészen személyes módon hozzájáruljon ehhez. Nekünk keresztényeknek feladatunk, hogy hitünk mélyéből, az ember és a társadalom javáért való szolidáris, odaadó közreműködéssel hatékonyan tanúsítsuk: csakis a keresztben van az igazi reménység – az egyes ember, saját országunk, Európa és az egész emberiség számára.

Keresztények Ausztriában és a földrész minden országában!

Tegyetek biznyságot azoknak az emberi és kulturális értékeknek mély keresztény gyökereiről, amelyek szentek nektek és egész Európának, amelyek oly döntően rányomták bélyegüket múltjára, és biztosíthatják jövőjét is. Mutassátok méltónak magatokat azokhoz a hittestvéreitekhez, akik még ma is üldözést szenvednek és súlyos áldozatokat hoznak vallásos meggyőződésükért és keresztény életükért. Legyen bennetek bátorság és elszántság, hogy keresztény felelősségektől indítva, síkra szálljatok az ember és a társadalom javáért, saját országokban és minden határon túl, a politika és a nyilvános élet területén is.

A keresztben van Európa keresztény megújulásának reménye, de csak akkor, ha mi keresztények magunk is komolyan vesszük üzenetét.

A kereszt ezt mondja: Vessük be életünket testvérünkért,
hogy az övével együtt a magunkét is megmentsük.

A kereszt ezt mondja: A szeretet erősebb a gyűlöletnél és bosszúnál – adni nagyobb boldogság, mint kapni – latba vetni erőinket többet ér, mint csak követelni.

A kereszt ezt mondja: Nincs kudarc remény nélkül,
sötétség csillag nélkül,
vihar megmentő kikötő nélkül.

A kereszt ezt mondja: A szeretet nem ismer határokat:
kezd a legközelebbinél, és ne feledkezz meg a legtávolabbról.

A keresztt ezt mondja: Isten mindig nagyobb, mint mi emberek, nagyobb a csődünkénél is – az élet erősebb a halálnál.

Kedves Testvéreim, mint Krisztus tanítványainak, nektek szól a felhívás: Krisztus keresztiének erejéből, reményteljes szavatokkal és keresztény életpéldákkal adjatok szabadító feleletet és reményt a sokféleképpen fenyegetett és összezavarodott mai embereknek.

És gyakoroljátok mindenben az imát! Imádkozzatok, mint a keresztények az 1683-as szorongatásban tették. Imádkozzatok, amint éppen országotokban évtizedek óta olyan példaadóan történik az „engesztelő szentolvasó-kereszteshadjáratban a világ békéjéért.” Engedjétek, hadd gyűjtselek össze benneteket ebben az órában a keresztt jele alatt – amelyet ma ezen a téren felállítottunk – a keresztény cselekvés és az ima igazi keresztes hadjáratára. Mint egykor XI. Boldog Ince összehívta a fenyegetett népeket a Szent Szövetségbe, úgy kiáltja ma lelkiismeretetekbe utóda Szent Péter székén: A szellemi küzdelem azért, hogy életben maradjunk békében és szabadságban, ugyanolyan hősi erőbedobást, ugyanolyan áldozatkészséget és ellenálló erőt kíván, mint amivel atyáink akkor megmentették Bécszet és Európát! Szánjuk rá magunkat, és tegyük ezt az elhatározást Krisztusnak, minden történelem Urának a kereszttje alá. Mert az ő kereszttjében valóban reménység van és üdvösség!

„Imádunk téged, Úr Jézus Krisztus,
és áldunk téged,
mert szent kereszted által
megváltottad a világot.” Amen.

TALÁLKOZÁS A FIATALOKKAL

Práter-stadion, szept. 10-én este

A találkozó jelszava volt: „Jézus Krisztus – a mi utunk.” A fiatalság három téren gyülekezett, onnan gyalog vonult a stadionba. Saját készítésű képvásznakkal és virágokkal földíszítették a helyet, középen pedig nagy kereszttet raktak ki virágból, amihez a pápa is hozzátette a magáét. Énekelve, imádkozva, majd elmélkedő csöndben várakoztak. Vagy 70–80 000-en értek be, a kívül rekedtek hangszórón követhették a programot. A Szentatyát Dr. Egon Kapellari Gurk/Klagenfurt-i püspök, az osztrák püspöki kar ifjúsági megbízottja, valamint Elisabeth Aichberger, a katolikus ifjúsági mozgalom vezetője köszöntötte. Két album-

ban 380 osztrák fiatal leveleit nyújtották át neki, gondjaikkal, óhajaikkal. Ezeket juttatta kifejezésre a fiatalok műsora is: hat jelenet, köztük táncpantomimmel és zenével. A témák a következők voltak: Útban – hová? Az élet értelmének kérdése. – A munka. – Tánc a vulkán mellett: anyánk, a föld (= környezetszennyezés). – Otthonom, az Egyház. A halál ritmusa (harmadik világ). – Az én békémet adom nektek (a háború fenyegetése). Erre következtek a pápa szavai. Majd minden jelenlevő kezében gyertya gyúlt ki, s a fényben úszó stadionban felhangzottak a közös könyörgések. Az összejövetel a Miatyánk eléneklésével és a Szentatya áldásával zárult.

A pápa üdvözlése

1) Dr. Egon Kapellari ifjúsági püspök

Szentatya! Ön sok éven át mindenekelőtt fiataloknak szánta idejét és erejét: ifjúmunkásoknak, egyetemi hallgatónak. Mint pápa is figyelmesen hallgat az ifjúságra, érthetően beszél velük, pozitív irányba szólítja őket.

Ma este sok fiatal katolikussal találkozik, s talán keresőkkel is, akik nem tartoznak az Egyházhoz. Intézze valamennyiünkhöz a hit és bátorítás szavát. Imádkozzék velünk, hogy utat ne tévesszünk.

2) Elisabeth Aichberger

Örülök, Szentatya, hogy a legszívélyesebben üdvözölhetem a stadionban levő sok fiatal nevében.

Sokan jöttek el, hogy elmondják Önnek, ami megörvendezteti és ami aggasztja őket; hogy hallják a szavát és együtt imádkozzanak Önnel.

Utainkon Öt keressük, aki azt mondta: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.”

Keressük Öt az Egyházban és Önön keresztül. Az egyház sokunknak otthona. Ki akarjuk venni részünket munkájából, döntéseiből, felelősséget akarunk vállalni benne.

A társadalom is közös házunk. Ott is felelősséget kell vállalnunk, és szeretnénk is ezt megtenni.

Embereket keresünk, akik mint szülők, tanítók, papok, elöljárók és politikusok hitelre méltó példát adnak nekünk.

Sok ügyünknek hangot fogunk ma adni, ahol a keresés útján vagyunk, ami indít bennünket: Életünknek és az Egyháznak az értelme; a béke és a harmadik világ igazságos kezelése; a munkahely és a környezet aggasztó gondja. Szentatya, Önnel együtt akarjuk mindezt meggondolni, s imában Isten elé vinni.

A Szentatya a fiatalokhoz

Kedves fiatal barátaim! Testvéreim!

1. Ma este a titek vagyok! (De nem egész éjszaka! – tette hozzá rögtönözve.) – Egész Ausztriából jöttetek el ide, és magatokkal hoztátok barátaitokat is a szomszéd országokból. Sokan közületek már dolgoznak. Mások iskolát, esetleg főiskolát végeznek. Közös hazátok ez a szép ország Európa szívében. Közös a hitetek is Jézus Krisztusban, vagy legalábbis keresitek őt és kérdezősködtök utána. Ezért ma esti találkozásunk mottója: „Jézus Krisztus – a mi utunk.”

Ha látlak titeket vagy más országok fiataljait, mély vonzódás és nagy reménység tölt el. Országotok sorsa, mélyen a következő évezredbe nyúlóan, a ti kezetekben is van. És döntően belejátszotok a hit sorsába is, Ausztriában és azon túl. Kérdéseitekből és kezdeményezéseitekből, amelyekkel – gyakran kritikus módon – kíséritek az állami és egyházi felelősök működését, föl ismerem készségeketek, hogy szembenézzetek a jelenben fölmerülő feladatokkal. Ezek roppant nagyok, és teljes odaadásotokat kívánják.

Ti magatok állítottátok elénk élőképekben éppen most igen hatásosan és komolyan: A világ és a kor, amelyben ma élünk, nagy kihívás számotokra. Szívetekre hat a nyomor és éhség a világ számos részén, és a sok-sok igazságtalanság. Övtok a gigantikus fegyvertárak és a fenyegető atomháború halálos veszélyétől. Aggódtok a környező természetért. Tudjátok, hogy sok embert, mindenekelőtt fiatalot fenyeget a munkanélküliség, vagy már most sincs munkájuk. Más országokban sokan szellemileg is elnyomás alatt vannak, és nem vallhatják meg szabadon hitüket. Mindez itt-ott azt az érzést ébreszti, hogy az életnek kevés a jövője, kevés az értelme. Ilyen helyzetben egyesek elmenekülnek a felelősség elől: rövidéletű gyönyörbe, az alkohol és kábítószeres látszatvilágába, felelőtlen szexuális viszonyokba, közönyösségbe, cinizmusba, vagy akár erőszakba. Egyesek a halálba menekülnek látványos végső kiútként.

2. De az éjszaka közepe – ahogy valaki mondta – egyben már a nappal kezdete. Korunk nehézségei sok emberben, különösen a fiatalokban föl ébresztik a legmerészebb álmokat is, a szellem, a szív, a kéz legjobb erőit. Ébrednek a készség az osztozásra és az élet számítgatás nélküli bevetésére.

Mindenütt a világon kezdik kérdezgetni az emberek magukat és másokat: Mit tehetek? Mit tehetünk? Hová visz az utunk? Mindenekelőtt fiatalok kérdeznek így. Szeretnének hozzájárulni a kifáradt és súlyos beteg társadalom gyógyításához. Így új értelmet adnak életüknek és barátaik életének. Ennek az értelemnek sokukban már neve is van:

„Jézus Krisztus”. Megtalálták Jézust. Ő lett új reményük. Más fiatalok viszont keresik Jézust. Ti mutassátok meg nekik a hozzá vezető utat!

Különböző utakon együtt gyalogoltatok ebbe a stadionba. Különböző idevezető útvonalaitok a keresztre torkollottak, amelyet néhányan közületek a többiek képviselőiként a stadion közepén a földre helyeztek, a földre írtak. Virágokból álló kereszt ez, virágzó kereszt. Jézus győzelmi jele, a Megfeszítetté, aki egyben feltámadt. A húsvéti hit jele mindannak ellenében, ami megbéníthatna benneteket.

Útvonalaitok és ez a kereszt itt közöttünk Jézus Krisztusra utalnak benneteket, aki azt mondta magáról: „Én vagyok az út!” (Jn 14,6) Nem sokára kétezzer éve annak, hogy hozzátok hasonló fiatalokat magához hívott. Azok elhagyták családjukat és hálójukat, és tanítványai lettek. Halászok és vámosok apostolokká váltak. Jézus ma is hív. Benneteket hív! És megmutatja nektek az utat azzal, amit az evangéliumok az emberekkel való érintkezéséről elbeszélnek.

3. Nyomban hatása alá kerft az a nagy tapintat és vonzalom, ahogyan az emberekkel találkozik: ahogyan megáldja a gyermekeket és asztalközösségbe lép a bűnösökkel; ahogyan gondot visel tanítványaira, és lépésről lépésre vezet be őket életének tervébe; ahogyan megosztja a naimi özvegy fájdalmát, hallgat az útszélen kiáltó vak koldusra, s ahogyan a kútnál elbeszélget az asszonnyal. Az evangélium minden lapja annak finoman érző jóságáról tudósít, aki „körüljárt, jót cselekedve . . .”

Az embereken túlmenően az egész teremtéssel mély kapcsolatot mutat Jézus: Megfigyeli, hogyan növekszik a vetés a szántóföldön, hogyan terem gyümölcsöt a fügefa. Ügyel szélre és felhőkre. Mustármag és szőlőtő, liliumok és verebek igehirdetésében Isten országának hasonlataivá válnak.

Igazán nem csoda, hogy mai fiatalok újból fölfigyelnek Jézusra: hiszen ti különösen törődtek azzal, hogy komolyan vegyék az embert és a természetet, teljes méltóságában és értékében.

Jézus természetesen többet testesít meg, mint csak a modern ember néhány eszményét. Mély értelmet mutat meg a természetben és az emberben: A világ Isten teremtése; benne szünet nélkül Isten, az örök Atya munkálkodik. Így minden teremtett dolog Isten tükré lesz: a nagy események éppúgy, mint a látszólag jelentéktelen dolgok, amelyek mellett könnyen megyünk el figyelmen kívül.

Az evangéliumok azt is tanúsítják, hogy az erő, amely Jézust és egész életét mindenestül meghatározza, nem más, mint az Atyaistennel való szerető kapcsolata.

A mi számunkra Jézus üzenetének — hogy Isten állandóan jelen van teremtésében — a bizalom forrásának kellene lennie: Isten

ismer bennünket. Szeret minket, akkor is, ha szeretete gyakran rejtett. Olyan Isten, aki jövőt biztosít nekünk. Nem a holtak Istene, hanem az élő és életadó Isten. Rábízhatjuk magunkat, gyökereit verhetünk benne. Ha zuhanunk, nem esünk mélyebbre, mint Isten kezébe. Ezt élte elénk Jézus az emberek közt eltöltött 33 éves útján. Így értette kijelentését: „Én vagyok az út.”

Jézus üzenete egyben igény is. Az iránta érzett vonzalomnak, a beléje vetett bizalomnak a követésbe kell torkollnia. Az érzelem egyedül nem elegendő: késznek kell lennünk, hogy akaratainkat és cselekvésünket is szerinte irányítsuk. Az Úr semmi kétséget nem hagy efelől: „Aki ismeri és teljesíti parancsaimat, az szeret engem” (Jn 14,21).

Most talán azt kérditek: Mit követel az Úr? Hogyan valósítjuk meg az ő akarátát? „Ismered a parancsokat” – feleli maga Jézus az evangéliumban a fiatalembernek, aki ugyanezt kérdi tőle. „Ismeritek a parancsokat!” Vegyétek őket komolyan! Azok utat mutatnak nektek.

4. Kedves fiatal barátaim! Erre az útra hívott meg benneteket Krisztus. És mint az emmauszi tanítványokkal, veletek is ott van az emberekhez, a hivatásba, a társadalomba vezető utatokon.

Emberek felé tartotok. Sokukat még nem is ismeritek. Egyikük talán életetek társa lesz, éppen olyan döntő jelentőségű számotokra, mint a gyermekek számára, akiknek szülei lesztek. Hogyan találjátok meg az utat egymáshoz? Hogyan tanuljátok meg a csalódásokat is kiálló szeretetet? Hogyan tanuljátok meg az igazi önmegvalósítást, amelyik nemcsak „én”-t tud mondani, hanem azt is, hogy „te” és „mi”? Jézus azt mondta: „Jöjjetek és tanuljatok tőlem.”

Egy hivatás felé tartotok. Soknak nem valami meseország lesz az, hanem egész józanul egy munkahely, ahol azonban egész emberként kell helytállnotok. Dolgozzatok megbízhatóan, legyetek jó munkatársak. És ha van rá adottságotok, álljatok készen különleges felelősség átvételére is. Ne féljetez környezetetekben kereszténynek vallani magatokat. Ez a hitvallás mély örömet csepegtet belétek, akkor is, ha olykor nem értenének meg, vagy talán ki is nevetnének.

Végül útban vagytok egy jövőendő társadalom felé is. Azt kívánjátok, hogy jobb legyen a mostaninál. Kívánságotok jogos. De igazságtalanság lenne, ha nem mondanátok köszönetet azoknak, akik a maguk korában sokat tettek előre értetek. Igazságtalan lenne, ha visszatekintve mindent jobban akarnátok tudni, és mindent megvetnétek, ami eddig volt. Viszont mint keresztények hiszünk a jobb felé való haladás lehetőségében is. Természetesen ez gyakran mélyreható gondolkodásbeli megújulást és megtérést tételez föl.

Olyan társadalmat akartok, ahol több az őszinteség, igazságosság és irgalom. Olyan társadalmat, ahol több a felelősségtudat az ember

és a környező világ iránt, több a tolerancia és mindenekelőtt több a béke. Kezdjétek *ti* őszinték és igazságosak, könyörületesekek és békéért fáradozók lenni. A békét csak akkor várhatjuk másoktól, ha magunk is éljük.

Egy társadalom felé tartotok, amelynek alakításában részt kell venni. A következő nemzedék éppen úgy rátok kérdez majd, ahogyan *ti* ma az idősebbeket kérditek: Mit csináltatok életetekből, mit a világból?

5. Alakítani fogjátok, kedves barátaim, az Egyház eljövendő történetét is. Meg vagyok győződve, hogy nem akartok olyan egyházat, amely kisebbiti Jézus követeléseit, vagy olcsón kiárusítja a hit kincseit. Olyan egyházat akartok, amely világosan beszél, és hitelesen él. Anélkül, hogy kiszolgáltatná magát a korszellemnek, közvetítsen reményt a mai embernek. Ezt teszi:

- amikor ébren tartja az emberekben a meggyőződést, hogy a struktúrák megváltása a szív megváltásától függ;
- amikor a boldogulást nem pusztán saját erőfeszítésünktől, hanem mindenekelőtt Isten ajándékaként várja;
- amikor Istent végső beteljesülésünk gyanánt hirdeti, és elveszi aggodalmunkat, hogy eljártsszuk a boldogságot, ha önhatalmúlag és azonban nem markoljuk meg;
- amikor örvendező egyszerűségben él, mert igazi kincse az Isten.

Jézus ma mindegyikőtöknek ugyanazt mondja, mint egykor Assisi Szent Ferencnek: Építsd föl újra házamat, az Egyházat. Sokan más, egészen új egyházzól álmodoznak. Krisztus azonban arra szólít föl, hogy a jelenlegi egyházért szálljatok síkra: ezt kell „újból fölépítetek“, ennek kell megújulnia.

Már ma megkezdődhet szolgálatotok, hogy a holnapi egyház építésében segédkezzetek: olyan egyházéban, amely nem ismer különválást, sem a hitvallások, sem a nemzedékek között; olyan egyházéban, amely sokaknak otthont nyújt, és mégis világossá teszi, hogy e világ nem végleges otthonunk.

Ebben az egyházban mindnyájatoknak megvan a helye, megvan a feladata. Építitek ezt az egyházat mint fiatal keresztények, mint jövődő édesanyák és édesapák, mint hívő emberek, sokféle hivatásban és az élet minden területén.

Bizonyára nem kevesen akadnak köztetek olyanok is, akiket Krisztus papi, szerzetesnői, szerzetesi szolgálatra akar hívni. Ne utasítsátok vissza hívását. Ügyeljétek halk hangjára a hangos szövegek között, amelyek mást akarnak nektek mondani.

6. Nagy a feladatotok, fiatal barátaim! De Jézus hozzátok is szól: „Ne féljétek!“ Ne hagyjátok, hogy vést hirdető próféták megbénítsa-

nak. Ne kötelezzétek el magatokat a „Mindent vagy semmit“ jelszónak, hanem legyen bátorságotok és türelmetek kis lépésekhez. Gondolkodjatok a saját fejetekkel, és ne engedjétek idegen jelszavaktól irányítani magatokat.

Jézus nektek is mondja: „Térjetez magatokba, térjetez meg!“ Ne toljátok felelősségezetez másokra, a társadalomra, az államra, az egyházra. Forduljatez a panasztól és vádtól saját felelősségezetez felé. Engesztelődjetez ki a bűnbánat szentségében Istennel, emberrel, akkor vidám emberek leszetez, és másokatez is vidámmá tudtok tenni.

Jézus titezetez is megkérdeze, mint Pétertez kérdeze: „Szeretsz engem?“ Ha szeritetez Őtez, tudtok áldozatez is hozni ezért a szeretetezért? Teli vagytok adottságokkal, ötletezkel, jóakarattal. Síkra szálltok a békéért és a harmadik világ nyomora ellen. Fiatalok vagytok. Ma is szép fiatalnak lenni: nyitottnak a világ és az élet iránt. Szép ajándékozni és ajándékozot elfogadni.

Jézus azt mondja nektez: „Elküdelez bennetezetez.“ Ne ragadjatez le a kényelmességbe, ne üldögéljetez kétségeskedve, aggodalmaskodva, hanem menjetez! Tudjátok az utatez. A mi utunk Jézus Krisztus. Járjuk együtt ezt az utatez!

ÖKUMENIKUS TALÁLKOZÁS

Szept. 11-én reggel

Történelmi jelentőségű volt az első ausztriai találkozó egy pápa és a különböző keresztény vallások képviselői között az érseki palotában. Ortodox részről jelen voltak: Dr. Chrysostomus Tsiter érsek, osztrák metropolita, továbbá a konstantinápolyi, moszkvai, belgrádi, bukaresti, szófiai patriarkátus, az örmény katolikosz, a kopt-ortodox és szír-ortodox egyház képviselői. Protestáns részről: Dieter Knall evangélikus püspök más hét egyházi vezetővel, Gyenge Imre református szuperintendens két társával, az ókatolikus püspök és az egyháztanács vezetője, az anglikánok és a metodisták képviselője. Katolikus részről Köning bíborosan kívül dr. Alfred Kostelecky, a püspöki kar titkára és Christine Gleixner, a Katolikus Nap ökumenikus felelőse volt ott. A pápát Tsiter metropolita és Knall püspök köszöntötte. Utóbbi lengyel üdvözlézzel fejezte be szavait, amire a pápa ugyancsak lengyelül válaszolt. Majd a Szentatya elmondta beszédét. Közös ima és személyes beszélgetés következett. A hangulat rendkívül szívélyes volt. Amikor a pápa elhagyni készült a termet, még egyszer visszafordult: „Nagyon jelentős volt számomra ez a találkozó és az Önök indításai!“

Nagyrabecsült Testvéreim az egy Úrban!

1. Ebben a reggeli órában közösen imádkoztunk Atyánkhoz, az Istenhez, és átéltek, milyen mélyen összekapcsol az egy Úrban, Jézus Krisztusban az egy keresztség és a keresztény hit, s mennyire ezekből a forrásokból táplálkozunk valamennyien. Ezért most egészen tudatosan testvéreimnek akarom szólítani Önöket.

Nagy örömmel és hálával fogadom az alkalmat, hogy ma együtt lehetek Önökkel, a keresztény egyházak ausztriai felelőseivel. A köszönet különös szava illeti Önt, főtisztelendő Dr. Tsiter metropolita és Önt, Magister Knall püspök, barátságos üdvözlésükért és abba foglalt indítványaikért. Örülhetünk, hogy ezek különböző síkon már messze-menően tárgyai az ökumenikus párbeszédnek.

Dicséretünk és hálánk minden testvéri szón és jelen túl a minden javak Adományozója felé száll, aki képessé tette övéit, hogy ma az egy Lélek közösségében találkozzanak egymással.

2. Ennek az összejövetelnek alkalmából mindnyájan megindultan pillantunk vissza az évszázadokra, amikor Ausztriát – nem egy más európai országhoz hasonlóan – felekezeti viszályok zavarai rázkódtatták meg. Az ország egyházi, kulturális és társadalmi életét vallási széthúzás, sőt ellenséges türelmetlenség, elnyomás és üldözés jellemezte. Éppen mint keresztények tudatában vagyunk az ember korlátainak és gyöngeségének, annak, hogy kudarcot vallhatunk az evangélium magas és tiszta igénye előtt. A keresztények ténylegesen bűnnel terhelték meg magukat; ezt nem szabad tagadni. Mindig új megvallást és megbocsátást igényel. Ezzel nem ítélünk a múlt fölött, amelynek magunk is örökösei vagyunk, és amelyet csak különleges történelmi körülményei ismeretében érthetünk meg. A fájdalmas emlékezéssel és a bocsánatkéréssel – a II. Vatikáni Zsinat akarátának megfelelően – egyházunk egybekapcsolja a komoly készséget a múlt vészes következményeinek legyőzésére. A vallásszabadságról szóló nyilatkozat és az ökumenizmusról szóló dekrétum megmutatja nekünk a jövő útját, amely a keresztények növekvő egységébe és közösségébe vetett remény új látóhatárát nyitja meg.

A Zsinattól elszórt mag ebben az országban már szilárdan gyökeret vert. A különféle hagyományú keresztények közötti kiengesztelő-dés folyamata szemmel látható eredményekre vezetett. Szeretném biztatni Önöket, hogy folytassák fáradozásait.

3. Különös örömet szerez nekem, hogy Ausztria katolikus egyháza évek óta tudatában van ökumenikus felelőségének messze az ország határain túlmenően is. Hidat próbál alkotni, amelyen Kelet és Nyugat, Észak és Dél találkozik. Széles körben ismeretes Bécs érsekének

áldásos működése a világegyház és az ökumenizmus érdekében. Csatlakozik ehhez elkötelezett teológusok, papok és világiak tevékenysége; ki-ki a maga módján próbál megfelelni Urunk felszólításának. Arról is tudok, és örülök neki, hogy évek óta imaközösséget alkotnak. Különösen a „reggeli ökumenikus félórának” van már áldásos hagyománya. A „Pro Oriente” alapítvány révén a katolikus egyház jelentősen hozzájárult az ortodox egyházzal folytatott dialógushoz, és a „Koinonia” egyháztani megbeszéléseivel segítette egyengetni a hivatalos teológiai párbeszéd útját az ortodox meg a római katolikus egyház között. Épp így áptoltak testvéri kapcsolatokat a régi keleti egyházakkal az ún. „lainzi beszélgetések”-ben. Folytassák csak mindezeket a munkákat, kölcsönös nagy bizalommal, őszinte nagybecsüléssel és szeretettel, áldásos hatással.

Katolikus és evangélikus teológusok párbeszéde is hozzájárult hagyományos előftételek leépítéséhez, új közös légkört teremtett, sőt váltókat állított közös lelkipásztori programok keresztülvitelére. Ilyen országos szintű lépések az átfogó ökumenikus mozgalom nélkülözhetetlen elemei. Kölcsönös tapasztalatcserével támogatják és ihletik Isten népe egészének életfolyamatait és fejlődését. Csak így virul fel igazi útítársi közösség mindazok között, akik Krisztus jelét hordják homlokukon.

Köszönetem szól a párbeszéd hivatalos bizottságai minden tagjának és tanácsadójának. Munkájuk a pápai egységtitkárság körében is figyelemre és elismerésre talál.

4. Különös elégtétellel és bizalommal tölt el bennünket a gondolat, hogy Ausztria katolikus egyháza ezekben a napokban olyan Katolikus Napra gyűlt össze, amely nyitva tartja az ajtót minden vendégnek, aki a Szentháromság egy Isten nevében történt keresztség egyesítő köteleke által valódi, ha még nem is teljes közösségben áll a mi egyházunkkal. Ennek a nagy összejövételnek mind szellemét, mind külső formáját tudatosan jellemzi a keresztyény nyitottság szándéka egymás iránt, a kölcsönös lelki erősítés és gazdagítás igyekezete, az a vágy, hogy együttesük közös tanúbizonyosság legyen, küldetés a világosság és szeretet után óhajtozó világba.

A Katolikus Napnak ez az iránya megfelel egy lényeges ügynek, amit a 2. Vatikáni Zsinat az ökumenikus dekrétumban nyilvánított ki. Ott inti „az összes katolikus híveket, hogy ismerjék fel az idők jeleit, és szorgalmasan vegyék ki részüket az ökumenikus munkából” (4. sz.). Hangsúlyozza továbbá: „Az egység szorgalmazása az egész egyház gondja. A híveké és a pásztoroké; mindenkit a maga adottságának megfelelően érint, a mindennapi keresztyény életben éppúgy, mint a teológiai és a történelmi kutatásban” (5).

5. Tisztelt Testvéreim! Találkozásunk olyan időben történik, amikor az evangélikus keresztények sokféle módon emlékeznek Luther Márton és Zwingli Ulrik 500. születésnapjára. Ezek a dátumok hozzátartoznak közös történelmünkhöz. Örökösei vagyunk a reformáció történelem-alakító eseményeinek, hatásaival még ma is szembe kell néznünk. A vitázó szembenállás vagy hűvös egymásmellett élés századai után a szó valóságos értelmében „újra fölfedeztük egymást“ egyetlen Urunk és Üdvöztőnk, Jézus Krisztus hitének közös alapján, de a kinyilatkoztatás mindig mélyebb és átfogóbb teljességének keresésében is. A kölcsönös megértés e készségéről szólva szeretnék éppen itt Bécsben az evangélium egy nagy tanújára emlékeztetni, akiben Jézus Krisztus megváltói művenek kiengesztelő ereje szóban és tettben láthatóvá vált. A város védőszentjére, Szent Hofbauer Kelemen Máriára gondolok. Világító nyomokat hagyott hátra az egyházban, amennyiben őszintén törekedett az igazság és a szeretet szellemében szót érteni a reformációs kereszténységgel, és mintegy megtestesítette ezt a készséget. Megmutatta nekünk, hogy – túl a vitatkozáson és kölcsönös torzításon – csakis az alázatos egymásra hallgatás és testvéri találkozás útján tudunk megbirkózni szakadásaink történetének terhével.

6. Minden fáradozásunk közepett tartsuk mindig eszünkben az üdvösségtörténetnek ezt a fontos elvét: „Én ültettem, Apolló öntözte, de a növekedést az Isten adta. Nem számít sem az, aki ültet, sem az, aki öntöz, hanem csak a gyarapodást adó Isten . . . Mert mi csak munkatársai vagyunk Istennek . . .“ (1Kor 3,7kk)

Ha egyszer az Egyház egységének végső és abszolút megalapozása a Háromságos Isten titkában, a három isteni személy egységében és közösségében rejlik, akkor az Istentől meghívott nép igyekszik e mindannyiunkat átfogó titok erejéből élni: A Szentlélek adományainak sokféleségében megvalósítja a koinóniát; a „Kúriosz“, Jézus Krisztus megvallásában megpillantja mindnyájunk közös hivatásának fundamentumát és forrását.

Csak röviddel ezelőtt emlékeztek meg Vancouverben az Egyházak Ökumenikus Tanácsa általános közgyűlésén jelenlevő keresztények közös imáikban és elmélkedéseikben erről a mélységes titokról. Lelki együttlétükben megvallhatták és dicsőíthették Jézus Krisztust, mint a világ életét.

Hála legyen az Úrnak, aki meghívott bennünket, hogy az üdvösségnek ebben az idejében, zarándokútunkon a megváltás második évezredének végén, alázattal szolgáljunk népe egységének. Eközben az a törhetetlen remény vezérel, hogy egy napon egy nyelvvél fogjuk imádni Atyánkat, az Istent, lélekben és igazságban (vö. Jn 4,24).

HOMÍLIA A KATOLIKUS NAP ZÁRÓMISÉJÉN

Donaupark, szept. 11-én délelőtt

Kb. 300 000 ember töltötte meg a Donauparkot, hogy a pápával együtt ünnepelje a Katolikus Nap bezárását. Pedig az eddig napfényes, meleg idő éjjelen át teljesen barátságtalanra fordult: hideg szél fújt, verte az összegyűlteket az eső. Ernyőt tilos volt vinni, csak esőköpenybe burkolózhattak, s nagy keletje volt a segélyszolgálat által osztogatott forró teának. A bevonulásnál a pápa fölé a Katolikus Nap bizottságának elnöke, Eduard Ploier tartott nagy fehér ernyőt. A park területe kb. 100 000 m². A szentmise helyét tizenkét feldíszített, 13 m magas „apostolkereszt” határolta. Az oltár magas pódiumon állt, fölébe 40 m-es kereszt emelkedett. Tervezője az egészet hajó formájában alkotta meg, árboccal és kifeszített vitorlákkal, az Egyház hajóját jelképezve az idők viharai közt. Az istentisztelet arányaira legyen elég egyetlen kis adalék: 1550 templomi énekes alkotta a kórust Ausztria minden részéből. A rossz idő ellenére szinte mindenki hűségesen végigállta a majd 3 órás misét. Valóban megérdemelték a végén a Szentatya köszönetét. Felajánlaskor az egyes egyházmegyék képviselői olyan ajándékokat nyújtottak át a pápának, amelyek az osztrák egyház részvételét jelezték a világegyház gondjaiban. Az eisenstadti egyházmegye egy misziós országban építendő rádióadóra adakozott. A feldkirchiek a Szentírásnak egy ugandai nyelvre történő fordítására. Graz-Seckau egy dél-koreai munkásművelődési otthonra. Gurk-Klagenfurt egyházmegyéje a római San Egidio bázisközösséget támogatta gyűjtésével. Innsbruck Pápua-Új-Guinea katekistaképzését. Linz a szülői papnevelő intézet kiépítését. Az osztrák szövetségi hadsereg külön vikariátusa terepjáró kocsit ajándékozott a miszióknak. A salzburgi érsekség egy libériai lepraállandó támogatott. St. Pölten egyházmegyéje a lengyeleknek hozott orvosságot. A bécsi érsekség pedig a San Salvador-i menekültek ügyét vette pártfogásába. — Mise végén a pápa 200 000 kis fémkeresztet áldott meg a Katolikus Nap emlékére. Ezeket részben a jelenlevők kapták, részben — rendelés alapján — az egyes osztrák plébániák osztották ki.

1. „Útra kelek, hazamegyek apámhoz” (Lk 15,18).

Kedves Testvéreim!

A mai evangélium közepéből találnak szíven ezek a szavak. Különleges jelentőséget kapnak ennek a Katolikus Napnak a berekesztésekor, amelynek témája — „Reményből élni — reményt nyújtani” — reménységünk kilátásait nyitja meg. Igen, az evangéliumnak ezek a szavai ténylegesen a Jézus Krisztus kinyilatkoztatta remény látóhatárát tartalmazzák, amikor az Úr örömhírével az ember egész életét új fénybe állította.

A mai ünnepélyes zárómise alkalmat nyújt nekem, hogy a közös keresztény remény szellemében a legszívélyesebben üdvözöljem ennek az eukarisztikus ünnepnek és az egész Katolikus Napnak minden résztvevőjét.

Üdvözlöm az Ausztria különböző egyházmegyéiből jött híveket. Itteni bécsi látogatásom egyben minden helységnek szól közeli vagy távoli hazájukban. Paptestvéri üdvözetemet intézem azután a jelenlevő bíborosokhoz és püspökökhöz, élükön a nagyrabecsült König bíborossal, a papokhoz és diakónusokhoz, a keresztény testvéregyházak és más hitközösségek képviselőihez. Ugyanolyan őszintén üdvözlöm az állam és társadalom magas személyiségeit, akik részt vesznek ezen az ünnepélyes záróistentiszteleten. Végül örömmel üdvözlöm a számos vendéget, akik sok más országból, keletről is eljöttek erre a szentmisére.

2. Ti, kedves osztrákok, Katolikus Napotokat a remény jegyébe állítottátok. Saját tapasztalatból tudjátok, hogy ma sok ember – fiatal és öreg – elveszítette reményét. De remény nélkül nem élhet sokáig az ember! Hogyan találjuk meg hát újból a reményt? Hogyan mutathatjuk meg az útját másoknak?

Az imént hallott evangéliumi példabeszéd egy fiatalemberről szól, aki büszkén, öntudatosan hagyta el az atyai házat, és messzire ment, mert ott több szabadságot és boldogságot remélt. De amikor vagyona odalett, és eddig nem ismert, emberhez méltatlan függőségbe került, minden reménye eltűnt. Míg aztán végül beismerte saját vétkességét, újból eszébe jutott apja, és útra kelt, hogy visszatérjen az atyai házba. Reménységgel tele – minden remény ellenére!

3. Az evangéliumnak pontosan ezen a helyén hangzanak el a szavak: „Útra kelek és hazamegyek apámhoz.” Krisztusnak ebben a mélyértelmű példabeszédében valójában benne van az ember egész örök drámája: a szabadság, a rosszul használt szabadság drámája.

Az ember Teremtőjétől megkapta a szabadság adományát. Szabadságában rendezheti, alakíthatja ezt a földet, megalkothatja az emberi szellem csodálatos műveit, amelyekkel teli ez az ország és a világ: tudományt és művészetet, gazdaságot és technikát, az egész kultúrát. A szabadság képesíti az emberi szeretetnek arra az egyedülálló formájára, amely nem csupán természetes vonzódás következménye, hanem a szív szabad tette. A szabadság teszi képessé, az emberméltóság legmagasabb tetteként, Isten szeretetére és imáadására.

Azonban a szabadságnak ára van. Minden szabad embernek meg kellene kérdeznie magától: Megőriztük-e a szabadságban méltóságunkat? A szabadság nem önkényt jelent. Az embernek nem szabad mindent megtennie, amit képes, vagy amire kedve van. Nincs szabadság

kötöttség nélkül. Az ember felelős önmagáért, embertársáért és a vilá-
gáért. Felelős Isten előtt. Az olyan társadalom, amely bagatellizálja a
felelősséget, törvényt és lelkiismeretet, az emberi élet fundamentumait
ingatja meg. A felelőtlen ember beleveti magát az élet gyönyöreibe,
a tékozló fiúhoz hasonlóan függőségbe jut, s elveszíti otthonát és sza-
badságát. Kíméletlen önzéssel kihasználja embertársait, vagy kielégít-
hetetlen az anyagi javak megkaparintásában. Ahol nem ismerik el a
végső értékek kötelező erejét, ott széthull házasság és család, kevésbe
veszik a másik ember, különösen a meg nem született gyermek, az öreg
és a beteg életét. Isten imádásából a pénz, az emberek előtti tekintély
vagy a hatalom imádása lesz.

Vajon az emberiség egész története nem a rosszul használt szabad-
ság története-e egyben? Nem járják-e ma is sokan a tékozló fiú útját?
Aggodalomtól, kétségbeeséstől eltöltve állnak összetört életük, az elá-
rult szeretet, önmaguk okozta nyomorúságuk előtt. „Vétkeztek, és el-
vesztették az Isten dicsőségét“ (Róm 3,23). Azt kérdik maguktól: Hová
jutottam? Hol van még kiút?

4. A tékozló fiú Krisztus példabeszédében az az ember, aki rosszul
használta föl szabadságát. Ebben a példabeszédben megláthatjuk a
szabadsággal való visszaélés, vagyis a bűn következményeit: az egyes
ember lelkiismeretére nehezedő következményeket, de azokat is, ame-
lyek a különböző emberi közösségeket és környezetüket, sőt a népe-
ket és az egész emberiséget terhelik. A bűn az ember lealacsonyítását
jelenti (vö. II. Vat. Zsinat, GS 13): ellentmond igazi méltóságának,
ugyanakkor sebet üt a társadalmi életen. Önmagában személyes és
társadalmi dimenziója van. Mind a kettő elhomályosítja a pillantást
a jó irányában, és megfosztja az emberi életet a remény viláosságától.

Krisztus példabeszéde azonban nem hagy megrekedni a bűnbe
esett, lealacsonyodott ember szomorú helyzeténél. „Útra kelek, haza-
megyek apámhoz.“ Ezek a szavak fölismertetik velünk a tékozló fiú
szívében a jó utáni vágyat és a csalatkozhatatlan remény fényét. Ben-
nük kitárul a remény látóhatára. Ez a kilátás mindig rendelkezésünkre
áll, mert minden ember és az egész emberiség együttesen útnak indul-
hat, hogy az Atyához menjen. Ez az igazság az örömhír magva.

„Útra kelek, hazamegyek apámhoz.“ Ezek a szavak a belső meg-
térést tanúsítják. Mert a tékozló fiú folytatja: „Megvallom: Apám, vét-
keztem az ég ellen és teellened“ (Lk 15,18). Az örömhír középpontjáb-
an a metanoia, a megtérés igazsága áll. A megtérés lehetséges, a
megtérés szükséges!

5. És miért van ez így? Mert itt mutatkozik meg, ami minden ember
lelkének legmélyén rejlik, és ott a bűn ellenére, sőt a bűnön keresztül

él és hat: az igazságnak és szeretetnek az a csillapíthatatlan éhsége, amely tanúsítja számunkra, hogyan nyújtózik az ember szelleme minden teremtet dolgon túl Isten felé. Az ember oldalán ez a megtérés kiindulópontja.

Megfelel ennek a kiindulópont Isten oldalán. A példabeszéd hatásos egyszerűséggel s egyben meggyőző erővel ábrázolja ezt az isteni kiindulópontot. Az apa vár. Vár a tékozló fiú visszatérésére, mintha máris biztos lenne benne, hogy vissza fog jönni. Járja az utcákat, amerre fia hazatérhet. Találkozni akar vele.

Ebben a könyörületességben az a szeretet jelenti magát, amellyel Isten az ő Örök Fiában kezdettől fogva szerette az embereket (vö. Ef 1,4-5). Ezt az öröktől fogva az Atya szívében rejlő szeretetet a mi időnkben Jézus Krisztus nyilatkoztatta ki. E kinyilatkoztatás csúcspontja a kereszt és a feltámadás.

Így nagyon bölcs dolog volt, hogy tegnap, az Európa-vesperáson Krisztus keresztjét a remény jeleként részesítettük tiszteletben: hiszen az 1983-as osztrák Katolikus Nap, az egész Egyházzal együtt, innét szívja életerejét. A kereszt jelében marad mindig jelenvaló minden egyes megtérés isteni kiindulópontja az ember és az egész emberiség történetében. Mert a keresztben szállt le egyszer s mindenkorra az emberiséghez az Atya, a Fiú és a Szentlélek szeretete, ez a soha ki nem merülő szeretet. Megtérsni annyi, mint találkozni ezzel a szeretettel, és befogadni szívünkbe; annyi, mint erre a szeretetre építeni föl további magatartásunkat.

Pontosan ez történt meg a tékozló fiú életében, amikor elhatározta: „Útra kelek és hazamegyek apámhoz.” Ugyanakkor világosan tudatában volt, hogy apjához való visszatérésekor be kell ismernie bűnét: „Apám, vétkeztem.” A megtérés kiengesztelődés. De kiengesztelődés csak akkor jön létre, ha az ember beismeri bűnét. Bűnünket beismerni annyit jelent, mint tanúskodni az igazságról, hogy Isten: Atya, megbocsátó Atya. Aki vallomásában tanúságot tesz erről az igazságról, azt az Atya ismét fiává fogadja. A tékozló fiú tudja, hogy csak Isten atyai szeretete bocsáthatja meg bűneit.

A szeretet erősebb a bűnnél!

5) *Bevonulás a Wiener Stadionba.*

6) *A Katolikus Napok zárómiséjén a Donauparkban.*

7) *A világi segítőknak tartott mise után a Stephansdomban.*

8) *A vendégmunkások gyermekeivel.*

6. Kedves Testvéreim! Ti ennek a Katolikus Napnak a középpontjába a remény távatát helyeztetek: mélyedjete el jól Krisztusnak a tékozló fiúról szóló példabeszédébe. Mindenestül megfelel a valóságnak. A remény távlata szorosan összefonódik benne a megtérés útjával. Elmékedjete mindarról, ami ehhez az úthoz hozzátartozik: a lelkiismeretvizsgálatról – a bánatról, azzal az erős eltökéléssel, hogy megváltozunk – a bűnbevallásról az elégtétellel. Újíjátok meg magatokban ennek a szentségnek nagybecsülését, amelyet „a kiengesztelődés szentségének” is hívnak. Szoros kapcsolatban van az Eukarisztiával, a szeretet szentségével. A gyónás megszabadít bennünket a gonosztól; az Oltáriszentség közösségbe juttat a legnagyobb Jóval.

Vegyéte komolyan az Egyház kötelező meghívását, hogy minden vasárnap vegyete részt a szentmise megünneplésén. Itt az egyházközségben mindig újból találkozhattok az Atyával, és fogadhatjátok szeretetének ajándékát, a szentáldozást, reménységünk Kenyerét. Ebből az erőforrásból kiindulva az egész vasárnapot tegyete az Úrnak szentelt nappá. Mert övé az életünk, őt illeti imádásunk. Így a mindennapokban is eleven maradhat kapcsolatotok Istennel, és minden cselekedetete keresztény tanúságtétellé válhat.

Mindezt jelentik a szavak: „Útra kelek, hazamegyek apámhoz.” El sem lehet gondolni reménységünknek mélyebb és egyben egyszerűbb programját! (Vö. „Dives in misericordia” enciklika az isteni irgalomról, 5–6.)

7. Ebből a lelki programból kiindulva szeretnék most veletek együtt egyetmást megfontolni a család és társadalom keretébe tartozó megterésről.

A házasság és a család ma veszélyben fog. Sok ember szenved ez alatt: a házastársak, még inkább gyermekeik, végső soron pedig az egész társadalom. Két évvel ezelőtt az egész világ püspökeinek tapasztalatából így jellemeztem a mai család válságát: „Alapvető értékek aggasztó elsatnyulásának jelei mutatkoznak: téves felfogás a házastársak kölcsönös függetlenségéről; súlyos félreértések a szülők és gyermekek közti tekintélyi viszonyról; gyakori konkrét nehézségek a családban az értékek közvetítése terén; a válások növekvő száma, a magzatelhajtás széles körben elterjedt erkölcsi vésze” (Familiaris consortio 6). Az utóbbinak meggátlására még nem találtuk meg a helyes utat, és szörnyűsége még nagyon is kevés emberben tudatos.

Úgy tűnik, hogy ennek a válságnak gyökere mindenekelőtt egy hamis szabadságfogalom. A szabadságot „nem arra való képességnek fogják fel, hogy megvalósítsák Istennek a házasságra és a családra vonatkozó terveit, inkább az önállítás autonóm erejének tekintik – saját önző értelemben vett jólétük érdekében, s nem ritkán az ember-

társ ellenében“ (uo.). Ezeket a negatív fejleményeket még csak elősegíti a közvélemény, amely megkérdőjelezi a házasság és család intézményét, és az együttélés más formáit igyekszik igazolni. Bár sokan bizonygatják, milyen fontos a család a társadalom számára, mégis túlságosan kevés történik igazi védelmére. De azt hiszem, e válság döntő oka mélyebben rejlik. A házasság és a család veszélyben van, mert gyakran elhalt benne a hit és a vallásos érzék. Mert maguk a házastársak és ezáltal gyermekeik is közönyössé váltak Isten iránt.

Kedves édesanyák és édesapák, kedves családok! Ti is keljetek útra, és térjete vissza az Atyához! Csak Isten előtti felelősséggel ismerhetitek fel és élhetitek meg a házasságban és családban rejlő gazdagság teljes mélységét. Tudom, hogy Ausztriában az elmúlt években sok pap és világi próbálta a házasságot és családot a keresztény szelimből kiindulva megújítani. Tudok fáradozásokról, hogy segítsetek a házastársaknak igazi partneri viszonyban élni; megadni az asszonynak a házasságban és a családban, a társadalomban és az Egyházban a méltóságának és sajátos mivoltának megfelelő helyet. Fölsimertétek, hogy a kis családnak meg kell nyílnia mások számára, hogy lelki és anyagi segítséget ajánlhasson föl nekik a saját keretei között átélt szeretetből. Mind több család ébred tudatára, hogy ők kicsiben az egyház, mintegy házi egyházak. Dolgozzatok tovább ebben az irányban!

De ugyanilyen komolyan keressetek utakat az Isten előtt felelős anyaságra és apaságra, azok szerint a tárgyi kritériumok szerint, ahogyan az egyházi tanítóhivatal Péter utódával közösségben világszerte elétek adja. Különösen emlékeztetek itt a nemrég megjelent „Familiaris consortio“ kezdetű apostoli írásra, amely megerősíti a „Humanae vitae“ enciklika útmutatását.

Keresztény család! Válg ismét imádkozó családdá! Hitből élő családdá! Olyanná, ahol a szülők gyermekeik első hitoktatói. Ahol meg lehet élni Isten Lelkét, aki a szeretet. Tanuljatok az irgalmas Atyától mindig újból megbocsátani egymásnak. Szülők, tanuljátok meg tőle azt is, hogy gyermekeiteket szabadságban el tudjátok bocsátani, és mégis mindenkor készen tudjatok állni számukra. Merítsetek reményt példabeszédünkből, hogy éppen a tékozló fiú végül is úgy talált ismét atyjára, ahogyan azelőtt nem is ismerte.

8. „Útra kelek és hazmegyek apámhoz.“ Ezek a szavak megmutatták nekünk a reménység útját a családok számára. A család azonban egy meghatározott társadalomba tartozik, egy népbe és legtagabb értelemben az egész embercsaládba. Így azt is érinti a mai civilizáció sok folyamata.

Nem halljuk-e mindezekben a folyamatokban és fejlődésben a példabeszédbeli fiú segélykiáltását? Vagy legalábbis e kiáltás gyenge visszhangját?

A fiú féktelen szabadságvágyában mintegy a magas fejlettségű államok társadalmában élő ember képe. Technika és gazdasági élet gyors haladása, hirtelen megemelkedett életszínvonal alapvető változásokat hoztak ebbe a társadalomba. Kellemes közérzet vett erőt sokakon, mintha az ember végre képes lenne markába keríteni és minden időkre alakítani a világot. Ebben a büszke öntudatban nem kevesen elhagyták öröklött világnézetüket, amelyben Isten volt minden lét eredete és célja. Most úgy tűnt, hogy az Isten nélkülözhetővé vált.

De erre az öntudatos kivonulásra – el az Istentől! – hamarosan nagy kijózanodás következett, aggodalommal párosulva: aggodalom a jövőtől, aggodalom a lehetőségektől, amelyeket az ember most kezében tart, aggodalom magától az embertől is. Az Európa szívében fekvő Ausztria sem maradt megkímélve ezektől a fejleményektől. Most új utakat kerestek, feleleteket a kor problémáira.

Jusson újból eszetekbe szellemi eredetetek! Térjete meg, forduljatok ismét Istenhez, és alakítsátok társadalmi életeteket az ő törvényei szerint! Az Egyház segítségtekre akar ebben lenni pásztori és tanítói hivatalával. A Zsinat lelkipásztori konstitúciójával mindig újból elétek tárja a lényeges kérdéseket: „Mi az ember? Mi a fájdalom, a gonosz, a halál értelme? . . . Mit adhat az ember a társadalomnak, mit várhat el tőle? Mi következik e földi élet után?” (GS 10)

9. Kedves Testvérek! A II. Vatikáni Zsinatnak ezek az alapkérdései a probléma magvát érintik, amelynek az 1983-as Katolikus Nap munkáit szenteltétek. Feleletet ezekre a kérdésekre az Evangélium ad. Ebben a feleletben tárul fel az ember előtt a remény kilátása. E nélkül a felelet nélkül nincs kilátás reményre.

Nem következik-e ebből, hogy újonnan el kell fogadnunk az örömhír üzenetét? Úgy kell elfogadnunk, mint olyan üzenetet, amely napjaink emberének életében éppen olyan döntő, mint a 2000 év előtti embernek volt? Elfogadnunk benső meggyőződéssel és a megtérés elszánásával?

Igen, új igehirdetésbe kell kezdenünk. Hirdetnünk kell az ember megtérését és hazatérését az Atyához.

Az Atya vár ránk. Az Atya elébünk jön.

Az Atya minden embert szeretne újból fiával, lányával fogadni.

Keljünk útra és menjünk Hozzá! Ez a mi reményünk! Amen.

LÁTOGATÁS AZ IRGALOM HÁZÁBAN

Szept. 11-én délután

Bármilyen plébániát, várost, országot keres föl a pápa, sohasem hiányozhatik programjából a betegekkel való találkozás. Egész különös hangsúlyt kapott ez azóta, amióta ő is olyan közelről tapasztalta meg a szenvedést. Bécsben erre az összejövetelre a „Haus der Barmherzigkeit”-et választották ki a Vinzenzgasse 2–4. alatt. Ebben a különleges otthonban csupa reménytelen esetet ápolnak: többé-kevésbé tehetetlen öregeket, betegeket, súlyos fogyatékosokat. A pápa a kápolnából igeistentisztelet keretében intézte szavát a jelenlevőkhöz, amit hangszórók továbbítottak a ház minden részébe, a rádió és televízió pedig az egész országba. Majd végigjárta a betegtermeket, vigasztaló, résztvevő szavakat mondva, hozzájuk hajolva, áldva, mély megindulással. Sokak szerint ausztriai tartózkodásának legmegragadóbb mozanata volt ez.

Kedves Betegek! Kedves ápolásra szoruló fivéreim és nővéreim, itt az Irgalom Házában és kinn egész Ausztriában, a kórházakban, betegotthonokban és lakásokban!

1. Ausztriai látogatásomnak ez az órája teljesen a tiétek. Együtt szeretnék lenni veletek, mint Krisztus követe, aki örömet akar hozni nektek; mint olyasvalaki, aki maga is néhány héten át társatok volt a szenvedésben. Az orvostudomány és a szakszerű ápolás – Isten végzése szerint – helyreállította egészségemet. Most tehát egészségesként állok előttetek, de nem idegenként. Törekedjünk közösen arra, hogy ne keletkezzék árok közöttünk és köztetek, az egészségesek és a betegek között.

Sokszor talán félték, hogy terhünkre vagytok. Talán éreztették is ezt veletek, sőt meg is mondták. Akkor bocsánatot kérek tőletek érte. Kétségtelen, szükségetek van ránk, segítségünkre és ápolásunkra, kezünkre és szívünkre. De nekünk is éppen annyira szükségünk van rátok. Hagynotok kell, hogy sok mindennel megajándékozzunk benneteket. De ti is megajándékoztok minket. Betegségetek tudatosítja bennünk, hogy milyen törékeny az emberi élet, mennyire veszélyeztetett és mennyire behatárolt; hogy nem tehetünk meg mindent, amit tervezzük, és nem fejezhetjük be mindazt, amibe belekezdtünk.

Természetes, hogy örültök annak, ami szépet valaha is megéltetek és ami jót tettetek az életben. Legyetek is hálásak érte. De most mindent már új megvilágításban látjátok, és sok mindent másképp értékeltek, mint azelőtt. Most már jobban tudjátok, mi az, ami igazán fontos az életben. Ezt a tudást, a szenvedésetek által megtisztult és beérett életbölcsest adhatjátok át nekünk: azáltal, amit nekünk elmondó-

tok, amit most átéltek, és ahogyan elviselitek. A pápa megköszöni ezt a „prédikáció“-t, amit türelmesen elviselt szenvedésekkel tartotok nekünk. Ez nem helyettesíthető semmilyen szószékkel, semmilyen iskolai oktatással vagy egyetemi előadással. A betegszobák nem kisebb szolgálatot tesznek a népnek, mint a tantermek és auditoriumok.

Mostani életetek középpontja a kereszt. Sokan futnak előle. De aki menekülni akar a kereszttől, az sohasem talál el az igazi örömhöz. Fiatalok nem válhatnak erőssé, felnőttek nem maradhatnak hűségesekek, ha nem tanultak meg keresztet vállalni.

A ti vállatokon, kedves betegeim, ott súlyosodik a kereszt. Senki sem kérdezte, akarjátok-e? Tanítsatok meg minket egészségeseket idejében vállalni és bátran hordozni, – mindenki a maga módján. Mert a kereszt mindig Krisztus keresztjének része. Cirénei Simonként az út egy szakaszán szabad együtt vinnünk Vele.

2. Most pedig különösen rátok tekintek, akik már meghajlítottak az évek terhe alatt, és az öregség korlátai és fogyatkozásai miatt szenvedtek. Ti is segítségünkre szorultok, mégis ti is megajándékoztok minket. A ti munkátokra, a ti teljesítményetekre, mintegy számunkra biztosított beruházásokra építünk mi tovább. Szükségünk van a tapasztalatotokra, ítéletekerekre. Szükségünk van hitbéli élményeitekerekre, példátokra. Nem szabad elzárkóznotok tőlünk, nem szabad kívül rekednetek otthonaink ajtaján és világunk kapuin. Hozzánk tartotok! Az a társadalom, amely az idősektől elszakad, nemcsak saját származását tagadná meg, hanem jövőjétől rabolná meg önmagát.

Beteg és öreg emberek nem kívülállóak a társadalmon, inkább szervesen beletartoznak. Mi valamennyien adósaik vagyunk. Ebben az órában szeretnék köszönetet mondani mindannyiotoknak, akik az emberiség sok szükségében és gondjában felajánljátok szenvedéseitekerek és imátokat. Természetesen az egészségesek is imádkozzanak; de a ti imátoknak különleges súlya van. Környezetetekre, hazátokra és minden az Úr segítségére szoruló emberre az áldás özönét vagytok képesek lehívni az égből.

Az ember itt a földön nem tudja Istent igazabban dicsérni és imádni, mint ha olyan szívvel teszi, amely a szenvedés idején is hisz bölcsességében és szeretetében. A türelemmel elviselt szenvedés maga is bizonyos tekintetben imádsággá válik és a kegyelem bő forrásává. Ezért arra kérlek mindannyiotokat: szobátokból váljék kápolna, tekintetek fel a feszületre, és imádkozzatok értünk, ajánljátok fel áldozatotokat értünk, – Péter utódjának munkálkodásáért is, aki különösképpen bízik lelki támogatástokban, és egész szívéből megáld mindnyájatokat!

3. Mai találkozásunkon különösen is gondolok közületek azokra, akik már gyermekkoruktól fogva olyan betegek, hogy testi-lelki képességeiket egyáltalán nem tudták kibontakoztatni. Gondolok azokra, akik baleset vagy alattomos betegség miatt erősen fogyatékosak, nyomorúkok. Gondolok az öregedésnek arra a formájára, amikor a környező világ és az embertársak egyre jobban elenyésznek a tudatból, – tehát olyan öregekre, akik életük bölcsességét nem tudják többé továbbadni, és a szeretetszolgálatot már nem tudják érzékelni. Ha az ilyen emberekre tekintünk, akiktől olyan lényeges vétetett el, felöltik a kérdés: „Miben is áll tulajdonképpen az ember méltósága?”

Az ember nemessége abban áll, hogy Isten szólította az életbe, hogy „Igen”-t mondott rá, és elfogadta őt, hogy Nála fog beteljesedni. Nem alapjaiban töredékes és elégtelen-e ezzel szembesítve minden emberi élet? Hiszen rá van utalva az Úr beteljesítő munkálkodására. Egészségesek és betegek, frissek és fáradtak, mozgékonyak és mozgássérültek, szellemileg élénkek és aluszékonyak felett Isten atyai Igen-je ragyog, és minden napjukat a beteljesüléshez vivő út egy-egy kis szakaszává teszi, – ezáltal pedig élni érdemessé.

Kedves osztrákok! Legyen magatartástok beteg és fogyatékos embertársaitokkal szemben olyan, hogy az Úr – aki végső soron saját maga találkozik bennük veletek – azt mondhassa majd: „Teher voltam és hordoztatok; nem voltam hasznos, mégis értékeltetek; torzalakban is felismertétek emberi méltóságomat; már születésem előtt beteg voltam, mégis vállaltatok!” (Vö. Mt 25,35kk.)

4. Betegek, öregek, fogyatékosok és ápolásra szoruló különleges módon megláttatják velünk, hogy mennyire egymásra vagyunk utalva, milyen mélyen egymáshoz tartozunk. A végsőkhöz kihívják együttérzésünket és felebaráti szeretetünket. Ha a betegek már képtelenek felfogni és köszönettel viszonzni a kapott segítséget, akkor mutatkozik meg igazán, milyen önzetlennek és áldozatkésznek kell lennie az ilyen szolgáló szeretetnek. Betegség és szenvedés mindig súlyos megpróbáltatás. De a világ betegek nélkül – bármennyire is ellentmondásnak hangzik – szegényebb lenne. Mert szegényebb lenne megélt szolidaritásban, önzetlen, sőt gyakran hősiességben.

Ezért minden ausztriai beteg és ápolásra szoruló emberrel együtt ebben az órában köszönetet mondok az orvosoknak, nővéreknek, ápolónőknek és ápolóknak, akik hűséggel és odaadással látják el szolgálatukat itt az Irgalom Házában és országszerte. Köszönetet mondok mindazoknak, akik itt és a többi kórházban, otthonban meg a családokban áldozatkész személyes helytállásukkal hozzájárulnak a fájdalom enyhítéséhez, a bajok gyógyításához és ahhoz, hogy idős emberek újra kedvet kapjanak, bizakodóvá váljanak.

Őszinte bátorító szóval fordulok azokhoz az anyákhoz és apákhoz, akik beteg, talán egy életre fogyatékos gyermeküket gyakran meg nem értő környezetben, önfeláldozóan ápolják és szeretik; azokhoz, akik idős szüleiik szerető támaszai, és lemondásra is képesek azért, hogy egy keveset hálásan visszaadjanak abból az önzetlen szeretetből, amit egykor tőlük kaptak.

Köszönetem nem egyszerű jókívánság. Hiszen a tiétek Jézus Krisztus ígérete, aki azért jött, hogy szolgáljon, és a sebeket begyógyítsa. „Amit a legkisebbnek tettetek, nekem tettétek!” (vö. Mt 25,40) Ő a ti erőstök, Ő a jutalmatok. Munkálkodástokban – ha megnyíltok számára – Ő a csendes öröm.

Ugyanakkor pedig, kedves beteg és ápolásra szoruló testvéreim, a ti szenvedéstekekben is Krisztus a vigasztalás. Ő, aki szeretetének küldöttei mellett áll szolgálatokban, mellettek is ott áll szükségétekekben. Hozzá hasonulhattok különleges módon. Ő, aki a szenvedőket meggyógyította, maga is megismerte a kínt. Elviseelte a végső elhagyatottságot azért, hogy mi sohase legyünk elhagyatva. Ő, Krisztus, a mi Urunk és Megváltónk legyen mindig veletek, áldjon meg benneteket gazdag írgalmával és szeretetével!

FOGADÁSON Dr. RUDOLF KIRCHSCHLÄGER ÁLLAMELNÖKNÉL Szept. 11-én este

1. Különös megtiszteltetés és öröm számomra, hogy ma találkozom az államelnök úrral, a szövetségi kormány minisztereivel és az osztórák politikai és kulturális élet képviselőivel. Ausztriával régóta személyes ismeretség és a barátság kötelékei kapcsolnak össze.

Már a Péter székére történt meghívásomat követő első napokban baráti invitálást kaptam, hogy látogassam meg országukat. Most ez megvalósulhatott. Ezért őszinte köszönetem Önnek, igen tisztelt Elnök Úr; de egész különösen is a mai találkozásért és megtisztelő üdvözlő szavaiért. Egyben köszönetet mondok a szövetségi kormánynak és e város, valamint egész Ausztria minden illetékesének mindentért, amivel hozzájárultak látogatásomnak ilyen jó előkészítéséhez és megszervezéséhez, szívélyes fogadtatásomhoz. Önöknek, országuk legmagasabb és mérvadó képviselőinek személyében köszöntöm mindazokat, akik felelősséget viselnek népük jólétéért és sorsáért. Csodálatomat feje-

zem ki Önöknek döntésekben bővelkedő történelmükért, kulturális gazdagságukért és nagy tekintélyükért, – mindez kitüntette Ausztriát a népek közösségében a múltban és a jelenben. Különös hálával gondolok ebben az órában az osztrák nép évezredek mély összeforrására a kereszténységgel, és a baráti kapcsolatokra, amelyek országuk és a Szentszék között oly régóta fennállnak.

Rég volt, hogy egy pápa látogatást tett Bécsben. Hálás vagyok Istennek, hogy mostani lelkipásztori látogatásom körülményei mások, mint mikor 200 évvel ezelőtt VI. Pius fővárosukba érkezett. Az ő idejében nagy gondra adott okot az osztrák egyház egysége és autonómiája. Ma az egyházi élet akadálytalanul kibontakozhatik; maga a Katolikus Nap beszédes jele ennek. Öröm volt számomra, hogy részt vehettem rajta. Hatásos formában hirdette Krisztus üzenetét az ország lakóinak. A megélt remény egy darabja volt, ami sok más embernek is reményt tud nyújtani.

2. A feladat, amelyet az egyháznak küldetése erejében a világban be kell töltenie, vallási és lelki, nem politikai. De – amint a II. vatikáni zsinat hangsúlyozza – éppen a rábízott Evangélium jegyében hirdeti „az ember jogait, és elismeri, nagyra értékeli azokat a törekvéseket korunkban, amelyek e jogokat mindenütt sürgetik“ (GS 41). Ezért elégtételt és hálát érez, ha az államok, miként az osztrák köztársaság, demokratikus alapszerkezetük és polgáraik testvéri érzülete következtében az emberi jogok szolgálatába állnak. És itt nemcsak a hazai közélet jó rendjére és az alapvető emberi jogok saját országukbeli megőrzésén való fáradozásra kell gondolni, hanem más országokból való emberek készséges befogadására is, akiket ott megfosztottak vallásszabadságuktól, a véleménynyilvánítás szabadságától, vagy emberméltóságukat nem tartják tiszteletben. Ausztria újból és újból nagy-lelkűen menedéket biztosított ilyen embereknek. Ezáltal azt a tiszteletet tanúsítja az ember személyes szabadsága iránt, ami az emberi személyiséget elidegeníthetetlen jogként megilleti.

Ebben az összefüggésben elismerés és bátorítás különös szavával tartozom országuknak azért, ahogyan európai és nemzetközi feladatát egészében felfogja. Ausztria, mint a múltban, úgy a jelenben is sokféleképpen hídverő szerepet tölt be a népek között. Mindig újra fáradozott, hogy saját határain túl – Európa közös feladatainak és a népek közössége iránti felelősségének tudatában – hozzájáruljon a béke biztosításához és a megértéshez a nemzetek és hatalmi blokkok között. Ezeket az erőfeszítéseket elszántan folytatni kell, még világosabban szem előtt tartva a kitűzött célokat.

A nemzetközi igazságosság gondja már évek óta számos intézkedésre vezetett a fejlődési segítség terén a világ szegényebb vidékeinek

javára. Örülök, hogy az egyházi fejlődési segítség is tekintélyesen hozzájárul ehhez. És mégis egyre növekszik a szakadék gazdagok és szegények között. Ennek mindenkit – az államban és az egyházban – még nagyobb erőfeszítésekre kell indítania, amelyek esetleg mélyreható változásokkal járnak a világgazdaság rendjében. Ugyanez áll a nemzetközi egyetértés gondjára és a világbéke biztosítására. Éppen ezen a téren, földrajzi helyzeténél és kulturális örökségénél fogva, különleges esélyei vannak az Önök országának, hogy még erőteljesebben igyekezzék emberi és kulturális tapasztalatcserére, még hatékonyabban mozdítsa elő a nemzetek közti találkozásokat és párbeszédet.

3. Az emberek és népek javának ebben az odaadó szolgálatában az államok a katolikus egyházban mindig segítségre kész partnert találnak. Az egyház, átfogó apostoli megbízatásának erejében, hivatva érzi magát, hogy a nyilvánosság előtt is hozzájáruljon az ember szolgálatához. Különösen is olyan országban, ahol sok állampolgár kereszténynek vallja magát, és amelynek történelmét, kultúráját olyan erősen fémjelozte a keresztény szellem.

Az egyház nem politikai fórum. Nincs technikai és gazdaságpolitikai illetékessége, nem is hatalmi politikával biztosít helyet magának. Tiszteletben tartja az állam felelősségét, anélkül, hogy beleavatkoznék politikai feladataiba. Így csak annál nagyobb tekintélyt szerez, hogy az igazi szabadságra intsen, az emberi személy elidegeníthetetlen jogaira, méltóságára és isteni hivatására figyelmeztessen. Az ember igazi szabadsága és méltósága nevében az egyháznak mindenekelőtt az a feladata, hogy állást foglaljon az erkölcsi lelkiismeret megőrzése és a lelkiismeret előtt igazolható erkölcsi cselekvés mellett, és pedig nemcsak az egyéni, hanem a társadalmi életben is. Eszerint mindig lelki megbízatása indítja, hogy oly határozottan síkra szálljon – az államokkal karöltve – az ember ideigtartó érdekeiért is: az igazságosságért és békéért, emberhez méltó együttélésért és az erkölcsi rend hatékony megvédéséért a családban és a társadalomban. Az egyháznak ez a konkrét szolgálata csak még sürgetőbb olyan korban, amikor a társadalmi rend alapjait az alapvető emberi értékek fokozódó megvetése aknázza alá, magát az embert fenyegetve legbenső méltóságában. A modern pluralisztikus állam sem mondhat le a törvényhozásban és a nyilvános életben az etikai normákról, különben az egyes ember és a közösség java nagy kárt szenved. Érvényes ez mindenekelőtt akkor, ha olyan magasrendű javakat kell jogilag megvédelmezni, mint az ember élete, minden egyes szakaszában. Az egyház szolidaritásáról és elismeréséről biztosítja mindazokat a felelősöket, akik vele együtt kiállnak az alapvető erkölcsi értékek megvédése mellett a mai

társadalomban, és azt mindenekelőtt a fiatalság szeme elé állítják kötelező feladatként. E helyen legyen szabad igaz nagyrebecsüléssel kifejezetten kiemelnem, hogy Ön, tisztelt Elnök Úr, felelősségteljes hivatalában mindig igen bátran és nyomatékosan megtette ezt. Ezért és minden fáradozásáért, amivel az egyház és a Szentszék nyilvános működését állandóan nagylelkűen támogatta, őszinte köszönetet mondok.

4. Engedjék meg, igen tisztelt hölgyeim és uraim, hogy végül Önök-höz is egy inkább személyes jellegű megjegyzést intézzek. Önöket, akik itt összegyülekeztek, szabad és demokratikus választással az osztrák nép hívta meg politikai hivatalukba, vagy ilyen meghívásból vezetik le társadalmi feladatukat. Igen nagy felelősséget viselnek ezért az országért és a világban elfoglalt helyzetéért. A politikus tiszteletreméltó, de nehéz hivatása minden erejének, egész személyiségének bevetését követeli. Azok, akiknek önök közül a hit adománya is osztályrészül jutott, tudni fogják, hogy ehhez Isten segítségét is szabad és kell kérnünk. Bárcsak mindnyájuknak megadatnék az a lelki és erkölcsi erő, hogy megfeleljenek a magas elvárásoknak, amelyekkel a társadalom, különösen is a fiatalság éppen ma a politikusok felé fordul.

Hálás vagyok Önöknek, igen tisztelt Elnök Úr, igen tisztelt hölgyeim és uraim, hogy mindenkori személyes meggyőződésük szerint tiszteletet tanúsítanak a dolgok keresztény szemlélete és az egyházzal folytatott baráti dialógus iránt. Bárcsak a nép javára kifejtett felelősségteljes működésükben is konkrétan számot vetnének ezzel! Kérem Önökre, a „sokat dicsért, sokat próbált, nagyon szeretett Ausztriára“ (idézet az osztrák szövetségi himnuszából) és minden benne lakó emberre a mindenható és irgalmas Isten maradandó oltalmát és áldását.

A DIPLOMÁCIAI TESTÜLET FOGADÁSÁN

Szept. 11-én este

1. Különös öröm számomra, hogy Ausztria legmagasabb állami képviselőivel lefolyt találkozásom után ma este még Önökkel, az államnál akkreditált diplomatákkal is összejöhetek. Köszönöm megjelenésüket és a tiszteletet, amit ezzel nemcsak személyem, hanem a katolikus egyház feje iránt tanúsítanak. Az apostoli nunciatúra házigazdájával – ez az épület néhány napra az én otthonom is lett – szíves Isten hozott-at mondok valamennyiüknek.

A diplomáciai testület tagjaival való külön találkozás csaknem minden lelkipásztori utamnak szilárd alkotó része. Így szeretnék kifejezést adni a Szentszék nagyrabecsülésének működésük iránt, hiszen az a népek közötti egyetértést és harmonikus együttműködést mozdítja elő. Bécs városa még egész különös módon is erre hív. Hisz ezen a helyen állapították meg kötelezően és fogalmazták meg először nemzetközi megegyezésekkel a diplomáciai képviselők helyzetét és feladatát. Ez tudvalevőleg az 1815-ös bécsi egyezmény és a diplomáciai viszonyokra vonatkozó 1961 áprilisi megegyezés útján történt.

2. A diplomáciai képviselők a modern diplomácia egyik fontos eszköze. Nem merülnek ki csak abban, hogy figyelembe veszik az egyes államok kétoldalú érdekeit, hanem kiterjednek a nemzetközi népközösség alapvetően fontos ügyeire és követelményeire is: a béke megőrzésére vagy helyreállítására, a kormányok termékeny együttműködésének előmozdítására, emberies és értelmes jogi kapcsolatok teremtésére a népek között, közös lojális megegyezések útján.

A diplomáciát joggal nevezték „a béke művészetének.” Azonnal fölismerjük, milyen roppant nagy diplomáciai küldetésük időszerűsége és felelőssége a mai világban. Az emberek szívéből egyre hangosabban tör fel a kiáltás a béke után, sokhelyütt eláradva az utcákon és a tereken is. Mintha ez a jelenség igazat adna azok aggodalmainak, akik a jelenlegi világhelyzetet figyelve már-már átmenetet látnak benne a „háború utáni” fázisból egy új „háború előtti fázisba”. Ezért ma a múltnál talán még sürgetőbb szükségünk van az ügyes diplomácia bátor és állhatatos fáradozásaira. Türelemmel és kitartással igyekezzék az erőszak hangját az értelem szavával viszonzni, a fennálló feszültségeket csökkenteni, és mindig nyitva tartani a teret a párbeszédre, nehogy az emberek békekiáltása egy napon hirtelen a fegyverek zajába fulladjon.

Mindenekelőtt becsületes és őszinte diplomáciára van szükség, amely lemond a csalafinta ravaszságról, hazugságról és intrikákról, tiszteltben tartja a partner jogos igényeit és követeléseit, és lojális tárgyalókészséggel egyengeti a kétoldalú vagy nemzetközi összeütközések békés megoldásának útját. Az őszinteség hiánya éppen ott szít bizalmatlanságot, ahol a bizalom mindenestül szükséges, mert egyedül biztosíthatja a tartós megértés valóban teherbíró alapját. Mindazok, akik béke után kiáltanak, bátorítják Önöket diplomataikat, a béke építőmestereit: ne veszítsék el bizalmukat a nagy nehézségek láttán, inkább még erősebben, egyben körültekintően és kitartóan szálljanak síkra a béke igazságos ügyéért. Igaz, hogy a döntő határozatok végül is a politika terén születnek, de azért Önöknek diplomataiknak megvan a lehetőségük, hogy kormányaik döntéseit – különleges helyzetük és ügyismeretük alapján – pozitívan befolyásolják.

3. Igen tisztelt hölgyeim és uraim! Amint az Egyesült Nemzetek előtti beszédemben kiemeltem, „minden politika létjogosultsága az ember szolgálata, a fáradszató és felelősségteljes törődés földi létének problémáival és lényeges területeivel, társadalmi dimenziójában és horderejében, amitől ugyanakkor minden egyes személy java is függ” (1979. okt. 2-i beszéd). Az embernek a szolgálatában a politikus és diplomata nehéz és felelősségteljes feladata találkozik az egyház különleges üdvözítő küldetésével, amely a teljes ember és az egész emberiség javára irányul. Az egyház osztja az állam és társadalom felelőseinek gondját, mindenekelőtt amikor olyan magasrendű javak megőrzéséről és előmozdításáról van szó, mint a béke, igazságosság, emberméltóság, emberi jogok, kiengesztelődés és a bizalmon alapuló együttműködés a népek között. Nem politikai ambíciókból, hanem az emberért és saját küldetése következtében érzi magát kötelesnek, hogy felajánlja ennek érdekében erkölcsi támogatását és minden lehető konkrét segítséget – a megbízható diplomácia eszközeivel és útjain is, amely a béke kiváló segítője.

Amint tudják, maga a Szentszék is teljes diplomáciai viszonyt tart fenn igen sok állammal; soknak képviselője bizonyára itt is van. A bevezetőben említett bécsi egyezmény a pápa képviselőinek a diplomaták között hivatalosan is bizonyos rangelsőséget biztosít, amit már azelőtt megadott nekik a nemzetközi szokásjog. Ez nem annyira a Szentszék képviselője személyének szóló kitüntetés, hanem inkább tiszteletadás a lelki és erkölcsi értékek iránt, amelyeket az egyház a népek nemzetközi közösségében képvisel, és amelyek elsőbbségét az aláíró államok így elvileg elismerték.

4. Az egyház küldetésének megfelelően a Szentszék diplomáciája is lényegileg vallási és lelki jellegű. Éppen ezáltal tudja megadni sajátos hozzájárulását a mindenkori célok elérésére a nemzetek egymás közti erőpróbájában. Ha a diplomácia és politika meg akar felelni a ma beléjük helyezett várakozásnak, akkor mindenekelőtt fel kell venni a népek célkitűzései közé az alapvető szellemi és erkölcsi értékeket, és a célok megvalósításánál tekintetbe kell venni őket. A történelem és a tapasztalat megtanít: milyen hiábavalók a nemzetközi fáradozások a békéért, vagy a síkraszállás az igazságosság és társadalmi haladás érdekében, ha csak a fennálló baj tünetei ellen hadakoznak, nem pedig egyúttal okaik, az alapjukban rejlő hibás erkölcsi magatartás és visszaélések ellen.

A második vatikáni zsinat a következőket állapítja meg erre vonatkozólag az Egyházzól és a mai világról szóló lelkipásztori konstitúciójában: „Az államférfiak – akik saját népük javának kezesei és egyben az egész világ javának munkálói – igen-igen függenek a közvéle-

ménytől és a tömegek érzelmeitől. Hasztalan fáradoznak újra meg újra a béke építésén mindaddig, amíg az ellenségeskedés, megvetés, bizalmatlanság érzése, faji gyűlölködés meg az ideológiák merevsége megosztja, sőt szembefordítja egymással az embereket. Fontos és sürgős tehát átnevelni az emberek gondolkodását, új szellemmel áthatni a közvéleményt" (GS 82). Hogy a magán- és a közéletben, nemzeti vagy nemzetközi síkon hatékonyan meg tudjuk szüntetni az adott visszás állapotokat és elhárítani a fenyegető veszélyeket ahhoz mindenképp magát az embert kell megváltoztatni, erkölcsileg megújítani és megerősíteni. Már csak ennek az alapvető feladatnak érdekében is társként van egymásra utalva állam és egyház. Nyilvánvaló, milyen fontos hozzájárulást tudnak adni éppen itt az egyház és a keresztények.

Igen tisztelt hölgyeim és uraim! Amikor mint diplomaták nehéz és felelősségteljes munkájukat végzik a béke, az igazságosság ügyéért, a népek nemzetközi együttműködéséért és minden irányú haladásáért, legyenek mindig tudatában az egyház és a Szentszék szolidáris támogatásának. Bárcsak a magasrendű értékek, amelyek érdekében emelkedett „békeművészzel” a nemzetek közösségében síkra szállnak, bőségesen osztályrészül jutnának személyüknek, családjuknak és itt képviselt népüknek is! Ezt kívánom és kérem szívből mindannyiuknak.

HOMÍLIA A SZENT ISTVÁN DÓMBAN

Szept. 12-én reggel

Mária nevenapján 7000 személy szerint meghívott világi apostol és különböző egyházi szolgálatot teljesítő laikus képviselte az ünnepi szentmisén az osztrák híveket.

1. Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Jézus Krisztus nevében üdvözöllek titeket; mert „nincs üdvösség senki másban. Nem adatott más név az ég alatt az embereknek, amelyben üdvözülhetnénk” (Csel 4,12).

Mária nevében köszöntelek titeket, amelyet a mai ünnepi evangélium úgy kiemel, és amelynek liturgikus ünnepe háromszáz éve ebből a városból indult ki.

Köszöntelek mindnyájatokat, akik ebben a tiszteletreméltó, Szent Istvánnak szentelt dómban összegyűltetek. A székesegyház a rendek közös műveként egykor évtizedes odaadó munka árán jött létre, a második világháború pusztításai után pedig Ausztria polgárainak és tartományainak közös áldozata emelte föl újra. Mint azelőtt, most is Bécs városának és az érsekségnek messze kimagasló középpontja, a keresztény hit tanúságaként.

Ma ebben az ünnepélyes székesegyházban Ausztria minden laikus apostola van jelen képviselői által, hogy együtt ülje meg Krisztus áldozatát a bíboros úrral, püspökökkel, papokkal és diakónusokkal, valamint Szent Péter utódával. Mindnyájunkat közös keresztény múlt fűz össze, amibe hazátok megváltástörténete is beletartozik. Egyben összeköt bennünket a közös küldetés, hogy korunkban az üdvösséget hirdessük.

2. Kedves Testvéreim! „Isten elküldte Gábor angyalt . . . egy szűzhöz . . . Máriának hívták“ (Lk 1,26-27).

Lukács evangélistánál az angyali üdvözlés leírásában Gábor arkangyal küldetéséről van szó a názáreti Szűzhöz. Ugyanakkor azonban ez a szöveg kinyilvánítja Isten Fiának küldetését: az Atyaisten a világba küldi, és földi édesanyját ad neki. Isten Fiának küldetése a megtestesülésben valósul meg. Az Atyával egylényegű Örök Ige testet ölt; a Szűz öléből emberré lesz a Szentlélek ereje által. Mária hittel fogadja az angyal szavát, és „Fiat“-ot, igent mond rá: így lesz Krisztus Anyja.

Ebben az eseményben csúcspontjára ér az üdvösségtörténet; megkezdődik Krisztus messiási küldetése az emberek között. „Nagy lesz és a Magasságbeli Fiának fogják hívni . . . s országának nem lesz vége“ (Lk 1,32-33).

3. Krisztus küldetése – amely a Kálvária hegyén a kereszten teljesedett be, és a feltámadásban kapta megerősítését az Atyától – tovább folytatódik. A feltámadott Úr ezt mondja apostolainak: „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket“ (Jn 20,21). Úgy küldi ki őket, mint az evangélium tanúit, a kereszt és a feltámadás tanúit. Elküldi őket, hogy attól fogva az ő ajkukon, az ő kezükön, az ő szívükön át működhessék. A Szentlélek erejében vette át és valósította meg földi küldetését az Isten Fia; ugyanennek a Léleknek erejében teljesíték most az apostolok a nekik továbbadott küldetést.

A mai liturgia második olvasmánya az apostolokat állítja szemünk elé, amint a Szentlelket várva összegyűltek „az asszonyokkal, Máriával, Jézus anyjával és testvéreivel együtt“ (Csel 1,14). „Mindannyian egy szívvel, egy lélekkel állhatatosan imádkoztak“ a Szentlélek eljövételéért.

Az ősegyháznak ez az első magja nem képe-e már Isten népének, ahogyan ma fölépül a püspökökből mint apostolutódokból és a világi keresztényekből, férfiakból, nőkből? Az egyház, hűen Isten kinyilatkoztatott akaratahoz és annak hivatalos magyarázatához a történelem során, valóban két dimenziót ismer apostoli munkájában: az egyházi hivatalét a püspökök apostoli utódlásából kiindulva, és a laikusokét minden egyes keresztény általános hivatása folytán.

A II. vatikáni zsinat mintaszerűen kiemelte mind a két dimenziót önálló értékében, de kölcsönös kapcsolatban is. Megtaláljuk ott a maradandó teológiai alapot arra, hogyan valósítsuk meg konkrétan ezt a két apostolsági formát napjainkban. Az egyházi hivatal és a laikusok apostoli munkája nincs egymással ellentétben, hanem a legbensőbbben egymásra van utalva. A jeruzsálemi ősegyházközségben nem volt „felülről” és „alulról” csoportosuló egyház: „Az asszonyokkal, Máriával, Jézus anyjával és testvéreivel együtt az összes apostolok egy szívvel, egy lélekkel imádkoztak.”

4. Fivéreim és nővéreim! Ez a katedrális, ahol érezhető hazátok történelme és állandó hite, emlékeztet bennünket, hogyan hozták el egykor bátor férfiak és nők Jézus Krisztus üzenetét ebbe az országba. Püspökök, papok, szerzetesek és szerzetesnők mellett számtalan világi, minden hivatásból és minden élethelyzetben, hozta el ide, ültette el, mozdította elő és virágoztatta fel az evangéliumot. Csak Isten ismeri a hit, remény és szeretet mértékét, amit ezek az emberek éltek és ébresztettek.

Az egyház ma is fáradhatatlanul szórja Isten kegyelmi adományait, mint a vetőmagot. Ugyanakkor fáradhatatlanul dolgozik azon, hogy a sziklás talajok termékeny szántófölddé változzanak. Ehhez éppen ti járulhattok hozzá sajátos világi küldetéseitekben. A világi hívő egyszerre az üdvösség jele a világban és híd a világ meg az egyház között. Igen gyakran a papoknál és szerzeteseknél mélyebben benne álltok korunk életfeltételeiben, szükségeiben, reményeiben és szellemi vitáiban. Csak a világiak nagylelkű, az egyház pásztori hivatalával egybefonódott, a szentségi kegyelemtől éltetett apostoli munkája által lesz az egyház igazán egyház (vö. Ad gentes 21).

Így hát ebben az órában Szent Péter utóadaként kifejezetten meg szeretném köszönni szolgálatotokat abban a küldetésben, amit az Atya Fia egyházának adott. Sokféle módon szolgáltok az evangéliumnak: ki-ki a maga helyén és személyes hivatásának megfelelően, – de valamennyien a legszorosabb kapcsolatban. Egyszer ti magatok döntöttek e hivatások és feladatok mellett. De egyben Isten kiválasztása és kegyelme ez.

5. Legyetek meggyőződve, hogy világi apostoli munkátok végső soron Jézus Krisztus örömhíre hirdetésének szolgálatában áll. Különösen is áll ez azokra, akik közvetlenül a hit átadásának szolgálatában működnek. Gondolok az iskolai hitoktatásra és a hitoktatás minden más fajtájára is, különösen a keresztségi és bérmlási, a gyónási és szentáldozási meg a házassági előkészítésre.

János evangéliumával valljuk, hogy a Názáreti Jézusban az isteni Ige lett emberré (vö. Jn 1,14). Isten az igazság; és nekünk osztályrészül jutott, hogy ezt az igazságot embervoltunkban felfogjuk, elismételjük, hirdessük, anyanyelvünkön, emberi szavainkkal és mondatainkkal. Ebből az egyház azt a kötelezettséget vonja le, hogy a hitet világos hittételekben is kimondja és továbbadja. Megfelel ez az ember természetének is, minthogy megvan benne az értelem királyi adománya, hogy halljon, meggondoljon, elfogadjon valamit. Sok szellemi áramlat jelent kihívást a kateketikai oktatással szemben. Pál apostollal felelünk: „Mi a szeretettől vezérelve az igazsághoz akarjuk tartani magunkat“ (Ef 4,15). Ne fáradjatok hát bele, hogy az igazság szolgálói és tanítói legyetek, „hogy az evangéliumot tisztán megőrizzük számotokra“ (Gal 2,5). A Szentírás Isten ellenlábását „a hazugság atyjának“ nevezi (Jn 8,44), a mi támaszunkat pedig „az igazság Lelkének“ (Jn 4,17).

Tudom, milyen tövises tud lenni hitoktatói szolgálatotok. De bizunk, hogy Isten Lelke igazságával ott él az egyházban, és ne taszítsuk a ránk bízottakat a hit pusztán szubjektív magyarázatának elhagyottságába. Használjunk fel minden jó módszert, hogy az igazságot megemészthető ételként nyújthassuk (vö. 1Kor 3,2). Ugyanakkor azonban érvényes az apostol intelme: „Hirdesd az evangéliumot, állj vele elő, akár alkalmas, akár alkalmatlan“ (2Tim 4,2).

A világiakra bízott evangelizálás azonban mindenekelőtt a mindenkori környezetben történik. Joggal mondjuk, hogy a szülők gyermekeik első hitoktatói, hogy a munkások a munkások első apostolai, hogy a fiatalok sokszor jobban hozzá tudnak férni barátaikhoz, mint a felnőttek. Bárhol éltek is hívő katolikusként, a keresztségből és bérmlásból kapott hivatással, ott igazi, valódi hithirdetők vagytok, s feladatotok, hogy az igazság által megszabadítsátok az embereket (vö. Jn 8,32).

Gyakran segít, ha közösségekben fogtok össze erre a célra. Az egyház mindig kimeríthetetlen életerejét bizonyította, amikor sokszázados fennállása során a lelki életet ápoló és apostoli közösségek keletkeztek benne. Egyesek korhoz kötöttek; mások századokon át élnek.

Köszöntöm mindezeket a közösségeket! Tudomásom van a hozzájárulásról, amit az egyházi és társadalmi élet építéséhez eddig nyújtottatok, és amit ma is elvárnak tőletek. Igyekeztek eközben állandóan megújulni azokból a forrásokból, amelyeket az egyház tanítása

és szentéletű emberek példája kínál. Krisztus titkainak, kivált az Eukarisztiának megünneplése alkossa a mozdíthatatlan középpontot, ahonét apostoli erőket merítetek.

Régóta él országokban is számos ember, aki kész közvetlenül támogatni lelkipásztori munkájukban a püspököket és papokat. Mindekelelt a lelkipásztorkodás női segítői végeztek úttörő munkát abban a szolgálatban, amelyik ma mint lelkipásztori asszisztensi hivatás válik mind ismertebbé az egyházközségekben. Hálásan gondolok sok más férfira és nőre is, akik főhivatásként szolgálják az egyházban Isten országát: sekrestyések és orgonisták, jogászok és ügyintéző szakemberek. Krisztus szerető arcát és segítő kezét különös erővel állítják elénk a katolikus karitászmunkatársai és mindazok, akik keresztény lelkülettel az irgalmasság sokféle munkájának szentelik magukat. Egész cselekvéseikkel jeleivé váltok Isten könyörületének a szorongatott ember iránt. Az egyházban a Jézus nevében való együtt-szervedésnek kellene minden szociális munka személyes gyökerének lennie.

Az egyház területén végzett összes szolgálatok értelmes összehangolására nálatok is vannak egyházközségi tanácsok, s hasonló testületek magasabb síkon. Mindezek világossá teszik, hogy Isten egész népe élő valóság. Hozzájárulnak, hogy papok és világiak közösen kereshessék az evangelizálás útjait; segítenek, hogy az egyház országok közvéleményében is jobban érvényesíthesse szavát.

Végül még azokat szeretném megemlíteni, akik gyakran rejtett szolgálatot teljesítenek. Nem közömbös, hogy egy templomot szeretettel gondoznak és díszítenek-e; nem közömbös, ki látja el a papot és a plébániát; jelentős, hogy milyen szellemben végzik az egyházközségben a sok apró intéznievalót, amelyek nagyok lehetnek Isten szemében. Mindez utat tör az evangéliumnak, ha meggyőződéstől áthatott szívvel teszik.

6. Kedves fivéreim és nővéreim! Hogy munkátok teljes hatást fejtsen ki a laikus apostoli munka különböző területein, ahhoz benneketek magatokat kell mélységesen átjárnia és áthatnia Krisztus Lelkének. Országokban felejthetetlen emlékű szentek éltek és működtek. Itt Bécsben különösen gondolunk Hofbauer Szent Kelemen Máriára. Voltak köztük papok és világiak, férfiak és nők, szerzetesek és szerzetesnők. És a legutóbbi időben is akadtak köztetek emberek, akikre hálával és reménykedve pillantunk, ha nem is emelték – vagy még nem emelték – oltárra őket.

Egy szent élete és halála hazája és kora számára az evangélium fordítása. Krisztus nem vonakodik tanítványait követésére, sőt a tökéletességre felszólítani (vö. Mt 5,48). A hegyi beszéd mindenestül a

megszentülés iskolája. Ne féljetez ettől a szótól, ne féljetez a szent élet megvalósításától! Az egyháznak bizonyára szüksége van nagy be rendezéseire, szerkezetére, anyagi eszközeire is. Életének forrása azonban Isten Lelke, aki egész konkrétan kifejeződésre szeretne jutni az emberekben.

Apoljátok tehát az imádságot, különösen a személyes imát. Sok templomotok kiemelkedő művészi alkotás, de nem szabad múzeummá válniok. Sok ember állandó, hűséges, csendes imája a tabernákulum előtt hozzájárul, hogy e templomok megtalálják igazi rendeltetésüket és méltóságukat.

Tegyétek újból elevenné egyházközségeitekben a bűnbánat érzületét és szentségét. A farizeus és vámos példabeszédében (Lk 18,10kk) az Úr világosan kimondja, milyen érzülettel kell valakinek a templomba és egyben az egyház szellemi épületébe lépnie. Bűnbánat nélkül vád vádat vált ki, és e vádából ellenségeskedés, békétlenség, sőt háború sarjad. Isten előtti bűnbánatunk nem csupán saját megszentüléseinket szolgálja, hanem éppen úgy gyógyítja a környező világot is. Így leszünk a remény eleven jeleivé olyan emberek között, akik elfojtják bűntudatukat, vagy roskadoznak terhe alatt.

Kérjétek a kegyelmet Istentől, hogy hordani tudjátok kereszteteket. Életünk sokfelől veszélyeztetett, és sok tervünk meghiúsul. Nem kevesen vannak, a ti országotokban is, akik ilyenkor nem találják többé életük értelmét. Ti adjatok nekik alázatos erőttel új bátorságot keresztyűk hordozására. Így lesztek szabadító példaképeik: bennetek látják meg az utat, hogy Megváltónkkal együtt az Olajfák hegyére és a feltámadásra jussanak.

És végül: éljétek bátran egészen személyes életeteket, akkor is, ha jelentéktelennek tűnik előttetek. A kis élet nagy tanítómestere, Lisieux-i Teréz, életének rövid éveiben beláttatta velünk, milyen nagyok lehetnek Isten előtt az apró, mindennapos tevékenységek. Charles de Foucauld-t is meg kell itt említeni, aki Jézus názáreti rejtett életét ismerte fel nagy példaképeként. Néhány ember életszentsége feltűnést keltő; de ugyanúgy létezik a mindennapok ismeretlen életszentsége is.

Mindebben Mária a mintaképetek. „Az angyal belépett hozzá”, és köszöntötte: kegyelemmel teljes! „Ave Maria, gratia plena” – így köszönti az egyház századokon át. Az Úr van vele. Igen, az Úr legyen veletek is életetek megszentelésében és apostoli szolgálatotokban. Ez a pápa kívánsága, és ezt szolgálják püspökeitek, papjaitok és diakónusaitok hivatásotok érdekében.

7. Befejezésül még egyszer vissza szeretnék térni a mai liturgia szavaira. A Jézus Sirák könyvéből vett első olvasmány a bölcsességről beszél, amely „a Fölségesnek szájából született” (24,3).

Kedves Testvéreim! Szeressük ezt a bölcsességet! Akkor örömmel fogjuk találni az apostoli munkában, amely ennek az isteni bölcsességnek szolgálatában áll.

Sok nemzedék szolgálata tette lehetővé, hogy a bölcsesség „dicsőséges nép közt vert gyökeret“, „az Úrnak részében“, „az ő örökrészén“ (24,12). Az isteni bölcsesség jelenlegi nemzedéke követéinek hasonló szolgálata által szeretne a mai világba is begyökerezni.

Teljesítsük az isteni Bölcsességnek ezt az örök vágyát. Nyissuk meg neki szívünket. Vigyük közel környezetünk embereihez és dolgaihoz. Dolgozzunk azon, hogy behatoljon az erkölcsbe és kultúrába, a társadalmi, politikai és gazdasági életbe.

Az isteni bölcsesség a fény, amely átjárja az egész teremtést.

Szeretetében átfogja a Teremtőt és a teremtést, Istent és az emberiséget.

Fivéreim, nővéreim! Járjuk ennek a bölcsességnek utait! Legyünk követei! Szolgáljuk az üdvösséget, amit maga Isten ajánl fel az emberiségnek Jézus Krisztusban. Amen.

A TUDOMÁNY, MŰVÉSZET ÉS TÖMEGTÁJÉKOZTATÓ ESZKÖZÖK KÉPVISELŐINEK

Szept. 12-én délelőtt

1200 meghívott vendég várta a Stephansdomból alapos késéssel érkező pápát a Hofburg kongresszusi termében. A pódiumon a bevezető és záró számot szolgáltató zenekar tagjai és – hagyományos ünnepi ruhájukban – az egyetem rektora és professzorai foglaltak helyet. Beszéde után a Szentatya még elbeszélgetett velük, majd rövid látogatást tett az épületben.

Igen tisztelt hölgyeim és uraim!

1. Örömmel üdvözlöm mindnyájukat ezen a találkozáson. Az osztrák egyetemek, főiskolák és akadémiák kutatóit és tanárait éppúgy, mint a képzőművészet, a zene, az irodalom és a film különféle területeiről való művészeket. Vannak önök között a sajtó, rádió és televízió felelőseiből. Végül jelen vannak azok, akik Ausztria egyházában igye-

keznek alkotó jellegű találkozást létrehozni a tudománnyal, művészetel és tömegtájékoztató eszközökkel, élükön König bíboros úrral.

2. Ha nem találkozhatnék önökkel, akkor egy fontos elem hiányoznék ausztriai látogatásomból. Az önök országa, többféle kultúra ütközésekben gazdag, de termékeny metszőpontjában, századokon át nagyszerű, összetéveszthetetlen hozzájárulást adott a tudományhoz és művészethez. Önök pedig hozzáfűzik ehhez a gazdag örökséghez mai és holnapi hozzájárulásukat. A tudomány és művészet története Ausztriában – mint Európában egyáltalán – sokféleképpen összefonódik a hit és az egyház történetével. Időnként konfliktusok terhelték meg, sőt majdnem meg is szakították ezt a kapcsolatot. De azok ne zárják el tekintetünket a közös fáradozással megvalósított sok szerencsés dolog elől, és nem is szabad megakadályozniok az új párbeszédet tudomány, művészet és egyház között, az ember javára.

3. Különb is még ha más-más parton tartózkodunk is, mégis csak találkozunk egymással az embert és világát illető kérdésselvetésben, az érte viselt gondban és a belé vetett reményben. Mégpedig olyan világtörténelmi helyzetben, ahol az ember jövője gyökerestül fenyegetett. Ilyen órában minden alkotó, minden gondolkodó és jóakarátú emberhez szól a felhívás: egyesítsék erejüket, inkább mint valaha, hogy az ember útját, az emberiség útját ne zárják el vagy ne vessenek neki véget katasztrófák.

4. Az UNESCO párizsi székhelyén három évvel ezelőtt odakiáltottam az ott egybegyűlt felelősöknek, az embercsalád minden kultúrájából: „Íme az ember!” És hozzátettem: „Szeretni kell az embert, azért, mert ember.”

Itt Bécsben, önök előtt, akik számomra bizonyos értelemben areopágot alkotnak, szeretném megismételni ezeket a szavakat. Hiszen az ember minden tudomány és minden művészet összefoglaló témája, és a tömegtájékoztató eszközök célja pontosan az, hogy összekössék egymással az embereket.

Az ember mint egyén, mint embertárs és mint Isten gyermeke az Egyház témája is, úgyannira, hogy „Redemptor hominis” kezdetű enciklikámban ezt mondhattam: „Ez az ember az első út, amelyet az Egyháznak megbízatása beteljesítése közben járnia kell: Krisztustól magától eléje rajzolt út, amely megmásíthatatlanul Isten emberré lételének és a megváltásnak titkán át vezet” (14. pont).

Az Egyház azt a merész hitet vallja, hogy az ember Isten képe, és Istennél van örök jövője.

5. Kérem, ebből a háttérből szemléljék az egyszerű gondolatokat, amelyeket most önök elé terjesztek.

Minden tudomány mint emberről szóló és emberért való tudomány teljesedik be. Még a teológiára is áll ez, amennyiben az is az emberről tárgyal.

A tudomány minden területén messzemenőleg szakosodott. Ez volt egyik feltétele azoknak a fölfedezéseknek és fejlődéseknek, amelyek ámulatba ejtenek bennünket az ember szellemét illetően, a hívőket pedig ezen túl e szellem Teremtőjének dicséretére sürgetik. A tudományos haladás technikai alkalmazása nagy mértékben megjavította az emberi élet feltételeit. Gondoljunk az éhség és fájdalom elleni küzdelem sikereire.

A tudomány igényelte magának az értékek szabadságát, cselekvésében az értékek semleges szemléletét: ez is bizonyos mértékben tisztítóan hatott az elemzésre, mintegy aszketikus távolságot adva saját vágyálmainktól, és így meggyorsította a megismerés haladását.

6. De mint minden emberi cselekvés, éppen úgy a tudományos működés és technikai alkalmazása is megszüntethetetlenül ambivalens jellegű. Amit az ember létrehoz, az őt magát fenyegeti. A hirosimai katasztrófára gondolva Jakob Robert Oppenheimer, a fizikus elismerte: „A fizikusok megismerték a bűnt.”

Az emberiséget fenyegető atomháború láttán, de a technikai alakulások következményeiként adódó ökológikus problémák láttán is sokfelé növekszik a szkepszis a tudomány és technika iránt, sőt itt-ott ellenségeskedéssé fajul. És mégsem a tudományról és eredményeinek technikai alkalmazásáról való lemondás fogja megoldani a problémákat, hanem csak mindkettőnek további, sőt talán még erősebb bevetése, természetesen emberi mércéhez mérten.

7. Ideje, hogy az ember ismét ura és célja legyen a tudománynak és technikának, hogy szellemének és kezeinek műve ne nyelje el őt és környező világát. Ennek érdekében a tudománynak, technikának és politikának föl kell tenniük maguknak azokat a kérdéseket, amelyek az egyes, páratlan emberre és éppen így az egész emberiségre is vonatkoznak. E kérdések időleges fölfüggesztése hozzájárult a tudományos haladás lehetővé tételéhez. A filozófia és a vallás kérdései ezek, és a tudományos-technikai működés értelmére, határaitra, prioritásaira és ellenőrzésére vonatkoznak. Magától értetődik, hogy közben nem szabad az alapok kutatásának és e kutatás igazságkeresésének határokat szabni, vagy idegen rendeltetés felé irányítani. Ezek a kérdések a Biblia első könyvében mint Istennek az emberhez intézett állandó kérdései jelennek meg: „Ádám, hol vagy?” és „Káin, hol az öcséd, Ábel?” Az irántuk való érzék nagy mértékben függ az ember-tudományok hozzájárulásától is. Ezekről a párizsi Institut Catholique-ben mondott beszédemben azt mondtam, hogy ők korunk szabad tőkés-

je; de annak ellenére, hogy nagy látóhatárt nyitottak meg előttünk, feltárták beljüket írt határaikat is.

8. Bátorító tudni, hogy növekvőben van azok szövetsége, akik mint tudósok ilyen kérdéseket tesznek föl maguknak. Országok és hatalmi tömbök határain át kialakul egy tudományos világközösség, amely nem törődik bele egyszerűen az ember genetikus manipulációkból, biológiai kísérletekből, valamint kémiai, bakteriológiai és atomfegyverek tökéletesítéséből fakadó veszélyeztetettségébe. Példát adott erre az az 58, minden földrésről való tudós, akik 1982 szeptemberében, a Pápai Tudományos Akadémia egy ülésének végén nyilatkozatot tettek közzé az atomháború elkerüléséről.

9. Az embert és világát – földünket, amely az első világűrutaszkor mint zöld és kék csillag mutatkozott – meg kell őrizni és ki kell fejleszteni. Hozzá tartozik ehhez, hogy óvatosan bánjunk az étellel, az állati étellel is, és az egész élő és élettelen természettel. A föld a hit látóhatárában nem korlátlanul kihasználható készletár, hanem a természet misztériumának egy része. Nem szabad csak belemarkolnunk, hanem ámulattal és áhítatos tisztelettel tartozunk iránta.

10. Az ámulat azonban nem csupán a természethez, mint Isten teremtéséhez nyit meg számunkra gyakran elfeledett utat, hanem a művészethez, az alkotó ember műve felé is. Max Reinhardt, a salzburgi ünnepi játékok egyik alapítója, az élet eszközeinek nevezte a művészetet, tehát a kifejlett emberi élet egyik föltételének. És Rainer Maria Rilke, a költő, aki az önök kulturális területébe tartozik, úgy beszélt a művészi alkotásról, a zenéről, mint ami magával ragad, vigasztal, segít. Az ember segítője: szép meghatározása a művészetnek, szép feladat számára. Ennek a feladatnak azonban csak akkor felel meg, ha szabadságát a humánushoz köti. Az egyes embernek és a társadalomnak szüksége van a művészetre, hogy értelmezze a világot és az életet, hogy megvilágítsa a korhelyzetet, hogy megragadjon a lét magasságait és mélységeit. Szüksége van az irodalomra, a költészetre: szelíd vagy prófétai haragú szavukra, amely gyakran csak magányban és szenvedésben tud kiérni.

11. Az Egyháznak is szüksége van a művészetre; éspedig elsősorban nem azért, hogy feladatokat bízson rá, és így szolgálatait kérje, hanem hogy többet és mélyebbet tudjon meg a „conditio humana“-ról, az ember tündökléséről és nyomorúságáról. Szüksége van a művészetre, hogy jobban tudja, mi van az emberben: az emberben, akinek az evangéliumot kell hirdetnie.

Különösen rászorul az Egyház a művészetre liturgiájában, amely kiteljesedett formájában a hittől ihletett műalkotás kíván lenni, bevonva az építészet, képzőművészet, zene és költészet minden alkotóerejét.

Eszkatológikus dimenziójában értve részesezés akar lenni a liturgia az örök Jeruzsálem fényében és zengésében. A Biblia utolsó könyve művészi nyelven szól erről. Ez a város a hely, ahol örökre egyesül egymással szépség és jószág, a történelem során oly gyakran és oly fájdalmasan különváló két érték.

12. Hogy a művészetnek is szüksége van-e az Egyházra, hogy legalább általánosságban meg tud-e és akar-e nyílni az ember vallásos dimenziójának: e kérdés megválaszolására végső soron maga a művészet illetékes.

Albert Einstein mondja, hogy az igazi művészet és igazi tudomány bölcsőjénél a titok áll. Vallás és Egyház ennek a titoknak a mélyére mutat, és így összefűződik a művészettel és tudománnyal.

Néha a művészet közvetlenül előttünk álló vagy már el is érkezett végéről ejtettek szót. Ebben a tekintetben a művészettel és a filozófiával is úgy áll a dolog, mint az Egyházzal. Én magam bízom a művészet kimeríthetlenségében minden területén, mert meg vagyok győződve, hogy az emberi szellem és az emberi képzelet kimeríthetetlen: „Isten a maga képére teremtette az embert” (Ter 1,27). Művészet és Egyház lassanként ismét meginduló párbeszédétől talán hosszú távon eredményként olyan művészi alkotásokat is várhatunk, amelyek újféléképpen nyitják meg az emberek – hívők és keresők szemét, fülét és szívét.

13. Szabad most különösen önökhöz fordulnom, akik mint újságírók fontos szolgálatot tesznek az embereknek? Szolgálatuk közvetítés, ezért eszközeiket közlő eszközöknek hívják. Köszönöm nagy hozzájárulásukat ahhoz, hogy az Egyház szava éppen látogatásom mostani napjaiban is annyi emberhez eljuthatott.

Számtalan ember nevében, akik ezt a szolgálatot elvárják önöktől és szükségük van rá, kérem önöket: Építsenek állhatatosan hidakat a legmesszebb eső partok és határok között. Országuk különleges lehetőségeket kínál erre. Ne csak könyörtelen diagnosztizáló tekintettel vizsgálják az embert és a társadalmat, hanem a remény pillantásával, a jobbra változás iránti érzéssel. Tegyék lehetővé, hogy a jót legalábbis épp olyan érdekesen lehessen megélni, mint a kevéssé örvendeteset. És mutassák meg a sajnálatosban is a velejáró jót.

14. „Íme, az ember!” Ezzel a mondattal foglalom össze töredékes kijelentéseimet önöknek, tudósok, művészek és újságírók. Sohase tévesszék szem elől, sohase vegyék hallatlanra őt: a remélő, szerető, aggodalomtól eltöltött, szenvedő és vérző embert.

Legyenek az ügyvédje, óvják a világát: ezt a szép, veszélyeztetett földet.

Eközben az Egyház ügyével találkozunk, hiszen Ő állandóan arra tekint, akiről Pilátus mondta el: „Ecce homo – íme az ember!”

Jézus Krisztus, Isten Fia és az Emberfia, a teljes emberséghez vezető út. Ő a cél is. Bárcsak sokaknak jutna osztályrészül, hogy újonnan megismerjék őt – önök által is!

TALÁLKOZÁS AZ OSZTRÁK PÜSPÖKÖKKEL

1983. szept. 12-én délben

Kedves Püspöktestvéreim!

Ez a találkozás inkább családi jellegű. Ma délben körünk kicsiny és áttekinthető. Legtöbbjükkel már korábban találkoztam. Egyeseket hosszú ideje ismerek, és számos beszélgetésben kerültek közel hozzám, így püspökkari elnökük, nagyrabecsült bíborosunk is.

De a családi körben történő találkozás során is elhangozhatik alkalomadtán egy-egy rövid magyarázó beszéd, mondjuk ha a különleges alkalom olyan szót igényel, amely túlmutat a pillanaton, és a jövő számára is irányítást szeretne nyújtani. Ebben az értelemben szeretnék ma Önökhöz fordulni. Hadd tárom fel Önök előtt, milyen gondolatok töltenek el; vagy inkább hadd gondolok meg Önökkel együtt egyetlen szempontot országuk egyházának szolgálatát illetően.

A legutóbbi években megváltozott a püspöki hivatal gyakorlásának módja. Az egyház zsinati felfogása és a kortársi gondolkodás nagy mértékben átalakította a püspöki vezetés stílusát. Ma a püspököknek közelebb kell állniuk a hívők életéhez. A konvenció kerítései és nem egy előszobakorlát leomlott. És aki hallja az evangéliumban a keresztények nagyobb testvériségére szóló felhívást, az csak hálás lehet, hogy így újra fölfedeztük a több közösséget. Mi több: az egyházi hivatal viselője esélyt ismer föl benne, hogy sok kereszténnyel közvetlenül találkozva szóhoz juttassa saját viszonyát Istenhez, és így lelkipásztori munkáját áthassa személyes hitbéli meggyőződésével. Nekem is ez a szándékom a római plébániákon tett vasárnapi látogatásaimon.

9) *Ökumenikus találkozó. A Szentatya Ireney ortodox érseket üdvözl.*

10) *Az Irgalom Házában.*

11) *Találkozó a tudósokkal, művészekkel és újságírókkal.*

12) *A lengyel templomban.*

Úgy tűnik nekem, a jelenkor embereinek igen nagy szükségük van arra, hogy egy Istennel szoros kapcsolatban álló tanú megerősítse hitüket. A lelki beszélgetés az egyház minden tagjának, különösen a paptestvéreknek nagy segítség lehet az Isten felé vezető úton és a lelkipásztori szolgálatban. Ilyen találkozások végső soron magunknak is lelki erőt adnak. Például a népek apostola is ezt várja, amikor a római egyházközségnek írja: „Azért könyörgök, hogy egyszer Isten segítségével eljuthassak már hozzátok, hiszen nagyon szeretnék látni benneteket, hogy megerősödésetekre némi lelki ajándékot juttassak nektek, jobban mondva hogy a hitben, amely éppúgy a tiétek is, mint az enyém, kölcsönösen megvigasztaljuk egymást“ (Róm 1,10-11).

Igy az új püspöki vezetési stílus nemcsak jó lehetőséget kínál, – bizonyos mértékig kötelezettséggé válik, kiváló lelkipásztori eszközzé olyan időben, amikor Isten arca sok ember előtt homályossá és felismerhetetlenné lett.

Isten látszólagos távollétének megtapasztalása nemcsak az eltávolodottakra és távolállókra nehezedik, hanem általános. A divatos társadalmi tudat szellemi áramlata ugyanúgy hatással van az egyház gyakorló tagjaira is, hiszen ha nem is a világból valók, a világban vannak. Minden ember szükségei és vágyai közösek. Az egyház nem boldogok szigete. A nyilvánosság kérdésközlvetései és problémái kihívó visszhangot vernek az egyházmegyékben és egyházközségekben.

Ezért az okos pásztor sürgető feladatának látja, hogy a világban és az egyházban mindenekeöltt azt a fényt gyűjtsa meg, amely az Isten eleven jelenlétébe vetett hitből fakad. A szekularizmus befolyása kézzelfogható. Meghazudtolja mindazokat, akik közhelyeknek vélik a hitvallás alapvető kijelentéseit. „Hiszek egy Istbenben, a mindenható Atyában . . .“ Igazán alakítja ez a mondat a mai keresztények életét? Korunk katolikusa alig érzi eleve és magától értetődően, hogy élete Isten színe előtt játszódik. A mindennap összekapcsolása Istennel semmiképpen sem adódik magától. Illúzió lenne abból kiindulni, hogy az egyház minden tagja minden további nélkül a mennyei Atyával folytatott párbeszédben éli át döntéseit, aggodalmait és örömeit.

Ellenkezőleg: Minden eddiginél erősebben problémát jelent ma, ha a lelkipásztorkodás nem teszi világossá az egyházi cselekvés kihatásait, ha biztosítottnak látja, hallgatólagosan föltételezi a kapcsolatot Istennel. Ha nem igyekszünk többé, hogy tudatosan éljük meg ezt a viszonyt, elveszíti erejét.

Jézus egyetlen alkalmat sem mulaszt el igehirdetésében, hogy az Atya közelségére emlékeztessen, – nézzük csak a János-evangélium följegyzéseit. Gyakran kifejezetten összekapcsolja a történetet a mennyei Atyával, mint pl. a Nikodémussal vagy a szamariai nővel folytatott

beszélgetésében, a béna és a vakon született meggyógyításakor, vagy nagy eukarisztikus beszédében. Ahol csak tanít, hallgatóit lélekben az Atyához vezeti. Ő, az Atya cselekszik: elküldi a Fiút, életet adott a Fiúnak; műveinek ki kell nyilvánulniuk; ő nyújtja az élet kenyerét, neki jár az imáadás. Jézus szemében küldetésének értelme, hogy kinyilvánítsa Isten uralmát, vagyis hogy mi emberek ténylegesen és korlátlanul engedjük meghatározni életünket az Úristentől.

Ennek értelmében mind a négy evangélium följegyzí, mennyire jelen van Jézus számára mindenütt az Atya, hogyan keresi őt szüntelenül a lelke. Ugyanígy felismertetik velünk az evangéliumok, hogy Jézus az Atyának ezt a jelenlétét mélyen bele szeretete volna vésni hallgatói szívébe. Az Úr olyan nép körében tette ezt, amelynek történelme és vallásos élete, szellemisége és szokásai anélkül is példátlan mértékben Jahvéra vonatkoztok. Mennyivel inkább szüksége van erre az utalásra a jelen emberének, amikor Isten oly távolinak tűnik, hogy még „Isten halálának teológiáját“ is kitalálták.

A főlemelkedés a mindennap világából Isten színe elé kényszerítő erővel tolu Jézus ajkára. Elsősorban éppenséggel nem azért, hogy saját méltóságát és küldetésének jogosultságát biztosítsa; kifejezetten elismeri „nagyobbnak“ az Atyát (vö. Jn 14,28). Ebben a fölfelé lendülésben sokkal inkább lényének alapereje ölt formát; ez adja szájába a szavakat. Mert az Atyával való összeforrottság mindent átfog benne.

Kérem, ne értsenek félre! Nem egyszerű lelkipásztori módszerként szeretném ajánlani, hogy minden egyházi szóbeli megnyilatkozásunkba és cselekvésünkbe mindig újból és kifejezetten vigyük bele a jelenlevő és úgy cselekvő Atyát. A mennyei Atyára való utalás mint lelkipásztori technika súlyos profanizálás lenne. Hanem inkább akkorára kell nőnie bennünk közelsége tudatának, hogy magától átverődjék szavainkon és tetteinken. Egyházközségeinknek és mindenekelőtt pap-testvéreinknek egész szolgálatunk legmélyebb indítékaként kellene fölfedezniök Istennel való kapcsolatunkat. Akkor eleven erővel tudnánk meggyőzni testvéreinket Istennek erről a jelenlétéről, és fel tudnánk bennük ébreszteni a vágyat, hogy mindig bensőbben keressék az Istennel való közösséget és az ő akaratát.

Aki mélyebben szeretné átélni ráutaltságát a mennyei Atyára, az nem tehet jobbat, mint hogy Jézusra tekint. Az Újszövetség – ha gyéren is – tartalmaz célzásokat arra, hogyan ápolta Ő bizalmas viszonyát az Atyával. Gondolnunk kell itt mindenekelőtt az utalásokra, hogy hosszú órákat töltött imádságban, például a tizenkét apostol kiválasztása előtt (vö. Lk 6,12).

A tartós imádságban, nyugodtan mondhatnám: a misztikus elmélyedésben megmutatkozó közösség az Atyával a döntő forrása Jézus meg-

hitt biztonságának. Jó helyen van ott. Nem kérdezősködik aggodalmasan a holnapi nap után, és hallgatóinak is azt tanácsolja: ne pénzbe és földi javakba vessék bizalmukat, hanem szabaduljanak meg a vagyon és beziztosítottág gondjától. Szuverén bátorsággal foglal állást Isten és az ő dicsősége mellett, emberfélelem nélkül. Elbűvöli kortársait, miatta dicsőítik Máriát (vö. Lk 18,27), és dicsérik meggyőző erejét, mert „úgy beszél, mint akinek hatalma van“ (Lk 11,27).

Példaadó jellegében az Úr természetesen több nekünk, mint pusztá mintakép. Jézus bibliai útjait nem úgy követjük, mint ahogy a múlt más nagy alakjait állítjuk szemünk elé. Inkább elmerülünk a vele való szerető, benső egyesülésben, – ővele, aki átlendült a történelem árkán, és Lelkében mindegyikünknek, mindenkor jelen van. Így vele együtt és általa sikerül elérnünk, hogy életünk az Atyáé legyen. Meg tudjuk védeni magunkat az Isten-távolságból fakadó reménytelenség ellen. Gátat vethetünk az emberek között az anyagelvűség sodró árjának, mert az Atya jóságába vetett bizalmunkat hirdetjük. És még a társadalmi vagy egyházi nyilvánosság agresszív ellentmondása sem csorbíthatja bátorságunkat, hogy állást foglaljunk Isten jogai és az összegyház hite mellett.

A püspöki hivatal lényegét és gyakorlási módját a második vatikáni zsinat állította részletesen elé. Különösen az egyházzól szóló konstitúció emlékeztet, hogy mi püspökök „mint tanítók az oktatásban, mint papok az istentiszteletben és mint szolgák a vezetésben a nyáj élén állunk“ (20). És az imént elmondott megfontolásaimat csak aláhúzza ugyanennek a mondatnak nyomatékos biztosítása, hogy e szolgálatunkat „Isten helyett“ teljesítjük.

Természetesen egyenként és egyéni felelősséggel tesszük. De minden püspök csak annyiban részesült a jelzett hármas hivatal gyakorlásának teljhatalmában, amennyiben a teljes püspöki kollégium tagja. Így a püspöki megbízás következménye a nyomatékos elkötelezés az egységre. Minthogy Isten Lelke rendelt minket az apostolok utódaiul Isten egyházának legeltetésére (vö. Csel 20,28), hogyan határozhatná meg cselekvésünket más szellem, mint az egység Lelke?

Elsősorban püspöki karuk és ennek munkája követeli meg ezt az egységet. Ki ne látná, milyen fontosak ennek az egyházi fórumnak megfontolásai és döntései hazájuk emberei és helyi egyházi számára, sőt azokon túl is. De még jelentősebb a világ összes püspökével való kollegiális egység. Ez pedig megint csak akkor van meg, ha a püspöki kollégium szerves egységben van a pápával mint fejével; mert hisz fő nélkül széthullanék. Bár bizonyára vannak teológiai és etikai kérdések, amelyek bennünket püspököket az egység kötelessége miatt az ellent-

mondás jelévé tesznek, mégis ebben az összefüggésben a „communio“ alapvető teológiai feltétel.

Ezért írja az egyházzal szülő konstitúció is: „Amidőn a püspökök a római pápával közösségben tanítanak, mindenkinek úgy kell tisztelnie őket, mint az isteni és katolikus igazság tanúit; a hívőknek pedig egyet kell érteniük azzal a nyilatkozattal, amelyet hit és erkölcs dolgában püspökük Krisztus nevében terjeszt elő – és vallásos, odaadó lelküllettel kell ragaszkodniuk ahhoz“ (25).

Kedves Testvéreim a püspöki hivatalban! A II. vatikáni zsinat ígéretes új kezdet volt az egyháznak; ösztönzéseit érvényesíti szolgálatuk Ausztria egyházában. Az én látogatásaim különböző földrészekben és országokban szintén ennek a megújulásnak energiáit akarják erősíteni. Mélységesen áthat a meggyőződés, hogy e megújulás annál sodróbb erővé fog fejlődni, minél kitartóbban és hűségesebben keressük mi, az egyház pásztorai, Jézussal közösen a mennyei Atya közelségét. Csakis akkor lesz irányítónk Krisztus Lelke, nem pedig saját elgondolásaink. Csakis akkor sikerülhet, hogy papjaink lelki atyja legyünk, és megnyerő testvérként adjuk tovább nekik a remény átpatanó szikráját, ami után annyian kiáltanak. Akkor ihletet fognak lehelni püspökségük világi tagjaiba, hogy helyes feleletet adjanak a társadalom és az állam kihívására, és kibírják az élet terheit, arra az öröme tekintve, amely Isten társaságában vár rájuk (vö. Zsid 12,2).

Legyen szószólónk Isten Anyja, akit népük már oly régóta és országuk oly sok helyén tisztel, hogy e testvéri találkozásunkat megáldja az Isten.

LÁTOGATÁS AZ UNO-CITY-BEN

Szept. 12-én délután

A Duna túlsópartján, a Donaupark közvetlen közelében dolgoznak egy óriási modern épületben az ENSZ munkatársai. A Bécsben tevékenykedő nemzetközi szervezetek képviselői beosztottjaikkal és családtagjaikkal együtt köszöntötték a pápát.

Nagyrabecsülésem és tiszteletem kifejezése mindnyájukat illeti. Különös örömmel tölt el a tudat: családtagjaik ugyanazzal a nagy érdeklődéssel kísérik találkozásunkat, mint egész értékes munkájukat. Ezt a munkát úgy támogatják, ahogyan csakis a család képes.

1. Engedjék meg, hogy őszinte köszönetet mondjak meghívásukért ide, ahol annyi jelentős szervezet tevékenykedik az emberi törekvések

döntő területein az élet védelme és fejlesztése érdekében. Ilyenek az atomenergia békés felhasználása, az ipar előmozdítása, mindenekelőtt a fejlődő országokban, a kereskedelmi jog birodalma, a szociális és emberi fejlődés, és a kábítószerek elleni küzdelem különösen komoly kérdéseket felvető területe.

Mindezek a szervezetek és szolgálati helyek beszédes bizonyosságai, hogy a mai világban mellőzhetetlenné vált az együttműködés, csak így lehet építő módon megbirkózni a legkülönfélébb életterületek bonyolult és sokféle problémáival. Nemzedékünk e kérdésekkel viaskodva olyan mértékben kerül szembe a jó vagy rossz cselekvés lehetőségével, mint az emberiség történelme során még soha.

Ezért első és legnagyobb kötelességünk: együttműködni, szaktudásunkat közösen felhasználni, és egyesült erőfeszítésekkel, odaadó munkával közös álláspontot kidolgozni. Ebben az értelemben munkálkodnak az itt székelő szervezetek és szolgálati helyek, ugyanolyan szellemben és ugyanazokért a célokért, mint maga az Egyesült Nemzetek szervezete, amely – mint 1979-ben New York-ban mondtam – „összeköt és egyesít, nem pedig elválaszt és megoszt.” (Beszéd az ENSZ 34. közgyűlésén, 1979. okt. 2., 4. sz.) Ezért minden tevékenységük célja legyen, hogy összekössenek és egyesítsenek, ne pedig elválasszanak és megosszanak. Ez a feladat a szervezeteiket létrehozó szellemből származik, s jelentőségét még csak fokozzák a követelmények, amelyeket tevékenységük tárgyi tartalma támaszt Önökkel szemben.

2. „Laborem exercens” kezdetű enciklikámban megvizsgáltam a munka fogalmát objektív értelemben, és úgy beszéltem a modern ipar és technika minden irányú fejlődéséről, mint „alkalomról, hogy újféléképpen vessük fel a munka kérdését”. Az ipart és technikát úgy jellemeztem, mint „eszköztárat, amit az ember bevet munkájába”, és „a technika helyes alkalmazását a gazdasági haladás alapvető tényezőjének” neveztem (5. p.).

Alkalmazzuk e megfontolásokat az Önök problémáira. Ebben az értelemben azzal a kihívással állnak szemben, hogy az ember és a technika kapcsolatait újféléképpen aknázzák ki és fejlesszék. Mert csak az ember és a technika kölcsönhatásának beható vizsgálatával tudjuk meghatározni a kritériumokat, amelyek jelenlegi és jövődő fázisaikban zsinórmértékül szolgálhatnak. E célból és tekintetbe véve, hogy e kölcsönös hatás sokoldalú megvizsgálásáról van szó, két lényeges tényezőre szeretném ma figyelmüket irányítani, amelyeket sohasem szabad figyelmen kívül hagyni.

Feladataik annyiféleképp, hogy igen magas képzettséget és szaktudást föltételeznek, s teljesen igénybe veszik idejüket és szellemi képességeiket. Így például csak egyetlen részterület: az atommag-energiára

vonatkozó ismereteink bővítésének tökéletes áttekintése is életre szóló feladat. Ezért nagy a kísértés, hogy életfelfogásunkat, értékvilágunkat, döntéseinket teljesen alárendeljük tudományterületünk tartalmának és módszertanának. Emiatt és az ezekben az emberiség számára oly fontos tudományágakban rejlő és az élet minden területét érintő tárgyi kényszer miatt szükséges, hogy mindenkor az ember elsőbbsége legyen elhatározásaink és értékítéleteink mércéje.

Az ember áll minden igyekezetünk, minden értelmi és tudományos munkánk középpontjában. A világban vállalt minden erőfeszítésünk mértéke és célja az Isten szeretetébe ágyazott ember. Akár a fejlődő országoknak készített ipari tervekről, akár atommag-reaktorokról vagy a szociális haladás programjairól van szó, mindig az ember marad fáradóságaink mércéje. Egyetlen terv sem jogosult – bármilyen tökéletes és célravezető legyen is a technika és ipar szempontjából –, ha veszélyezteti az érintett emberek méltóságát és jogait. Szervezeteik minden kezdeményezését azon kellene lemérni: szolgál-e az embernek, az ember ügyének.

Az ilyen megfontolások nem mindig egyszerűek, de elengedhetetlenek. Senkisé tagadhatja, hogy az ipar, a technika és az atommagtudomány problémáinak sokoldalúsága, valamint a mai társadalom sokféle szervezeti formája minden szempont figyelembevételét megköveteli, s ezekkel gondosan kell foglalkoznunk. E tények láttán, jelentőségük tudatában nemcsak jogom, hanem kötelességem is rámutatni a következőre: Bármilyen indokolt is odaadó munkájuk és igyekezetük szellemi, technikai, tudományos és nevelői területen, mindezt kísélnie kell a megfelelő nyitottságnak és elkötelezésnek az ember ügyéért, akit Isten képmásának tekintünk, és méltóságát, értékét mindig meg kell óvnunk.

4. A második kritérium, amit röviden meg szeretnék említeni, az életterünket alkotó világ keretébe állít. Arról a gondról van szó, amely ránk nehezedik az egész emberiség javáért, a társadalom boldogulásáért, azért, amit rendesen közjónak hívunk. Önöknek ez elkötelezettséget jelent, hogy munkájukat ne csak egy bizonyos tervhez való hozzájárulásnak, vagy egy meghatározott kormány szerv számára nyújtott teljesítménynek tekintsék, hanem olyasminek, amivel e világ minden emberének jóvoltát mozdítják elő. Egy terv értékét tehát épp úgy kell mérniök azzal, hogyan fog hatni a kulturális és más emberi értékekre, mint hogy miképpen hat egy nép vagy állam gazdasági vagy társadalmi jólétére. Így munkájukat széles keretbe állítják: jelenlegi és jövőző világunk javának felelősségébe. Fáradásaik a föld minden népének szólnak. Hogy munkájuk a közjót előmozdíthassa, az megköveteli minden nép és nemzet kultúrájának tiszteletét, s ezzel

együtt a szolidaritást minden néppel és nemzettel, akiknek sorsát a közös Atya keze irányítja. Egyik nemzet haladását sohasem szabad egy másik rovására előmozdítani. Ha szaktudásuk igazságos bevetésével mindenki haladását mozdítják elő, az szavatolja legjobban mindenki javát, és hogy minden embernek osztályrészül jusson, amire szüksége van, ami megilleti.

5. Bátorításul intézem ma Önökhöz e néhány szót. Mint a földkerekségen szétszórt tagokból álló katolikus egyház feje szeretném felhívni mindnyájukat: legyenek szolgálói ennek a világnak. Mert a világnak szüksége van az állandóan növekvő egységre, azoknak az erőfeszítéseknek eredményeképp, amelyek végbevitelre mindegyikünknek feladata a maga helyén. Bárcsak Önök is mindig szorosabban összefognának mint az emberről szóló igazság szolgálói, de úgy is, mint az igazság szolgálói tevékenységi területükön belül, és mint minden nép és nemzet közös javának szolgálói, hogy képességeikkel és tudásukkal olyan feladatokat valósítsanak meg, amelyek minden időkre szolgálják minden nép javát, összhangját és békéjét.

6. Engedjék meg, hogy ebben az összefüggésben megemlékezzem egy régebbi kor egyik kimagasló személyiségéről. Ezt a férfit a béke apostolaként ismerik el és csodálják, alakja – sok-sok művészi alkotás tárgya – bizonyára sokuknak meghitt, gondolatai olyan formában jutottak kifejezésre, hogy szellemi magatartása érzékelhetően jelenik meg a modern világ előtt. Assisi Szent Ferenc eszményei igen jó kapcsolatot alkotnak a nemzedékek között. Összekapcsolják minden század jóakarató férfait és asszonyait a béke keresésében. Az ő lelki célkitűzéseiket mozdítja elő annyi szakember őszinte fáradozása, önfeláldozó és összpontosított tevékenységük a legkülönbözőbb tudományos területeken és tudományágakban. Ferenc szellemében engedem meg magamnak, hogy a világ javához nyújtott hozzájárulásukról beszéljek, arról, amit az emberiségért tehetnek, amennyiben testvérekként, közös Atyánk gyermekeiként együttműködnek: Urunk tégy minket a te békéd eszközévé! Add, hogy szeretetet vessünk oda, ahol gyűlölet lakik! Megbocsátást oda, ahol igazságtalanságot követnek el! Hitet oda, ahol képtelen uralkodik! Reményt oda, ahol kétségbeesés lesz úrrá! Világosságot oda, ahol sötétség van! Örömet oda, ahol szomorúság van! Ahol a halál az úr, hadd vessünk mi oda életet! Ahol háború van, hadd vigyünk oda békét! Urunk, tégy bennünket az emberiség igazi szolgálivá, az élet szolgálivá, a béke szolgálivá!

TALÁLKOZÁS AZ AUSZTRIAI ÉS VENDÉGMUNKÁSOKKAL

Szept. 12-én délután

Mintegy 15 000 osztrák és külföldről jött munkavállaló sereglett össze az „Am Hof” téren, hogy meghallgassa a pápát. A helyet bizonyára az 1782-es pápalátogatás emlékezetére választották ki: VI. Pius pápa akkor a téren álló templom erkélyéről osztott áldást. Ausztriában egyre nyugtalanítóbb veszély a munkanélküliség, és a vendégmunkások helyzete sem problémátlan. Mindezek a kérdések hangot kaptak a Szentatya beszédében. Többekkel egyénileg is szót váltott.

Kedves Testvéreim a munka világából!

1. A legszívélyesebben üdvözöllek mindnyájatokat, akik ma idejöttetek: titeket, osztrák munkavállalók, és titeket, akik Európa különböző országaiból, sőt a tengerentúlról is itt Ausztriában találtatok munkát. Közös megjelenésetek számomra határos jele annak, mennyire összekapcsolt már benneteket a munka. De köszöntöm innen mindazokat is, akik az ország sokféle munkahelyén napról napra kifejtik munkaerejüket mindenki javára: a kézműiparban, a gyárparban, a földművelésben, az ügyintézésben és a szolgáltatásokban.

Ez a találkozás legyen a dolgozó emberrel való mély kapcsolatomban jele. Szeretnék oldalatokon állni, s megosztani reményeiteket, gondjaitokat és aggodalmaitokat. Bizalmat és bátorítást akarok önteni belétek és családjaitokba, mégpedig keresztény hitünk erejéből, amely legfőbbötök szívében él.

Kedves Barátaim! Összeköt benneteket egymással a közös, sokszor igen fáradságos munka, amelyet végeztek. De különböztök is egymástól történelmeket, hagyományokat, nyelveket, kultúrákat, vallásokat révén.

2. Először hozzátok fordulok, kedves vendégmunkások. Ti – részben családokkal együtt – munkát és megélhetést keresve elhagytátok hazátokat, hogy új környezetben, más kulturájú, idegen nyelvű országban új életet kezdjétek. Kincsként hoztátok magatokkal sokféle képességeket, teljesítőkészségeket és munkakedveteket. Az elmúlt években hozzájárultatok Ausztriának mint ipari országnak gazdasági fölépítéséhez és fölemelkedéséhez, s ezzel egyenlő bánásmódra szereztetek jogot a munka minden társadalmi vívmánya terén. Ezen felül hazátokból gazdag kulturális örökséget is hoztátok magatokkal, valamint vallásosságokat és emberi stílusokat.

Igy Ausztria talaján ismét számos nép fia találkozik békés együttélésben és közös munkában. Ez a tény megkönnyíti különböző kultúrák benső kapcsolatát, egymás jobb megismerését, a népek közti test-

véri összeköttetést. A közös munka kölcsönös emberi és szellemi gazdagodásra vezethetne. Ugyanegy munkahely közös betöltésének segítenie kellene a másik iránti esetleges előítéletek leépítésében, és meg kellene erősítenie a más nyelvű, más hitű társ iránti tiszteletet és toleranciát.

3. A vendéglátó ország és lakói számára itt az a feladat adódik, hogy először is mint embereket fogadja be az idegenből jött munkásokat, és testvériesen találkozzék velük. Nem szabad pusztán munkakerőnek vagy termelőeszköznek tekinteni őket, amit minél olcsóbban töreksenek megszerezni és kihasználni, talán még a fennálló szociális törvények megkerülésével is. Mindenkinek, de mindenekelőtt a közhivataloknak segítségükre kell lenniök, hogy megfelelő keretben maguk után tudják hozni családjukat, és megfelelő lakást szerezzenek; továbbá kezükre kell járnok a társadalmi életbe való beilleszkedésben. A nyilvános intézményeknek – szakszervezeteknek, pártoknak, közművelődési intézeteknek – is szól a felhívás: járuljanak lehetőségeik szerint hozzá a diszkrimináció és előítélet, a türelmetlenség és bizalmatlanság megszüntetéséhez.

Különösen az ország keresztényeit szólítottam föl: fogadják igazi vendégszeretettel a vendégmunkásokat, őszintén érdeklődjenek személyes életük és munkájuk iránt, ismerkedjenek meg jól problémáikkal. Amint maga Jézus és követésében sok szentéletű ember tette, éppúgy nekünk keresztényeknek is mindig újból át kell lépnünk nemzetiségünk, társadalmi helyzetünk, műveltségi jellegünk határait; pontosan az idegent, a segítségre szorulókat kell testvérünknek elismernünk, és szeretettel gondunkba vennünk.

Ezen a helyen köszönetet szeretnék mondani az osztrák egyháznak mindenért, amit a vendégmunkások lelki gondozására tett és még ezután tervez. Különös köszönetem szól azoknak a papoknak, akik hazájukból híveik után jöttek, hogy idegenben is anyanyelvükön hirdessék nekik az örömhírt, az evangéliumot.

4. Most pedig, kedves Testvéreim, különösen azokhoz a férfiakhoz és nőkhöz fordulok, akik magából Ausztriából valók. Országotok határain túl is ismeretes, hogy ti a munka világának szociális ütközéseit igen fejlett szinten intéztétek el. A szakszervezetben erős intézményt hoztatok létre; tagjainak nagy száma bizonyítja egymás iránti nagyfokú szolidaritásokat. Hosszú küzdelem árán megoldottatok és törvényileg biztosítottatok a legfontosabb kérdéseket a munka területén. Elértetek bizonyos mértékű beleszólási jogot a gazdasági döntésekbe, és azt is bebizonyítottatok, hogy ezekkel a lehetőségekkel szakavatottan és felelősen bántok. Más országok munkássága tisztelettel tekint rátok. Öröndetes, hogy országotokban munkaadók és munkavállalók

becsületes „szociális partneri viszonyban“, együttesen próbálják megoldani a felmerülő problémákat, és e téren már figyelemre méltó sikereket könyvelhettek el. Elismerésemet nyilvánítom nektek érte; mert a keresztény szociális tanítás különleges nyomatékkaal képviseli a békes, mindenkinek szolgáló szolidaritás elvét.

De ma nálatok is egészen új problémák előtt áll a gazdasági élet és a munkásság. A nemzetközi látóhatárra súlyos gazdasági válság rajzolódik, s úgy tűnik, hogy sokfelé hosszú lejárátú munkanélküliséget hozhat. Szakemberek olyan fejlődést jósolnak, ami az eddiginél kisebb mértékben teszi szükségessé az emberi munkát a javak előállítására és a szolgáltatások elvégzésére. Már a kezdetén állunk ezeknek az átalakulásoknak. Ilyen időkben kell bebizonyulnia, mit gondolunk mi keresztények az emberről és munkájáról. Nem szabad odáig jutni, hogy aki esetleg elveszíti munkahelyét, az a társadalomban elfoglalt helyét is elveszítse, elszigetelődjék, elveszítse önbizalmát. A munka ugyan alapvető jelentőségű az ember számára, és maga a kereszténység segítette nagy tekintélyhez; de a keresztény üzenet azt is mutatja, hogy az embert nem a munka teszi emberré. Az ember Isten képmása, akit maradandó méltósága, nem pedig munkája szerint kell értékelni. A munkanélküliséget tehát sohasem szabad egyéni szegényfolttnak tekinteni.

E súlyos probléma megoldását nem lehet megtalálni az összes érdekeltek áldozathozatala nélkül. Újra be fog kelleni itt bizonyítanotok már oly sokszor igazolt szolidaritásotokat. Bízom bennetek, hogy közösen keressétek és meg is találjátok a megoldásokat.

5. Nem minden embert veszélyeztet egyformán a munkanélküliség. Vannak csoportok, amelyek különösen rászorulnak gondotokra.

Mindig több lesz az olyan fiatal, akik kiképzési idejük után nem tudnak állandó munkahelyet találni. Készen álltak a munkára és a társadalmi felelősség átvételére, és most fájdalmas csalódást élnek át. A nők megtapasztalják, hogy az elsők között veszítik el munkahelyüket. Bármilyen nagy jelentőségűek is feladataik a családban, emiatt nem szabad hátrányos helyzetbe kerülniök hivatásukban. Manapság az életnek majd minden területén dolgoznak, és kell, hogy adottságaik szerint gyakorolhassák is e tevékenységeiket. Ne bánjanak velük méltánytalanul, ne zárják ki őket olyan állásokból, amikre megvan a képességük. — Különösen súlyos a testi vagy szellemi sérültek helyzete. De emberhez méltatlan dolog és a közös emberi természet megtagadása lenne, ha csak csorbítatlan teljesítőképességűeket engednék dolgozni. Nem szabad az embereket két részre osztani: egyik oldalon a szívesen látott erősek és egészségesek, a másikon az alighogy eltűrt gyöngék és betegek. Itt is az ember méltóságának kell alárendelni a

munkát, nem pedig a gazdasági hozamnak. Amíg minden igyekezet ellenére vannak köztetek munkanélküliek, közösen keressétek velük a megoldás módozatait.

Végül még egy problémát kell említenem, ami különösen szívemen fekszik. Saját országunk gazdasági és társadalmi jövőjén érzett minden jogos gondunkban se feledkezzünk meg a harmadik világ országainak sokkal nagyobb szükségéről. A nagy társadalmi problémák megoldása során ma nem szabad csak magunkra gondolnunk. Éppen mint keresztényeknek olyan megoldásokra kell törekednünk, amelyek mindig szem előtt tartják az alapvető emberi jogaikban sértett emberek méltóságát is. Érvényes ez éppen a függő munkaviszony területén is a föld sok országában.

Ebben az összefüggésben a katolikus munkavállalói és munkaadói egyesületekhez, az egyetemekhez és szociális intézetekhez fordulok: tanulmányozzák intenzíven a gazdasági és munkarend mai világméretű problémáit a katolikus szociális tanítás fényében, egészen a „*Laborem exercens*” enciklikáig, hogy minden felelős erő közreműködésével igazságos és megvalósítható megoldásokat tudjanak találni.

Kedves Testvéreim!

6. Bármilyen nagynak látszanak is a mai problémák, még sincs ok a csüggedésre. E világot, mai állapotában is, Isten adta át nekünk feladatul. És keresztény hitünk sok indítékot és alapelvet tartalmaz, amelyekkel helyes úton igyekezhetünk megoldani ezt a feladatot. A Biblia első oldalai – a teremtés leírása – bizonyos értelemben a munka első evangéliuma. Az ember Isten képmására van teremtve, s munkájával a Teremtő munkájában vesz részt. Ez nemcsak a rendkívüli teljesítményekre vonatkozik. Férfiak és nők, akik mindennapi munkájukkal létfenntartásukról gondoskodnak, jogosan meg lehetnek győződve, hogy a Teremtő munkáját folytatják tovább.

Az ipar és a gazdasági élet szociális problémáinak fejlődése a dolgozókat mindig erősebben közös cselekvésre, szolidaritásra ösztökélte. Közös meneteléssel szabadították fel magukat a dolgozó férfiak és nők a lealacsonyítás és elnyomás állapotából. Megteremtették az emberhez méltó életet, az igazságosságban és szabadságban élt élet előfeltételeit. A keresztény munkavállalók különös erőt és ösztönzést merítettek ehhez az egyház szociális tanításából is.

A keresztény szolidaritás cselekvésre sürget. Látjuk az evangéliumokban, hogy Jézus nyitott szemmel járja hazáját. A szenvedéstől sanyargatott emberek felé nagy szeretettel fordul, és kiszabadítja őket a betegség és megvetés elszigeteltségéből. Eközben teljes határozottsággal túlteszi magát környezetének ellenállásán, még az apostolokén

is. Ugyanígy a szolidáris keresztény számára sem létezik semlegesség az igazságtalansággal szemben. Kilép a kényelmes kívülállásból, és kész tenni valamit. A cselekvés eltökélése a döntő lépés, hogy valaki hozzájáruljon egy emberhez méltóbb világ felépítéséhez.

A keresztény szolidaritás közös cselekvésre sűrget. Az én-től a „mi” felé vezető út előfeltétele: lemondás az önzésről és önféjűségről. Az egyetértés keresése egyben a személyes kibontakozás és érés iskolája. Végre is a közös cselekvés a megfelelő útja annak, hogy az előadódott problémákat magukkal az érintettekkel együtt oldjuk meg. Gyakran látjuk ezeket az elemeket Krisztus egyházának történetében. Az Úr tanítványai is közösen tanul és cselekvő csoportot alkotnak Jézus körül. Kettesével küldi ki őket, s végső soron nem csupán az egyéni üdvösség üzenetét hirdetik, – az üdvösség ígérete Isten egész népének szól.

A keresztény szolidaritás éltető iránya: valakiért, nem valaki ellen. A szolidáris cselekvés meg akarja szüntetni a szükségtelen szenvedést, akár emberek, akár a természet részéről jöjjön is. Ezzel közvetlenül azok ellen is fordul, akiknek esetleg érdeke az ilyen jogtalanság vagy keserves állapot fenntartása. Végső soron azonban a tette sűrgető indíték ne irányuljon valaki „ellen” – ez új elnyomásra vezethet –, hanem legyen a szabadító erejű valakiért. Jézusban látjuk, hogy nem riad vissza a vitától a rosszat cselekvőkkel és a jogtalanság védelmezőivel. Célja azonban a bűnös megtérése, nem pusztulása; az élet, nem a halál. A munkások szolidaritásának célja se a győzelem, diadalmaskodás és uralkodás legyen, hanem segítség, javítás és egyetértés.

Ha tehát szolidárisan összefogtok, hogy igazságosabb, emberhez méltóbb világot építsetek, akkor az élet szolgálatában álltok. Isten üdvözítő akarata mindent átfog. Azt akarja, hogy életünk legyen, és bőségben legyen.

7. A munka szolidaritásáról szóló megfontolásainkhoz hozzátartozik az elismerés egy szíves szava is azoknak a fivéreinknek és nővéreinknek a munka világából, akik tudatosan hívő keresztényként töltik be munkahelyüket. Tudom, hogy éppen Ausztriában sok évtized óta dolgoznak ilyen férfiak és nők a munkásság körében, tanúságot véve Krisztus mellett. Éppen ezektől a keresztényektől eredt sok ösztönzés a munkásság számos problémájának megoldására. Hiszen a munkások első és legközelebbi apostolainak maguknak a munkásoknak kell lenniük. Gondolok itt arra a sok világra és papra is, akik különösképpen a munkások közti apostoli munkára szentelik magukat. Tudom, Ausztriában is sokan merítenek indítást Cardijn bíboros szelleméből. És ha ma erre a térre az osztrák katolikus munkavállalók mozgalma a vendég-

munkásokat is meghívta a velem való találkozóra, akkor ebben reményt keltő jelet látok. Annak a jelét, hogy a keresztények világossá akarják tenni: a munka szolidaritása nem végződik saját országunk határánál, sem saját érdekünkénél. Köszönöm a példát, amit ezzel adtatok.

Kedves Testvéreim a munka világából!

Legyetek tudatában méltóságoknak és hivatásotoknak: Isten fiai és leányai vagytok, Isten munkatársai, aki megteremtette e világot, és átadta nekünk embereknek. Működjete közre tökéletesítésén. Bocsásátok rendelkezésre erőiteket, hogy a szociális körülmények igazságosan és emberhez méltóan alakuljanak. Nagy a múltotok; ne hagyjátok a jövőt a véletlen kényére!

Biztosítalak benneteket: az egyház mély kapcsolatban érzi magát veletek, és oldalatokon áll. Hisz az emberben rejlő értékekben, a rendben, amit a világ Teremtője minden emberbe beleírt. Kérem Istent ebben az órában, hogy a gazdasági helyzet ismét jobbra forduljon, ti és családotok sok megterheléstől és gondtól megszabaduljatok; hogy az üzemekben és munkahelyeken igazságosság uralkodjék, és így – benneteket és átalatokat – mindig nyilvánvalóbbá legyen, hogy Isten országa már ránk virradt. Itt ezen a világon, a munka világában is.

TALÁLKOZÁS A LENGYELEKKEL

Szept. 12-én este

A lengyel pápa minden külföldi útján találkozik honfitársaival. A Rennwegen álló lengyel templom már napok óta ünnepi díszben várta. Az itt tett rövid látogatás után a Szentatya a Karlskirche előtti térre ment, ahol mintegy 25 000-en fogadták lengyel népdalokkal. Beszédét itt természetesen anyanyelvén mondta el. Mi a Kathpress kiadványában megjelent német szöveget használtuk. A beszéd után valamennyien megújították keresztési fogadalmukat, majd egy krakkói népi táncsoport fellépése fejezte be az ünnepi találkozót.

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

1. Kedves Fivéreim és Nővéreim, drága hazámiai!

Hálát adok az élő Istennek a kegyelemért, hogy ebben az órában hazámiaival találkozhatom osztrák földön. Mindnyájatoknak szíves Isten hozott-at mondok, köszöntekek együttesen és külön-külön mind-

egyikötöket. Első helyen üdvözlöm Bécs érsekét, König bíborost, Lengyelország nagy barátját. Üdvözlöm a lengyel egyház itt jelen levő küldöttségét a főtisztelendő bíborosprimással, Krakkó főtisztelendő érsekével és minden lengyelországi püspökkel. Üdvözetet küldök Szlovákia és Csehország testvér-országi drága püspökeinek is. Köszöntöm Szczepan Wesoly püspök urat, a külföldön élő lengyelek lelki ügyeinek megbízottját, s köszönöm elhangzott szavait. Köszöntöm az itteni lelkipásztorokat, megyés és szerzetespapokat, különösen a reszurrekcionisták templomának papjait, ahonnét most idejöttem. Kihasználom az alkalmat, hogy köszönetet mondjak azért a vendégszeretetért is, amivel engem és több lengyelországi püspököt elláttak. Házuk bizonyos mértékben sok Rómába tartó lengyel közbeeső állomása volt, és minden bizonnyal ma is az. Nekem is többször pihenőhelyem volt. Üdvözlöm a gyermekeket és az ifjúságot. Üdvözlöm mindazokat, akiket ugyanaz a hit, ugyanaz a remény, a szeretet és testvéri összetartás hozott el erre a találkozásra. Üdvözlöm más vallások képviselőit és minden vendéget. Mindnyájuknak egész szívemből köszönetet mondok részvételükért és a hit tanúságért, amit nyújtanak.

2. „Nincs nemzet boldogabb, / mint amelyiknek Istene az Úr, / melyet magának örökrészül választ” (Zsolt 33,12).

A zoltár szavaival kezdem beszédemet, mert ezek fejezik ki legvilágosabban az alapvető igazságot: Isten, Teremtőnk és Atyánk, aki az ember szívébe véste reánk való jogát, a történelem Istene is. Mint egykor a tűzoszlop jelével a pusztában a szabadulás felé tartó Izrael előtt járt, úgy van ott minden egyes ember, minden nép és nemzet útján, ő végső rendeltetésük és életük beteljesülése. Az emberiség Krisztusban kötött szövetsége által adja meg oltalmát az Úr, ezzel „választ örökrészéül” egyéneket és népeket, és e szövetséghez való hűségük hatása, hogy Uruk és Megváltójuk lesz. Az egyes ember léte, a népek élete külön-külön és egymás között állandó vonatkozásban marad a legmagasabb tekintéllyel, Istennel. Ez a viszony nem csupán a mindenható Teremtő egyezsége a neki alávetett teremtménnyel. Hanem Krisztusban, Istennek és a Názáreti Szűznek Fiában családi jelleget ölt: gyermekei vagyunk az örök Istennek, egymásnak pedig testvérei. Csak ebben a vonatkozásban válik tökéletessé az egyes ember és a közösség java.

Az egyház, látva a jelenlegi fenyegetettséget, szükségét és balsikeret, amelyeknek tanúi és részesei vagyunk, nagy aggodalommal szemléli, mi rejlik az emberben. Lelkére tekint, a nemzet szellemére, és az újjászületésben látja a gyógyulást és mentséget. Ebben látja a jövőt is. Az egyház a nemzet lelkét is szemléli, mert a nemzet nem csupán egymással laza kapcsolatban álló egyének közössége. Egy

nemzet bizonyos mértékben a nyelv, a hit, a gondolkodásmód, a tapasztalati értékek, a hagyomány és műveltség szintézise; tehát a szó tágabb és szűkebb értelmében is a kultúra szintézise. Ezt a szintézist egyes emberek alkotják, de mondhatni a nemzeti szellem is képezi az embert és alakítja a nemzedékeket. Állandó hatalom és ihletés számukra új értékek létrehozásánál, a hazai élet kialakításában, hatalom és ihletés az embercsalád életében, a jövő képének megalkotásában.

3. Ebben a szellemben ünnepeljük Bécs felszabadításának 300 éves évfordulóját is. Adjunk mélységes hálát a Mindenható Istennek, hogy ő a történelem Istene, a népeké és nemzeteké, amelyeket örökrészül választott, és ezt az örökrészt megőrzi nem egyszer halálos próbák és viszontagságok közt is. Azért is, hogy atyáinknak vitézséget és erőt ajándékozott. Tisztelettel adózunk itt Bécsben III. Szobieszki János királynak, hogy megvédte az akkoriban fenyegetett hazát, és készen állt a védelemre, amikor Európa, az egyház és a keresztény kultúra halálveszedelemben forgott. Adjunk hálát Istennek a 300 éve kiküzdött győzelemért. Megemlékezünk a király parancsnoksága alatt álló seregről, és különösen is hazánkfiairól, a bécsi harcban részt vett lovagokról. Emlékezünk és hódolattal adózunk áldozatkészségüknek, vitézségüknek, hogy eljöttek, s hogy bennük és általuk Isten győzött. Az örök világosság fényeskedjék nekik, s ez a világosság ragyogja be a mi utunkat is, fivéreink és nővéreink mai nemzedékeinek útját a hazában és az egész földön. Bárcsak ez a világosság mindenütt az igazi jó, a jog, az igazságos igazság, a szeretet, a jóság, az emberek és nemzetek közti szolidaritás győzelmére vezetne! Pár perc múlva meg fogjuk vállalni hitünket Istenben, amely ugyanakkor az emberbe vetett hit is. Mert az ember nagysága és méltósága onnan ered, hogy Isten képmására van teremtve, hogy Krisztus megváltotta, és hogy megkapta az erőt, hogy Isten gyermeke legyen, maga is részt vehessen Isten életében, akiben – bár meg kell halnia – halhatatlan.

Ausztriai zarándokutam és az országban állandóan vagy ideiglenesen tartózkodó honfitársaimmal való találkozásom megváltásunk rendkívüli jubileumi esztendéjére esik. Ebben az évben különösen is megemlékezünk a megváltás értékéről, amit Krisztus kb. 1950 éve a Kálvária hegyén végbevitt. Megemlékezünk a Kálvária keresztyéről és a feltámadásról, aminek útját ez a kereszt készítette. Feltámadás nélkül a kereszt és a kereszthalál tragédia lenne. Ha Krisztus nem támadt volna föl, hiábavaló lenne a hitünk – írja Pál apostol (vö. 1Kor 15,14). De ő eljött, hogy meghaljon és feltámadjon, s így életünk legyen, bőséges életünk (vö. Jn 10,10).

Ő szenvedett értetek – írja Szent Péter, és testében fölvitte bűneinket a keresztre, hogy ne legyünk továbbra is bűnösök, hanem igaz éle-

tet éljünk. A sebeiből kifolyó vér gyógyított meg bennünket (vö. 1Pét 2,21.24).

Ez a győzelem a szeretet adománya; a szeretet valósította meg. Ettől az időtől kezdve a kereszt a szeretet győzelmének szimbólumává lett, és reményt hirdet az embereknek. E „szombat utáni első naptól“ kezdve az egyház azt hirdeti az embereknek, hogy nyert ügye van, hogy a szükség, lealacsonyulás és a szabadságtól való megfosztás ellenére szabad. Sohasem fog olyan helyzetbe sodródni, amely képes lenne megsemmisíteni, a jövőbe vetett hitétől megfosztani. Krisztus „legyőzte a halált, s felragyogtatta előttünk az életet és a halhatatlanságot az evangéliummal“ (2Tim 1,10). Ezért valljuk ma különös tudatossággal és különös erővel: „Hiszem . . . bűnöknek bocsánatát, testnek feltámadását és az örök életet.“ Maradjon ez bennetek a szentév és találkozásunk tartós gyümölcse.

5. Kedves Fivéreim és Nővéreim! Ismerem, legalábbis részben, fájdalmaitokat és keserűségeteket, ami az emigráció „átültettségével“ jár. Talán sok fájdalmat nem láttatok előre, és néha kedvetek van e világ sokféle kísértésének és csábításának hatására letérni a helyes útról. Nem számlálom most elő ezeket, hisz jól ismeritek őket; de kérek benneteket, ne engedjétek, hogy bármiféle erő vagy megtévesztés megváltoztasson. Legyetek érettek a hit érettségével és erősek a Lélek erejével. Fáradozzatok a magatok és családotok jólétéért. A családok maradjanak hűek a szeretet evangéliumi jogához, legyenek a hit támaszai. Dolgozzatok a közösség javáért, amelyet kiválasztottatok magatoknak, vagy ahol élnetek kell. Legyetek hálásak minden előzőkenységért, minden jóért, és legyen erőtök keresztény megbocsátásra. Tartásátok meg jóhíreketek és hazátok jóhírét, ahol felnőttetek. Tartásátok meg és gyarapítsátok az örökséget, amit magatokban hordoztok. Maradjatok hűek hozzá mindabban, ami jó. Ez az útja annak, hogy megmentsétek a magatok méltóságát és tiszteletben tartásátok másokét. Ne tőrjétek, hogy lelketek bármilyen anyagelvűség színvonalára süllyedjen le. Egy egyházköztség segítségével tartásátok fenn magatokat lelkileg, és mélyítsétek el az egyházzal való kapcsolatotokat. Az egyház szentségei által nyissátok meg magatoknak a Megváltó kegyelmi forrásait. „A hitet megtartottam“ – mondja Szent Pál (2Tim 4,7).

13) *Érkezés Mariazellbe. A pápától jobbra a második Lékai bíboros-primás.*

14) *A szabadtéri szentmise Mariazellben.*

15) *Mise után útban a bazilika felé.*

16) *Imában a kegykép előtt.*

HOTEL SCHWARZE

BANK

CAFÉ-RESTAURANT

RAIFFEISENKASSE

RAIFFEISENKASSE

LOUIS TILES

SERWIAT

6. Bizalommal irányítom tekinteteket és szíveteket a Jasna Góra-i Istenanya felé; reá bízom hazámfiain sorsát a hazán belül és kívül. Mindnyájukat reá szeretnék bízni. Jasna Góra azoknak az értékeknek jele és forrása, amelyek Istentől valók, amelyek a földünkön élő emberek lelkét és szívét formálják, a halálban megtörő szemüket reménységgel töltik el, a vereséget győzelemmé változtató reménnyel. Egyik költőnk versében Istent a föld kormányzójának vallja, és nagy egyszerűséggel jelenti ki:

Tudjátok-e, hol voltam,
hol tanultam ezt?
Czeszochowa gyermeke vagyok,
onnét jövök gyalog,
messze esik, de szívesen teszem (K. C. Norwid).

Ezzel az érzéssel imádkozunk Istenhez Jasna Góra-i Anyánk és Királynőnk által: Urunk, építsd fel házunkat, őrizd meg városodat (vö. Zsolt 127,1).

És most imádkozzuk el közösen a keresztségi fogadalmat.

A KAHLENBERGEN

Szept. 13-án reggel

Látogatásának negyedik, utolsó napján a Szentatya autón a Kahlenbergre („Kopaszhegy”) hajtattott, ahol a Szent József templom, az 1683-as győzelem emléktemploma áll. Itt mutatta be 1683. szept. 12-én Marco d’Aviano kapucinus, pápai követ a könyörgő szentmisét. A pápa a templomban megáldotta a czeszechowai Fekete Mária egy másolatát, és csendes imában időzött a Szobieszki-kápolnában. Utána a templom előtt katolikus iskolák diákjaival, a Katolikus Nap és a pápalátogatás szervezőivel és segítőivel, valamint lengyelekkel találkozott. A diákok és diáklányok 10 000-en voltak, énekkel és nagy ujjongással fogadták.

Örömmel és megindult szívvel üdvözöllek mindannyitokat, akik ausztriai látogatásomnak ezen az utolsó délelőttjén velem együtt a Kahlenbergre jöttetek. Köszönöm a szerető fogadtatást, a találó szavakat, a vidám éneket.

Amikor 300 évvel ezelőtt a bécsi erdő e magaslatairól elindult egy sorsdöntő esemény, az ostromolt városban tartózkodó emberek számára új, eleven jelentőséget kapott a zsoltár szava: „A Hegyre néz

szemem. Honnan jöhet már segítség nekem? Az Úrtól várom segítségemet“ (Zsolt 121,1-2).

A kahlenbergi templom arra emlékeztet, hogy a felszabadítók is tudták, mennyire rá vannak utalva a felülről jövő segítségre. Nem akartak addig megkezdeni az ütközetet, míg előbb közösen nem könyörögtek segítségért Istenhez. És ezt az imát a küzdelemben is magukkal vitték: „Jézus, Mária, segíts!“

Igen, a Mária hatalmas közbenjárásába vetett bizalom lelkesítette a fenyegetett népeket az aggodalom e hónapjaiban. És a szerencsés győzelmet olyannyira az ő anyai közvetítésének tulajdonították, hogy azóta szeptember 12-e minden évben az övé: Mária nevenapjának ünnepe.

Ájándék volt számomra, hogy a felszabadított főváros székesegyházában ülhettem meg ezt az ünnepet a felszabadulás 300. évfordulóján, amelynek emlékére elődöm bevezette, – lelki közösségben mindazokkal, akik akkor ugyanebben az Istenházában imádkoztak és énekeltek, előbb szükségükben, azután ujjongva. Ne szűnjünk meg imádkozni és énekelni; Mária neve ma is menedékünk. Ma sincs kevesebb okunk, hogy a Szűzanyát ostromoljuk: „Maria, breit den Mantel aus, mach Schirm und Schutz für uns daraus; lass uns darunter sicher stehn, bis alle Stürm' vorübergehn.“ (Mária, terjeszd ki köpenyed ottalmunkul, védelmünkül; legyünk alatta biztonságban, míg minden vihar elmúlik. Népszerű osztrák Mária-ének.)

Úton vagyok szentélye, Mariazell felé. Gondolatban mindnyájatokat magammal viszlek. Mária anyai szeretetének ajánlom mindazokat – és milyen sokan voltak –, akik segédkeztek ennek a nagyarányú Katolikus Napnak az előkészítésében és megrendezésében. Szeretnék köszönetet mondani nektek és családotoknak minden áldozatos munkáért, és odakiáltani: „Isten fizesse meg!“ De szeretnék nyomatékosan kérni is: tartsátok mindig szem előtt, hogy az a munka, ami az ilyen eseményt követi, éppen olyan fontos, mint az előkészület. Talán kevesebb feltűnést keltő feladat, de éppen ezért nem szabad vonakodnunk, hogy leleményesen és kitartóan neki szenteljük magunkat.

Titeket is, lengyel honfitársaim, magammal szeretnék vinni a Magna Mater Austriae-hoz, a Mater Gentium Slavorum-hoz. Az a mélyremény kapcsolat, amely 1683. szept. 12-én Mária védelmező palástja alatt Ausztria és Lengyelország között létrejött, éppen napjainkban újból igaz testvériség hordozójának bizonyult.

(A pápa ezután anyanyelvén intézett néhány szót a lengyelekhez:)

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Szeretett Honfitársaim!

A legszívélyesebben üdvözöllek Mindnyájatokat!

Szeretném néhány szóval kiemelni annak a pillanatnak jelentőségét, amelyet együtt éltünk át itt a Kahlenbergen, megemlékezve a lengyel fegyverek győzelméről és az európai államok szövetségéről királyunk, III. Szobieszki János vezetése alatt. Ez a pillanat számos elmélkedő gondolatot ébreszt azzal az eseménnyel kapcsolatban, amely megmentette az európai kultúrát és kereszténységet, és mélyen beleírva magát annak történelmébe, eldöntötte sorsát.

Ez az évforduló és ez a mai találkozó azonban mindenekelőtt mélységes hátlára készíttet minket azokért a nagy tettekért, amelyeket Isten vitt véghez az emberekben és az embereken keresztül.

Az Ótestamentum lapjain a próféták, a nép kiválasztott szellemi vezérei rámutatnak, hogy az egyetlen eszköz a győzelemre és az elvesztett szabadság visszaszerzésére a belső megtérés, az erkölcsi rend, a hit és a hűség az Istennel kötött szövetséghez.

Ugyanezekben a kategóriákban kell nézni a bécsi győzelmet. Mindenekelőtt a hit ereje vette rá a királyt és hadseregét, hogy a halálos fenyegetéssel szemben kiálljon Európa és az Egyház szabadságának védelmére, és teljesítse ezt a történelmi küldetést mindvégig.

Milyen jellemző, hogy a király Bécsbe vezető útján megállt a Jasna Górán, ott elvégezte szentgyónását, és részt vett a szentmisén a karmelita atyák krakkói templomában. Ott térdelt Krakkó Nagyasszonyának képe előtt; a városból való kivonulás napját pedig áldozócsütörtökben szabta meg. Imádkozott a csodatévő kép előtt a sziléziai Piekaryban.

A felavatás szertartása ma itt, a Kahlenbergen, a győzelmes csata színhelyén, a czestochowai Istenanyáról nevezett kápolnában, ebből az összefüggésből válik különösen ékesszólóvá. Hátlánk kifejezése ez Anyánkkal szemben az említett védelemért és a hódolaté Atyánk előtt az ő bizonyosságáért. Ebből merítünk vágyakozva lelkesedést a kitartáshoz a napjainkban fenyegetett hit védelmében.

(Majd a Szentatya a diákokhoz fordult:)

Természetesen egész különösen is szeretnék magammal vinni Mariazellbe titeket, kedves diáklányok és diákok. Szeretném, ha elmondhatnám Máriának, hogy szívetek nyitva áll Fia minden hívásának, amint ő kívánja: „Tegyetek meg mindent, amit csak mond” (Jn 2,5). Bízjátok Jézusra magatokat! Neki szüksége van rátok: lendületekre, eszméitekre, erőtökre, igen, arra is, de mindenekelőtt reményben örvendező, fiatal szívetekre. Bízjátok rá magatokat! Aztán akár a házasság felé, akár egy szerzetesi közösségbe vagy a papságra vezet benneteket: mindenütt az Ő egyháza vagytok. De hagyjátok, hogy ő döntson!

Neki szüksége van házasságokra, amelyek Országá élő sejtjeinek, szeretete sugárközpontjainak tudják magukat.

Szüksége van emberekre, akiknek életformájából láthatóvá válik, hogy Ő szívünk végső vágya és minden közösség végső tartalma.

Szüksége van emberekre, akik az Egyházban a papi szolgálattal testesítik meg Uruk működését, úgy, amint ezekben a napokban én tettem köztetek. Bízátok rá magatokat; gyönyörű kaland ez, minden erőfeszítésre érdemes!

Kedves Barátaim! A nap, amelyre a kahlenbergi templom emlékeztet, katonák és polgárok tízezreinek életéről vagy haláláról döntött, és századokra nyúlóan meghatározta egész népek politikai és vallási sorát. Ilyen visszatekintéskor nagyon kicsinek érezzük magunkat. De a történelem Ura kezében és szívében tartja a mi életutunkat is, mind-egyikünkét. Bízunk rá magunkat, nagyban és kicsiben. Isten veletek!

HOMÍLIA MARIAZELLBEN

Szept. 13-án délelőtt

A stájer földön fekvő Mariazell nemzeti szentélye Ausztriának, de folytonos célpontja a környező országok, nem utolsósorban a magyarok zarándoktáinak is. Nevét tulajdonképpen a St. Lambrecht apátságától 1157-ben alapított bencés településről („cella”) kapta. A 13. századból származó kegyképet külön oltár őrzi a mai hatalmas bazilikában. A kegykép fölél. Henrik morvaországi érgróf emeltetett kápolnát 1200 körül, majd 1363-ben Nagy Lajos királyunk a törökökön kivívott győzelem emlékére nagyobb templomot építtetett. A pápai látogatás a kis hely történetének fénypontja volt. Ennyi ember még sohasem sereglett össze a bazilika előtti téren, ahol nagy pódiumon a szabadtéri oltár állt. Már kora hajnaltól érkeztek a zarándokok. Fenntartott hely várta a bejelentkezett papokat, szerzeteseket, szerzetesnőket. Velük akart itt a pápa elsősorban találkozni. Több mint hétezeren jöttek el hívására, köztük természetesen sok magyar is. 30 000-es tömeg zászlólengetéssel, örömujjongással fogadta az alapos késéssel befutó Szentatyát. A polgármester üdvözléte után a templomhoz kísérték, ahol König bíboros köszöntötte. Ezután következett az ünnepi mise.

Kedves zarándoktársaim a mariazeili Istenanyához!

1. Mária útra kelt, és egy városba sietett Judea hegyvidékén. A város neve Ain-Karem volt. Ma mi keltünk útra, és őhöz siettünk Stájerország hegyvidékére. A St. Lambrechtbe való Pater Magnus annak idején egy „cellát” emelt itt. Több mint 800 éve fogadja benne Mária a zarándokokat, veszi át kéréseiket és köszönetüket, itt szentélyében, „Mariazell”-ben.

Messziről jöttek és jönnek egyre a zarándokok – kormánypálcával vagy vándorbottal –, és mindig újra ajánlják önmagukat és övéiket a „Magna Mater Austriae“, a „Mater Gentium Slavorum“, a „Magna Hungarorum Domina“ oltalmába és esedezésébe. Csatlakoznak ezzel a népek nagy zarándoklatához, amiről éppen most olvastunk Izajás prófétánál: „Népek jönnek világosságodhoz, és királyok a benned támadt fényességhez. Tekints föl, nézz körül: mind egybegyűlnek és idejönnek hozzád . . . Szíved megremeg az örömtől, és kitágul“ (Iz 60,3-5).

Ebben az órában is újból megnyílik Mária anyai szíve, kedves testvéreim, amikor a Katolikus Napok nagy eseménye után mi is mint zarándokok jöttünk el hozzá, képviselve előtte, szeretetére és gondjára bízva nemcsak Ausztria és a szomszédos népek egyházmegeit, hanem Fiának egész Egyházát.

2. Kedves püspök, pap és diakónus testvéreim, kedves szerzetesek, kedves seminaristák, noviciák és noviciusok, kedves világi fivéreim és nővéreim! Isten, mint az ő vándorló népét, valamennyiünket „elvé ismert“, arra „rendelt“ és „hívott“, hogy „részünk legyen Fia lényegében és formájában“ (vö. Róm 8,28-30). Ez a közös hivatás az Egyház különféle életformáiban és szolgálataiban sajátos módon jut kifejezésre. De azért az Egyházban, akárcsak a családban, nincsenek elválasztó korlátok ez egyes tagok és csoportjaik között. Valamennyien egymásra vannak utalva, mindenki hordoz mindenkit. Így minden egyes találkozás, amiben ezek alatt a napok alatt részem volt, valamennyiőtök magában foglal, kedves ausztriai hittestvéreim; mindnyájatokra vonatkozik a politikáról és kultúráról mondott, a fiatalságnak és a betegeknek szóló szavam. És mindnyájatokat illetnek a papságról és szerzetesületről való gondolataim is, amelyeket itt az Istenanya kegyképe előtt megemlékezésre és személyes elmélyítésre szeretnék rátok bízni.

3. A mai evangélium ebben a mondatban csúcsonylik ki: „Boldog, aki hitt annak beteljesedésében, amit az Úr mondott neki!“ (Lk 1,45) Ezzel a mondattal az evangélista Erzsébet házából visszatekint a názáreti szobába, a két asszony párbeszédétől Isten beszédére. Isten az, aki megnyitja a beszélgetést a szent Szűzzel, az emberiséggel. Mindig Isten szól elsőnek. „Kezdetben volt az Ige“ (Jn 1,1). Ezért, kedves papok és szerzetesek, lelki életünkben mindig a *hallásnak* kell az elsőnek lennie. Először tudomásul kell vennünk Isten szavát, csak akkor adhatunk rá választ; először oda kell hallgatnunk, csak akkor tudunk neki engedelmessé válni. Csend és összeszedettség, lelkiolvasmány és elmélkedés elengedhetetlenek utunkban és szolgálatunkban, mint akik az emberré lett Ige hallgatunk és őt hirdetjük. Mária ebben példaképünk és segítségünk. Az evangéliumok úgy rajzolják meg, mint a nagy Hallgatót, aki hallgatásában Istenre hallgat. Hallgatása az Ige

befogadása. Mindent megőriz és megérlel szívében. Mint ahogy az angyali üdvözlés jelenetében, az Istenre való hallgatás egész önkéntelenül Istennel folytatott párbeszéddé válik, amelyben szólhatunk hozzá, ő pedig meghallgat. Mondjátok el hát Isten előtt, ami bennetek él! Mondjátok nagy-nagy örömmel köszönetet azért, amit művelt veletek, és amit napról napra másoknak közvetít általatok! Vigyétek eléje a rátok bízott emberek gondját, a gyermekeket és az ifjúságot, házasságokat, az öregeket és betegeket! Vigyétek eléje szolgálatotok nehézségeit, sikertelenségeit, minden személyes bajotokat-bánatokat!

Kedves papok és szerzetesek, az *ima* hivatásunk pótolhatatlan alkatrésze. Olyan lényeges, hogy ennek a kedvéért félre lehet és félre kell tenni sok minden más, látszólag sürgetőbb feladatot. Ha hétköznapotok az emberek szolgálatában gyakran túltúll tele is van munkával, akkor sem hiányozhatnak belőle a csend és az ima megfelelő idői. Imát és munkát sohasem szabad elválasztani egymástól. Ha munkánkat naponta átgondoljuk Isten előtt és neki ajánljuk föl, akkor az végül maga is imává lesz.

Tanuljatok imádkozni! Merítsetek itt mindenekelőtt az óraima és az Eukarisztia gazdagságából, amelynek különösképpen kísérmie kell napi munkátokat. Tanuljatok meg úgy imádkozni az Úr iskolájában, hogy „mestereivé” legyetek az imának, és a rátok bízottakat is meg tudjátok tanítani rá. Ha imádkozni taníttjátok az embereket, akkor újra megszólaltatjátok gyakran eltemetett hitüket. Az ima által visszavezetik őket Istenhez, és újra tartást és értelmet adtok életüknek.

Nagy reménnyel nézek rátok, kedves papnövendékek, noviciák és noviciusok. Legyenek már szemináriumaitok és noviciátusaitok az elmélkedésnek, az imának és az Úrral való bizalmas érintkezés begyakorlásának a helyei. Tudom, milyen újfajta vágyakozás él bennetek a helyes imádkozás iránt, tudom, új utakat kerestek, hogy az ima még mélyebben át tudja hatni életeteket. Veletek együtt valamennyien újra akarunk imádkozni tanulni! Hagyjuk, hogy magával ragadjon az Őszöveltség imádkozó zsoltárosa: „Csak egyet, százszor kértem egyet, / és, Uram, most is arra vágyom: / az Úr házában hadd legyen lakásom / mindegyik napján életemnek. / Az Úr gyönyörűségét lássam, / ha felvirradok templomában” (Zsolt 27,4).

4. Kedves fivéreim és nővéreim! Isten szava a csendbe vezet el bennünket, saját magunkhoz, a Vele való találkozáshoz, – de nem választ el egymástól. Isten szava nem hogy elszigetelne, inkább összeköt. Mária az angyallal folytatott párbeszéd csöndjében tudja meg Erzsébet anyaságát. Ennek a beszélgetésnek a csöndjéből indul útnak, és siet hozzá Judea hegyvidékére. Tudja, hogy Erzsébetben Isten működik, és elmondja neki azt, amit őbenne magában tesz Isten. Gyönyö-

rőséges imák ajándékai fakadnak ebből az órából. „Áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse” – válaszol Erzsébet Mária üdvözlétére; és naponta mondott Magnificat-unk Mária felelete Erzsébetnek. Jegyezzük meg magunknak mai zarándokmisénk evangéliumából: Isten nemcsak meghív, hanem segít is a meghívottaknak, hogy mindenkori hivatásukban megértsék és kölcsönösen elfogadják egymást.

Jézus azt akarja, hogy a meghívottak vele legyenek (vö. Mk 3,14), de nem mint elszigetelt egyes egyének, hanem *közösségben*. Isten egész népe, és benne az egyes hivatások is „communio“-ban állnak az Úrral és egymással. Mint Mária és Erzsébet esetében, ez a közösség egyaránt átfogja a hitéletet és a hétköznapot. Különösen világossá válik ez nálatok, szerzeteseknél. Ti másoknál még inkább az ősegyház példája szerint éltek, ahol „a hívők közössége egy szív és egy lélek volt” (vö. Csel 4,32). Minél inkább sikerül igazi szeretettel élni közösségeitekben, annál megragadóbban tanúskodtok a keresztyén üzenet hiteléről. Egységetek – a Zsinat szavai szerint – „nyilvánvalóvá teszi Krisztus jövetelét, és nagy apostoli erő árad belőle” (Perfectae caritatis 15).

Hasonlóan áll ez rátok is, megyéspapok és diakónusok. Tudom, hogy nem egy közületet szenved a magány miatt. Sokan álltok egyedül munkátokban, s növekvő paphiány miatt is. Úgy érzitek talán, hogy a másként gondolkodó világ túl kevésbé ért meg és fogad el benneteket, és üzenetetekkel együtt idegen testként él meg. Annál inkább meg kell gondolnunk és konkrétan élni próbálnunk, amit a Zsinat a papok közösségeiről mond. Megyéspapok és diakónusok, ti sem vagytok soha igazán egyedül: együttesen bensőséges sorsközösséget alkottok! Mert a papszentelés és a küldetés erejében – amint a Zsinat nyomatékosan hangsúlyozza – „egészen szoros testvéri viszonyban” vagytok egymással (Lumen gentium 28), „benső szentségi testvériség fűz össze” (Presbyterorum ordinis 8). „Paptestvéreitekkel a szeretet, az ima és a minden oldalú együttműködés köteléke” egyesít (uo.). Fordítsatok rá fáradságot, kedves Paptestvérek, hogy eleven papi közösségben éljétek ezt a papszentelésben megalapozott boldogító valóságot! Ezt mi, a pápa és a püspökök is – veletek együtt – közös ügyünké tesszük. Kövessünk el mindent, ami Isten segítségével hatalmunkban áll, hogy testvériesen elfogadjuk egymást, kölcsönösen hordozzuk egymás terhét, és így közösen tegyünk tanúságot Krisztusról.

A mennyek országa kedvéért választott cölibátus szabadabbá tesz benneteket a Krisztussal ápoló közösségre és az emberek szolgálatára. De az egymás közti annál szorosabb és mélyebb közösségre is. Ne hagyjátok magatokat bárkitől vagy bármitől is kísértésbe ejteni, hogy

ezt a nagylelkű rendelkezésre állást csökkentették vagy visszavonják. Inkább tegyék teljes mértékben termékennyé életetekben és az emberek üdvösségének szolgálatában.

Kedves szemináriumi papnövendékek! Mennyi gondolat pezseg bennetek korunk papjának szolgálatáról és életéről! Veletek együtt meg akarunk nyílni annak, „amit a Lélek az egyházközségeknek mond” (Jel 2,29; 3,6.13.22). Ugyanakkor kérlek benneteket: Éljétek már most eszményeiteket, éppen a közösség eszményét – egymás között és régensetekkel – a hitéletben, tanulásban és szabadidőben.

Minél több közösségi szellem van a szerzetesek és papok között, annál hatékonyabb lesz szolgálatuk. Hogy hogyan élük a közösséget, attól függ majd az is, merre-e több fiatal kockáztatni a szerzetesi és papi hivatás lépését. Ott, ahol eleven életű szerzetházak vannak, ott, ahol lekipásztorok testvériesen együtt élnek, ott, ahol papok és laikusok összetartanak Krisztus Testének egységében – ott van a legtöbb hivatás is!

5. Kedves Testvéreim! Egész különös öröömre van, hogy ezeket a szavakat itt a mariazelli Istenanya kegyképénél intézhetem hozzátok. Mária, mint Isten Anyja és az Egyház Anyja, kiváló módon anyja azoknak is, akik Fiának küldetését a történelemben folytatják. Hivatásában, az angyal üzenetére mondott fenntartás nélküli igenjében, Isten kegyelmes könyörületének Magnificat-os dicséretében felismerjük saját hivatásunk titkát és nagyságát. A kiválasztására és küldetésére mondott hívő igenben vált történeti valósággá benne Isten Igéje. Ezzel megvalósult Isten örök végzése, amiről Szent Pál beszél a mai második olvasmányban: „Akiket eleve ismert, azokat eleve arra rendelte, hogy részük legyen Fiának lényegében és formájában, így lesz ő elsősülött a sok testvér között” (Róm 8,29). Az angyal szava iránti hívő engedelmességével Mária az isteni üdvösségterv középpontjába lépett. Anyasága által lett Isten Fia mindannyiunk testvérévé, hogy hasonlók lehessünk hozzá megigazulásban és dicsőségben. Mert így folytatja ma Szent Pál: „Akiket (Isten) meghívott, azokat megigazulttá tette, akiket pedig megigazultakká tett, azokat meg is dicsőítette” (uo. 30). Az ember felmagasztalása, egészen a legfölségesebb Szentháromság dicsőségében való részvételéig, Krisztus, az Isten Fia által valósul meg, ő pedig Mária hívő „Fiat”-ja által lett az Emberfia. Igen, valóban, „boldog, aki hitt”; íme, ezentúl boldognak hirdeti minden nemzedék.

Igen, kedves testvéreim, boldogok vagyunk mi is, akik hittünk, ha – mint Mária – elindulunk Istennel való személyes találkozásunkból, hogy minden ország és földrész hegyvölgyeinek lakóihoz elvigyük ma a hírt: mi történt Mária ölén, mi történt Krisztusban, az ő Fiában, és bennünk, testvéreiben, Isten hatalmas tetteiből. Mert így szól hozzánk

Izajás próféta az első olvasmányban: „Sötétség borítja a földet és homály a nemzeteket, de fölötted ragyogva kel föl az Úr, és dicsősége megnyilvánul rajtad“ (60,2). Mária hite által felsugárzott Isten világossága, és megvilágítja az új Jeruzsálemet. A Főlséges dicsőségének felvilágítása ez, azé a fényé, amely kezdeteivel már minden embert megvilágít, de Jézus Krisztusban mindenkinek ragyogó fényvel akar sugározni. Azért megbízatásunk, hogy hirdessük: „Kelj föl, ragyogj föl, mert elérkezett világosságod, és az Úr dicsősége ragyogva kel föl fölötted“ (Iz 60,1).

A papi és szerzetesi hivatásban részesedőkre különösképpen is érvényes az Egyháznak ez a küldetése. Krisztus nemcsak bizalmas közelségébe hívta meg a tanítványokat, hanem ki is küldi őket a bizalmas együttlétből az emberekhez (vö. Mk 3,14). „Menjete el az egész világra, és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek“ (Mk 16,15). Külön meg szeretném említeni ebben az összefüggésben a miszsióban működő papjaitokat, testvéreket és nővéreket, akik az Egyháztól kiküldött fejlődési segítőkkel együtt az egész világon hirdetik az örömhírt, szóval és szociális tettekkel. Bárkik vagytok, bárhol dolgoztok is, lelki megbízatásokat mindenütt ugyanaz: hogy „a magasságból felsugárzó világosság“-gal mindenkit megvilágosítsunk, akik „a sötétségben és a halál árnyékában ülnek“ (vö. Benedictus). Ez a küldetésetek, akár városi plébánián vagytok papok, akár egy kis falusi egyházközséget láttok el, akár mint szerzetesek vagy szerzetesnők iskolában működtek, akár szociális gondozás és betegápolás terén dolgoztok, akár mint betegek és öregek látszólagos tehetetlenségre vagytok ítélve.

Éppen veletek, beteg és idős papok és szerzetesek, érzem magam ebben az órában egészen különös kapcsolatban, – néhányotokat mindjárt személyesen is köszönteni foglak. /Utalás arra, hogy a mise után a bazilikában végigjárta őket./ A ti gondotokba és megemlékezésetekbe ajánlja magát az egész Egyház világszerte. A ti küldetéseteknek már nincsenek térbeli korlátai. A ti nyelvetek az ima és a bátran mindig újonnan vállalt szenvedés. Titeket is mindig újból kiküld az Úr. Különleges szolgálatotok – az imádság és szenvedés – pótolhatatlan az Egyház küldetésében. Élete végén az Úr sem prédikált többet. Már csak keresztyét vette magára, hordozta és tűrte, míg végül minden beteljesedett.

6. Kedves fivéreim és nővéreim a papi és szerzetesi állapotban, és ti valamennyien, akik ilyen hivatásra készültök elő! Az Úr kiválasztott benneteket, hogy imában és összeszedettségben vele legyetek, hogy hivatásokat közösségben éljétek, és hogy üdvösségét elvigyétek az embereknek. A szentmise végén ezt a hivatásokat a mariazelli Kegyelmekek Anyja anyai oltalmába és pártfogásába fogom ajánlani.

Mindannak összefoglalásául, amit közös zarándoklatunkról veletek szeretnék adni, amit maga Mária itteni szentélyéből veletek és velem útravalóul szeretne adni, egy olyan ígét választok, amit bizonyára ő maga is sokat imádkozott életében, a mai válaszos zsoltár egy versét. Ezzel szeretném még egyszer megismételni a Katolikus Napok nagy témáját, és Mária által mindannyiokat szívére kötni:

„Remélj az Úrban, légy erős! Bátorságod legyen szilárd, és remélj az Úrban!” (27. zs.) Amen.

A szentmise végén a pápa külön imaszándékokkal fordult a szemlélődő szerzetek tagjaihoz. A kegykép előtt elmondta nagy felajánló imáját, amelyet azután sokezer példányban adtak közkézre az egész országban. Programja még ezzel sem ért véget. A bazilikában beteg és öreg papok, szerzetesek, nővérek vártak rá. Üdvözölve, áldást osztva járta végig őket. Közben betért egy percre a Szent Lászlóról nevezett oldalkápolnába, ahol Szelepcsényi György és Mindszenty József prímás sírja van, és ott csendesen imádkozott. Végül sor került az ebédre a bencés kolostorban, a kegyhely házigazdái és kispapok társaságában. Utána visszarepült a schwechati repülőtérre, s ott búcsút vett Ausztriától.

A szemlélődő szerzetesekhez

Szeretném megemlíteni a szerzeteseknek még egy kategóriáját, a szemlélődő szerzeteseket és szerzetesnőket. Néhányuk ma is köztünk van. Befejezésül szeretnék megkérni benneteket, csatlakozzatok egy imaszándékhoz, ami ezen a lelkipásztori úton is mindig kísért. Arra gondolok, hogy imádkozzatok az Egyház szorongatásaiért az egész világon, s annyi keményen megpróbált fivérünkért, nővérünkért. Az éhség, gyűlölet és terrorizmus, a nemzetek közti vetélkedés áldozataiért. Hiszen valamennyien ugyanannak az embercsaládnak fiai és leányai.

Hogyan feledkezhetnénk meg ma mindenekeleltt a libanoni testvérháborútól minden oldalon követelt halottakról, az erőszak áldozatairól Latin-Amerikában meg Afrikában, végül pedig a minap tragikusan lelőtt dél-koreai repülő halottairól?

Bízzuk Szűz Mária anyai könyörgő imájára az Egyház és minden hívő javát és szabadságát. Az ő kezébe tesszük az emberiség vágyát a béke, az igazságosság és a népek közti testvériség után.

Felajánló ima

1. Boldog vagy, Mária, mert hittél! Így magasztalunk Erzsébettel (vö. Lk 1,45). Boldog vagy, Urunk Jézus Krisztus Anyja, az Egyház Anyja!

Mindnyájunk Anyja vagy, akik ma elzarándokoltunk szentélyedhez Mariazellbe: püspökök, papok, diakónusok, szerzetesek, szeminaristák, szerzetesújoncok és sok-sok hívő, közeli és távolból; velük Péter apostol utódja Isten zarándok népe között.

Előtted szeretnénk elmondani felajánló imánkat. A te tiszta szívedre bízunk mindazt, ami ebben az órában olyan mélyen eltölt: minden jogos vágyunkat és reményünket, egyben pedig gondjainkat és szenvedéseinket is. Vezess el minket örömeinkkel és terheinkkel együtt Fiadhoz, az ő szerető Szívének szentélyébe, hogy megmutassa fivéreinek és nővéreinek az Atyát, utaink boldogító célját.

2. Mariazelli szentséges Anya! Neked adjuk át ezt az országot, falvaival és városaival, egész Ausztriát és lakóit. Értékes öröksége, a kereszténység gyógyítsa és alakítsa továbbra is az egyesek és a családok, a társadalom és az állam életét. Segítsen mindenkinek megtalálni földi életútja legmélyebb értelmét. Ébresszen újból bátorságot és reményt a jövő napokra és évekre.

3. Mária, anyai szívedre bízunk mindeneelőtt azokat, akiket szenvedés és fájdalom nyomaszt: a betegeket és testi-szellemi sérülteket, a problematikus házasságban élő férfiakat és nőket, a zilált családokból jövő gyermekeket, az adósságok alatt nyögőket, munkanélkülieket, gyökértelenné váltakat, bebörtönöztöket. Mennyi könny, mennyi rettegés, mennyi sötétség életútjukon!

Fiad keresztje ragyogjon föl előttük, mint Isten végtelen irgalmának jele. Mutassa meg nekik Krisztus érzületét, amely lehetővé teszi, hogy jóval győzzük le a rosszat (vö. Róm 12,21), s elszánt szeretettel újra teljessé tegyük életünket. Fogadj el, könnyörülő édesanya, minden önzetlen samaritánus-szolgálatot, minden önként odaajándékozott órát a szorongatott felebarát szolgálatában!

4. Éppenúgy Neked ajánljuk az életerejük teljében levő embereket, férfiakat és nőket, akik felelősek családjukért, hivatásuk területéért, az ország közösségi feladataiért. Add, hogy az Örömhírben világosságot és erőt találjanak terveikhez és döntéseikhez, amelyeket érett keresztény lelkiismeret irányít, – édesapák és édesanyák, tanítók és orvosok, tudósok és politikusok, rendőrök, katonák és mindenki, aki a közjót szolgálja. Mutasd meg nekik az igazság ragyogó értékét, az igazságosság magasrendű javát, az önzetlenség csendes csillogását!

5. Mária, anyai oltalmadat kérjük a fiatal nemzedék számára is: a gyerekeknek, fiúknak és lányoknak, fiatal embereknek és fiatal nőknek. Irányítsd őket gyöngéden, lépésről lépésre a maguknak és a közösségnek tartozó keresztény felelősség útján; a bátrakat és erőseket, a vállalkozó kedűeket és energikusan nekilátókat, de éppen úgy a csendeseket, vonakodókat, fontolgotokat is; a nevetőseket és a komolyakat.

Ne hagyd kialudni szívükben azoknak az eszményeknek a fényét, amelyek igazi értéket adnak az emberi életnek. Senki se oltassa ki: sem ők maguk, sem bárki más. Anyánk, áldd meg az ifjúságot, hogy képes legyen önmagától sokat követelni, másoknak pedig sokat adni, az élvezetre beállított világ kísértéseinek ellenállni, és felebarátai javát szolgálni.

6. Végül Neked szenteljük, mariazelli Istenanya, Jézus Krisztus Egyházát itt Ausztriában: mindazokat, akik felelősséget viselnek és szolgálnak benne, minden lelkipásztort és hívőt Salzburg és Bécs, Sankt Pölten és Linz, Graz-Seckau és Eisenstadt, Gurk, Innsbruck és Feldkirch egyházmegyéjében. Töltse be az Egyház ma éppúgy, mint a jövőben üdvösségre vezető feladatát, Jézus Krisztus evangéliumának nevében, szilárd egységben a világegyház többi helyi egyházával és Péter székével Rómában, az ország minden lakójának, idevalóknak és jövevényeknek, hívőknek és keresőknek javára.

Egyház Anyja, mutasd meg Isten népének ebben az országban újból az utat, hogy nagyobb számban fedezzenek föl és mozdítsanak elő papi és szerzetesi hivatásokat. Ugyanakkor mélyüljön el és terjedjen ki még jobban a sokféle világi apostoli munka, fokozódjék még inkább minden ember misszionáriusi felelőssége.

Magna Mater Austriae, áldd meg Ausztria egyházát!

Krisztus, a teied Jópásztora, fogadd Anyád szívében egész bizalmunkat, jóakaratumkat, nagylelkű felajánlásunkat! Amen.

BÚCSÚ A WIEN-SCHWECHAT-I REPÜLŐTÉREN

Szept. 13-án este

Kirchschläger elnök

Még sohasem épített ember osztrák földön mindössze négy nap alatt annyi teherbíró hidat, mint Szentséged:

hidakat a fiatalok és az öregek felé,
hidakat a szkeptikusok és keresők meg a hívők felé,
hidakat a katolikus egyházon belül és a testvéregyházak felé,
hidakat a tudomány és a művészet felé,
hidakat a munkások és a parasztok felé,
hidakat a betegek és szenvedők felé,
hidakat a messzi országokban és a szomszédban élő emberek felé,
és hidakat azok felé is, akik demokratikus választások következményeképpen felelősséget viselnek köztársaságunkban.

Szentséges Atya! Látogatása által Ausztria valóságosan növekedett jóakarásban, egészségesebb lett az emberi együttérzésre és együttélésre, fogékonyabb korunk szükségéi és nyitottabb az élet maradandó értékei iránt. Ez nemcsak az egyháznak érdeke, hanem az államé is, amely igazi közösség próbál lenni.

Fogadja azért Szentséged tiszteletteljes, őszinte és – engedje meg a szót – szívélyes köszönetemet ezért az igazán lelkipásztori látogatásért. Áldott napjai voltak köztársaságunknak és az osztrák népnek.

Ha mi Ausztriában olyanoktól búcsúzunk, akik drágák nekünk, azt mondjuk nekik: Isten óvja és a viszontlátásra!

Isten óvja, Szentatya, és viszontlátásra Ausztriában!

II. János Pál

Igen tisztelt Államelnök Úr! Tisztelt Bíboros Úr, kedves Püspök-testvéreim! Hölgyeim és Uraim!

Eljött a búcsú órája. Hálás örömmel telve tekintek vissza az eltelt, élményekben dús napokra, amikor Önök között időzhettem mint zarándok Isten népében, mint a hit és a keresztény remény tanúja és mint országuk barátja. Azért jöttem, hogy az Úr megbízása szerint megerősítsem fivéreimet és nővéreimet keresztény hivatásukban. Gazdagon megajándékozva és mély emlékekkel tele térek most vissza újból székvárosomba, Rómába. Bizonyára valamennyien sokat kaptunk e napok találkozásából, Krisztus ünnepélyes megvallásából és a közös Isten-dicséretből. Magasztalás és hála ezért Istenünknek, minden jó ajándékozójának!

2. Őszinte köszönetet mondok mindazoknak, akik hozzájárultak ennek a lelkipásztori utamnak sikeréhez: Önnek, igen tisztelt Elnök Úr és az ország polgárainak szíves vendégszeretetükért; püspök- és paptestvéreimnek, valamint minden hívőknek, akik olyan gondosan előkészítették az osztrák Katolikus Napot és látogatásomat. Az állam és egyház minden közreműködő tényezőjének, a biztonsági és rendfenntartó szolgálatnak, az elsősegély-nyújtóknak és a számtalan feltűnés nélküli segítőnek szól szíves szavam: „Isten fizesse meg!”

3. A kereszt jegyében eszmélkedtünk Európa történelméről és küldetéséről, ebben a világosságban gondoltuk át Ausztria történelmét és küldetését. Újból tudatára ébredtünk, hogy Európa jelenének és jövőjének szüksége van erőteljes ösztönzésekre kereszténységünk mélyéből, hogy éber szívek kellenek az ösztönzések befogadására és tetté váltására. Ennek a szándéknak a jegyében álltak a diplomokban tartott találkozások és az ünnepélyes istentiszteletek; ezt akarták szolgálni a nemzetközi élet, a közélet és a kulturális élet képviselőivel való összefüggéseim is.

4. Most pedig búcsút kell venni. Engedje Isten, hogy szavának magva, amelyet a Katolikus Nap és az én szolgálatom által hazájukban elszórt, gyökeret verjen a szívekben, és termékeny legyen mindenki-ben! Tartsa bennem is elevenen a sok mély benyomást, amiben itt részesülhettem, és váljék így ajándékká az egész egyház számára!

Békét és jólétet kívánok Ausztriának. Kívánom azokat a magatartásokat és erényeket, amelyekből a béke és jólét sarjadhat, amelyekben kiteljesedik minden anyagi jó és struktúra értelme. Kívánom neki továbbra is azt a vidám kedélyt, amelynek bizonyára tulajdonítható, hogy a művészetek és a vendégek időtlen idők óta annyira otthon érzik magukat határain belül. Kívánom a szentek oltalmát, akik itt működtek. Mariazellben rábízta az országot Urunk Anyjára, akinek annyifelé szentelt különös szeretettel kápolnákat és templomokat áldott vidékein.

A történelem Ura, aki Ausztriának a háború után új virágzást adott, tartsa fölőtte a jövőben is oltalmazó kezét, sőt tegye áldássá egész Európának!

Kedves osztrákok! Isten veletek! Isten áldjon meg benneteket!

TARTALOM

A Szentatya üdvözlő szavai a schwechati repülőtéren	5
Európa-vesperás	6
Dr. Franz König bíboros, bécsi érsek üdvözlete	6
Evangéliumi elmélkedések	9
A pápa beszéde az Európa-vesperáson	13
Találkozás a fiatalokkal	19
A pápa üdvözlése	20
A Szentatya a fiatalokhoz	21
Ökumenikus találkozás	25
Homília a Katolikus Nap zárómiséjén	29
Látogatás az Irgalom Házában	36
Fogadáson Dr. Rudolf Kirchschräger államelnöknél	39
A diplomáciai testület fogadásán	42
Homília a Szent István dómban	45
A tudomány, művészetek és tömegtájékoztató eszközök képviselőinek	51
Találkozás az osztrák püspökökkel	56
Látogatás az UNO-City-ben	60
Találkozás az ausztriai és vendégmunkásokkal	64
Találkozás a lengyelekkel	69
A Kahlenbergen	73
Homília Mariazellben	76
A szemlélődő szerzetesekhez	82
Felajánló ima	82
Búcsú a Wien-Schwechat-i repülőtéren	85
Kirchschräger elnök	85
II. János Pál	85

